

NEMZETI

A Nemzeti Színház magazinja ● 2017. október–november

BAKOS-KISS Gábor

BARTA Ágnes

KISS Csaba

KRISTÁN Attila

SCHNELL Ádám

SZÚCS Nelli

TOMPOS Kátya

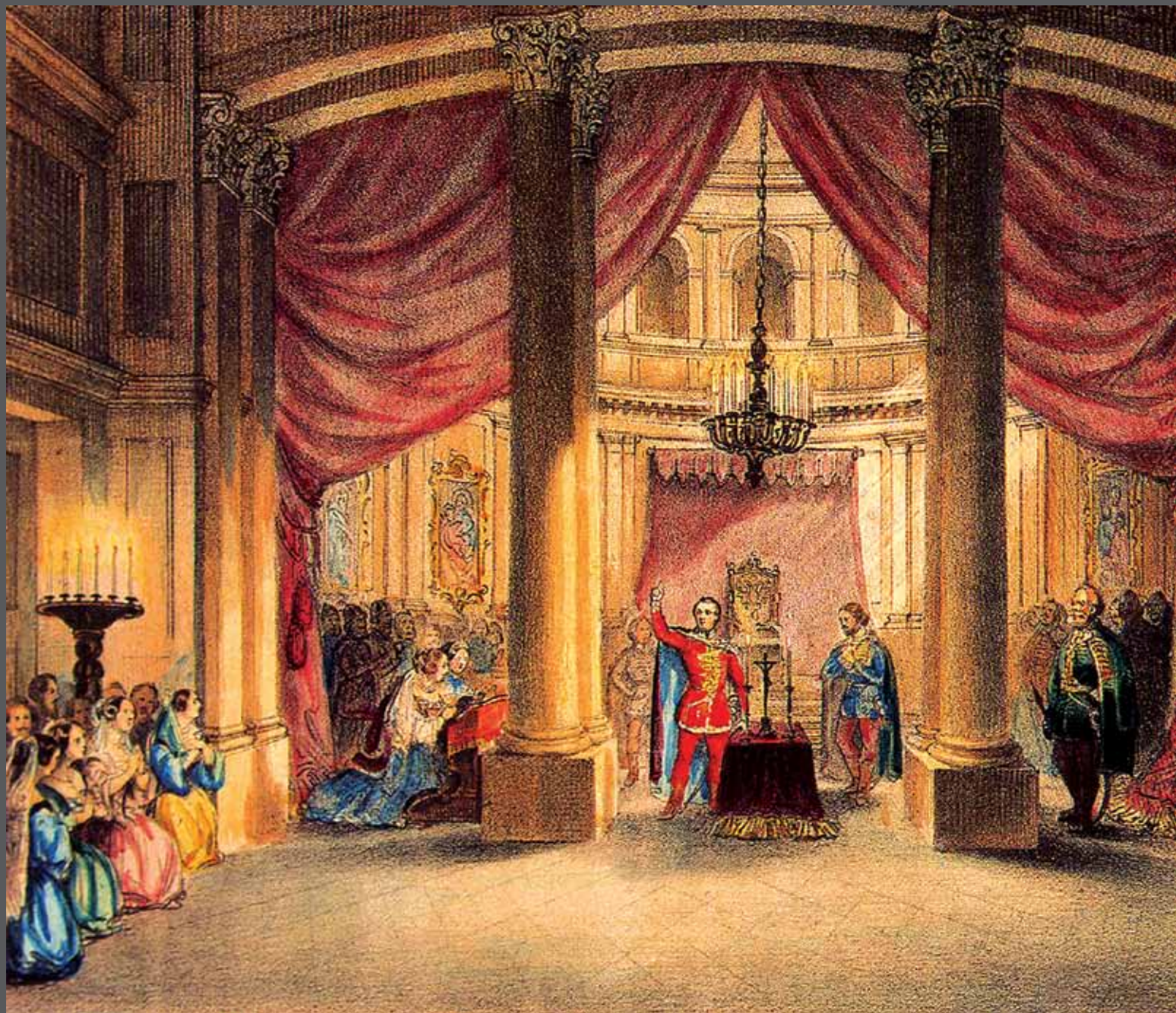
Házasság Palermóban

Egy örült nap emléke avagy Figaro házassága

180 éves a Nemzeti

novemberi műsorral, előadás- és programajánlóval

Bajza József – Szózat a pesti Magyar Színház ügyében • **Premierek** – klasszikus vígjátékok újragondolva • **Előadásajánlók** – Szenvedély, Mesés férfiak szárnyakkal, Gerendák, Advent a Hargitán • **Kulisszák mögött** – a kellékesek rejtett világa • **Romantikus Nemzeti** – Sirató Ildikó nemzetiszínház-kalauza • **Elfeledett alakok** – Gajdó Tamás írása a legnagyobb magyar epizodistáról • **SZÍNVáltozás** – ifjúsági programok • **Színházbérletek** – kedvezményes konstrukciók

„Ha van a magyar zenének jövődjője, ha a zeneművészetben magyar iskoláról valaha szó lehet a polgárosodott népek között, úgy annak alapítására nagy részben a Hunyadi László szerzőjének fogja köszönni nemzetünk” – írta a Honderű Erkel Ferenc 1844. január 27-én a Nemzeti Színházban bemutatott operájáról, amelynek egy jelentését (A király esküje) ábrázolja Walzel Ágost színezett litográfiája. Az énekes színészek: Havi Mihály, Pecz Adolf, Éder Lujza, Udvarhelyi Miklós, Schodelné Klein Rozália, Molnár Leopoldina.

Bajza József

Szózat a pesti Magyar Színház ügyében (1839)

...Nekünk magyaroknak, kik a színházzal nemzeti célokat remélünk és fogunk is egybeköthetni, sokkal fontosabb az, mint a német, francia vagy angol nemzetnek; nekünk az, ha akarjuk, lételünk egyik alapkövévé válhatik, s ez okból ártalmi oldalai ellen legkevésbé lehetne józanon panaszkodnunk, és ha vizsgálatra vesszük napirenden levő és gyakran szóba hozott országos intézeteink hasznait és szükségét, látnunk kell, hogy közöttük kevés van fontosabb és előlegesebb, mit e játékszíni ügy.

Mégis – mi csodálatos – valamennyi között ez az, minnek létesülése legnehezebben megyen, minnek legtöbb akadályai, legtöbbféle ellenségei vannak. – Nem szűkölködünk ugyan kezdet óta apostolokban, kik az ügyért buzgóan hirdették az ígét, de ezek buzgalma nem vala elégséges mindedig a közrésztelenség fagyát fölengesztelni. Csak a kisebb szám pártolja tetteleg mai napig a színi ügyet; a nagyobb szóval, ígérettel szolgál bőkezűleg, tanácsol és sopánkodik a sopánkodókkal: de midőn cselekvésre jó a dolog, bujdosdi ajtót kohol, melyen tisztességesen, nemakarás gyanúja nélkül menekedhessék. (...)

Mielőtt Pesten házunk volt, sokan azt hitték, hogy csak ezt kell építeni, a többi magától megyen, s a sült galamb önkényt röpkönd szánkba. Íme, itt az épület, s mit nyertünk vele? Hol állunk még mindig? Megszűntek színház iránti aggodalmaink? Korántsem (...)

S bármint örültek is sokan ez ideigleni színház fölépülésének 1837-ben, most, 1839-ben nem lehet ezen épületre fájdalom nélkül tekinteni; mert ez oka, nem egyedüli, de mégis fő, hogy színészetünkkel oly visszásan és természetlenül vagyunk, hogy magyar létünkre kinn a juhszéken tanyázunk, s ha magyar művészetet akarunk látni, téiben sárözönben, nyáron porfellegek közt juthatunk be a nemzeti Thália sanctuariumba. Ezen ideigleni színház, uraim, az országosat elbukatta, magát pedig meg nem alapítá, még csak fel sem építette kellőleg, mert udvara maig kerítetlen és pusztá, falai meszeletlenek, s bár belül elég víg és derült, kivált ha Norma előadásakor németekkel megtelik: de kívül szomorú és bánkódni látszik, hogy országos testvérének halált okozott.

Ne vélje azonban valaki, mintha állítanám, hogy mi ez ideigleni színházzal semmit sem nyertünk. Nyertünk igenis! Művészi tekintetben sokat; szép előhaladást az operában, és tapasztalást, mely keserű ugyan, de kincsekkel ér fel. (...)

Megtanultuk, hogy Pesten pusztá építéssel nem lehet színészetet még most alapítani; megtanultuk, mit már előbb is tudhatónk, de hinni nem akartuk, hogy ház mellett még a pénz sem elég biztosítéka a színészeti állandóságnak, hogy ezekhez még művészi tudomány, rendszeres igazgatás, és mi ennek következménye, gazdálkodási takarékoság is kíváratik.

BAJZA JÓZSEF író, költő, kritikus. 1837–38-ban a Pesti Magyar Színház első igazgatója, 1843 és 1847 között a Nemzeti Színház drámaíró bizottságának tagja és meghatározó személyisége. 1847–48-ban a Nemzeti Színház aligazgatója.

8 JELLEMMEK JÁTÉKA

„Három önértékében mélyen sértett nő elégtételt kér. A férfiak meg tehetetlenül sodródnak a női indulatok forgószélében. Ezt a mulatságos és ismerős alaphelyzetet bonyolítja Goldoni páratlan emberismerettel, színpadi fantáziával.” (Kiss Csaba)

16 KINT ÉS BENT

„Figaro egyszerre van kint és bent. Úgy viszonyul az életéhez, ahogy egy színész a szerepéhez: egyszerre oldja meg a naponta felbukkanó feladatokat a próbákön és az előadásokon, s közben reflektál rájuk.” (Kristán Attila)

39 KULISSZÁK MÖGÖTT: A KELLÉKESEK

„Mi történik, ha valamelyik kellék nem érkezik meg időben a helyére? Akkor improvizálni kell. Én egy ilyen esetet láttam, amikor a színész hiába kereste a kardot. Eljött a pillanat, hogy kardot rántson, de nem volt mit. Akkor azt mondta a másíknak, hogy megrúglak a csizmám mérgezett orrával.”

45 ROMANTIKUS NEMZETI

A Nemzeti Színházat nem a név teszi, hanem az alapítás, a fenntartás és a működés körülményei és feltételei, az ezekkel összekapcsolódó országos hatókör, az esetleges kiváltságok, valamint a minőség és a műsorpolitika.

NEMZETI

A Nemzeti Színház magazinja
2017. október–november

Ingyenes időszaki kiadvány
V. évfolyam, 2. szám

Főszerkesztő:
Kornya István

A szerkesztő munkatársa:
Görömbölyi László

Fotó:
Eöri Szabó Zsolt

Kiadó: Nemzeti Színház Nonprofit Zrt.

Felelős kiadó:
Vidnyánszky Attila vezérigazgató

Arculat: Kónya Ábel
Korrektúra: Sallai Zsófia

Címlap:
Blaskó Péter és Bánsági Ildikó Az ügynök halála
című előadásban (fotó: Eöri Szabó Zsolt)

Jegypénztár
1095 Budapest, Bajor Gizi park 1.
tel.: +36-1-476-6868

Nyitvatartás:
hétköznap 10-18 óra, munkaszüneti és
ünnepeken 14-18 óra között, illetve az
előadások kezdetéig.

Jegyiroda
1061 Budapest, Andrássy út 28.
tel.: +36-1-373-0963, 373-0964, 373-0995

Nyitvatartás:
hétköznapokon 10 és 19,
szombaton 11 és 19 óra között, vasárnap zárva
jegyrendelés: jegy@nemzetisinhaz.hu

www.nemzetisinhaz.hu

Nyomdai előkészítés:
Inform-Line Stúdió Bt.

Nyomda:
Crew Kft.

Megjelenik 10 000 példányban
Médiaajánlat: 30/508-4711
Lapzárt: 2017. október 18.

Az

Isten ostroma, Körhinta, Éden földön,
Hazát és szerelmet keresek, Tóth Ilonka,
A Gulag virágai

című előadások támogatója a Nemzeti Kulturális Alap.

6

14

24

28

34

47

Premier |
Házasság Palermóban

7 Fancsali happy end // Goldoni és
8 a Házasság Palermóban
Jellemek játéka rokokó
keretben // Kiss Csaba
10 A játékon lesz a hangsúly //
Tompos Kátya, Bakos-Kiss Gábor

Premier |
Egy örült nap emléke
avagy Figaro házassága

12 Gróf, kastély, ma? // Egy új Figaro
Beaumarchais nyomán
14 A képzeletben rejtőzünk el //
Sardar Tagirovsky
16 Kint és bent // Kristán Attila
18 Szerelem és hatalom //
Schnell Ádám, Barta Ágnes

Premier-portré
Színpadi gólpaszok //
Szűcs Nelli

Premiergaléria
Bánk bán

Nézőpontok
Pröhle Gergely:
Biberach világa
29 Wilhelm Droste:
Furcsa magyarok között

Premiergaléria
Az ügynök halála

Előadásajánlók
32 Szenvedély / Mesés férfiak
szárnyakkal / Tévedések
vígjátéka / Gerendák / Janika
/ Jóccakát, anya / Advent a
Hargitán

Kulisszák mögött
39 Nem az, aminek látszik –
Romhányi Tamás riportja
a kellékesekről

Színháztörténet –
180/15
45 Sirató Ildikó:
Romantikus Nemzeti

Elfeledett alakok
50 Gajdó Tamás: A legnagyobb
magyar epizodista //
Sugár Károly

Programajánló

Váltson bérletet!

56 Havi műsor – november

Folyóirat
58 Szenárium – október

Carlo Goldoni:

Házasság Palermóban

Goldoni: A régiséggyűjtő családja című műve alapján

Anselmo Terrazzani gróf – BLASKÓ PÉTER ■ Isabella grófné, a felesége – BÁNSÁGI ILDIKÓ ■ Doralice, a menyük – TOMPOS KÁTYA ■ Pantalone de 'Bisognosi, az örömapa – BODROGI GYULA ■ Colombina, Isabella szobalánya – GYÖRGYI ANNA m. v. ■ Giacinto gróf, Doralice férje – BAKOS-KISS GÁBOR ■ Brighell, a ház barátja – FARKAS DÉNES

Fordította: Magyarósi Gizella // Díszlet, jelmez: Balla Ildikó // Zenei vezető: Verebes Ernő // Dramaturg: Kulcsár Edit // Ügyelő: Lovass Ágnes // Súlygó: Kabódi Szilvia // Rendezőasszisztens: Trimmel Ákos

Rendező: KISS CSABA

mikor? hol?

PREMIER: november 18. – 19 óra • Gobbi Hilda Színpad

Carlo Goldoni

(Velece, 1707 – Párizs, 1793)

250 darabot írt, és nemcsak vígjátékokat (azokból százhuszat), hanem tragédiákat, melodramákat, operalibrettókat és nagyoperák szünetében előadott komikus intermezzókat is. A felvilágosodás évszázadának egyik legnépszerűbb színpadi szerzője: volt év, amikor Párizsban, Velencében, Bécsben, Weimarban nevettek vígjátékain.

Orvos apja jogi pályára szánta. Dolgozott is ügyvédként, de fiatalkorától a színház bűvöletében élt. Pályáját a velencei San Samuele, majd a Sant' Angelo színházban kezdte, ahol ontotta a darabokat (máig játszottak ezek közül *A fogadósne*, a *Mirandolina*).

Egy évtizedre Velece legnagyobb teátrumához szerződött, ahol 60 vígjátékot készített, közöttük egyik legtöbbet játszott művét, a *Chioggiai csetepatét*. A sikerei miatt a kor másik jeles szerzője, Carlo Gozzi hadjáratot indított ellene. A viszályba belefáradva Párizsba ment, ahol a Théâtre des Italiens háziszerezője lett. A királyi család leányainak nyelvtanára volt Versailles-ban, 1780-ban visszavonult, és megírta franciául az emlékiratait. A nagy francia forradalom előbb megvonta udvari nyugdíját, amit a halála előtti napokban újra folyósítanak neki.

Nagy tette, hogy érvényre tudta juttatni újításait: a commedia dell'arte rögtönzésre alapuló színészi játéka helyett ragaszkodott a szerző által megírt szövegek elmondásához. Nevéhez fűződik a zenés komédia megújítása is, nem kisebb szerzőtárral, mint Vivaldi.

FANCSALI HAPPY END

Goldoni és a Házasság Palermóban

Hajzás évad volt az 1749/50-es Goldoni számára. Fogadásból 16 három felvonásos darabot írt a velencei Sant' Angelo Színház számára, köztük olyan remekműveket, mint *A kávéház*, *A komédiaszínház* vagy *A hazug*. E sűrű év termése volt a karneváli szezonban bemutatott *A régiséggyűjtő családja* is, amelyet *Házasság Palermóban* címmel játszik a Nemzeti Színház, kőszínházi ősbemutatóként. A történet ugyanolyan egyszerű, mondhatni semmiség, mint a Goldoni daraboké általában: egy eltört legyező, egy sült tök, egy félreértett kávé – és máris indul a civódások, féltékenykedések megállíthatatlan körtánca. A komikus helyzet Goldoni számára csak kiindulópont, a vígjáték igazi forrása: a jellem.

Esküvő másnapja Palermóban. Új asszony érkezett az előkelő, ámde csontszegény Terrazzani házhoz, az aranyos Doralice. És vele együtt beköszöntött a jólét. A lány apja, a gazdag Pantalone 20 ezer aranyat adott hozományul. De a pénz pillanatok alatt elnyeli az após régiséggyűjtő szenvedélye, az anyós ékszerek és ruhák utáni olthatatlan szomjúsága. A lánynak, és jámbor, szerelmes férjének, Giacintonak semmi nem jut. Még egy rendesebb ruhára való sem. És elindul a háború – a meny függetlenségi harca az örömszülők ellen. A családi hierarchia átrendezése.

Goldoni vígjátékaiban többnyire a szerelem, a nő meghódítása vagy visszaszerzése a tét. Suhancok és aggastyánok, urak és szolgák feszülnek egymásnak vágytól hevülten. *A régiséggyűjtő családja* kivétel. Itt három nő között zajlik a főkonfliktus, a férfiak szerelmi és egyéb ténykedései csupán szerény kísérő-akkordok a három fúria egyre kíméletlenebb háborújában. Anzelmo, az após az antikvitások gyűjtésébe menekül, az egyiptomi halotti kultusz műtárgyait gyűjti menyé apadó vagyonából. A fiatal férj pedig bekerül anyja és felesége közé fájdalmas ütközőnek. A józan Pantalone hiába próbál békét szerezni, bölcsessége lepereg a hevült asszonyokról. De Goldoni még ezen a lendületes családi perpatvaron is csavar egyet – harcba küldi sértett önértékével és ördögi természetével a galambnevű Colombine-t, minden szobalányok gyöngyét. A férfiakat felőrli a női presztizsharc, egyedül Brighella, a szélhámos virul benne – egy orgazda élelmessége és a szicíliai gavalérok grandezza keveredik kétes figurájában.

Goldoni a fancsali happy endek nagymestere – túlságosan ismeri az életet ahhoz, hogy higgyen a végső kibékülésben. A darabzáró csend a *Házasság Palermóban* története végén is csupán pillanatnyi szusszanás az újabb csetepaté előtt.

KISS CSABA rendező

Bodrogi Gyula, Kiss Csaba, Tompos Kátya

JELLEMMEK JÁTÉKA ROKOKÓ KERETBEN

Kiss Csaba rendező

Kőszínházi ősbemutatóként kerül a Nemzeti Színház közönsége elé Goldoni játékos, szellemes, mély emberismeretre valló jellemkomédiája. A *Házasság Palermóban* rendezőjével, Kiss Csabával beszélgettünk a készülő előadásról, az olasz vígjátékszerző korszerűségéről.

A gyakran játszott Goldoni vígjátékok mellett vajon miért került el eddig a magyar rendezők figyelmét *Aréiséggyűjtő családja*, amit *Házasság Palermóban* címmel tűztek műsorra?

– Ennek legfőbb oka, hogy a magyar színházak műsorpolitikája nagyon konzervatív. A közel 120 színdarabot tartalmazó Goldoni-életműből rendszeresen hármat játszunk, a *Minandolinát*, a *Két úr szolgáját* és a *Chioggiai csetepatét*. Néha a *Kávéház*, a *Legyező* vagy a *Bazug* is „becsúszik”, de a darabok nagy része is ismeretlen. 1993-ban a Katona József Színház bemutatta az *Új lakást* Ascher Tamás rendezésében, én a *Bugrisok* új fordítását vittem színre *Szégyentelenek* címmel az Új Színházban, de a siker ellenére egyiknek sem lett színházi története Magyarországon. Kár, mert nagyon finom szövegű, mély emberismerettel megírt darabok ezek.

Milyen szempontok alapján esett a választása az 1749-es karneváli szezonra íródott *Aréiséggyűjtő családja*?

– A színészeknek kerestem darabot, egy családi vígjátékot jó szerepekkel. Blaskó Péterrel és Bánsági Ildikóval már többször dolgoztam, Bakos-

Kiss Gábor és Farkas Dénes tanítványom volt a Színművészetin. Tompos Kátya pedig régi „szerelmem”. Mindig egy Csehovot képzeltem vele, és ez lényegében most az: Goldoni a vígjáték Csehovja. Bodrogi Gyula pedig szeretetre méltó, nagy színész, remek humorral. Ideális Pantalone szerepére. Györgyi Anna szobalánya is új szín lesz a Colombine világában. Rendezőileg nagyon jó, amikor egy szereposztás ennyire kiegyensúlyozott, hasonló ízlésű, játéktípusú színészekből áll.

Miért lett *Aréiséggyűjtő családja*ból *Házasság Palermóban*?

– Először is, mert ilyen bonyolult, drámaiatlan címre nehezen jönne be a közönség. A régiséggyűjtési mánia ma nem azt jelenti, amit anno Velencében. Akkor egy mulatságos, ám drága hóbort volt, a szélhámosság bő forrása. Ma inkább aukciósházak és galériák homályában zajlik az ilyesmi. A Nemzeti Színház előadásában két házaspár – szülők és gyerekek, öregek és fiatalok – konfliktusa a fő téma, a történet a nászéjszaka reggelén kezdődik. A szenvedélyes Palermóban. Ezt fejezi ki az új cím.

Farkas Dénes

A mai közönség milyen kapcsolódási pontokat találhat ezekkel a régi palermói karakterekkel?

– Minden családban van egy érzékeny hierarchia, folyton változó helyzetekkel, szerepekkel, alá-fölérendeltségi viszonyokkal. A *Házasság Palermóban* ennek a családi hierarchiának az újrendezéséről szól. Egy dúsz hozományú kereskedő lány bekerül egy csontszegény, de büszke arisztokrata családba, és innentől kezdve minden a feje tetejére áll, felbolydul a család addigi belső rendje. A Goldoni-féle szokásos semmiségekből (egy paróka, egy ruha) heves jelenetek, mély indulatok, sértődések, intrikák és bosszúállások nőnek ki, egyesek megpróbálnak segíteni, ettől még reménytelenebb lesz a helyzet. Mi pedig nevetünk rajtuk – magunkon. Jellemvígjáték, hirdeti büszkén a szerző. Vagyis nem a poénokról, az elrajzolt figurákról, a pusztá nevettetésről szól, hanem az ember mélyebb lényegét próbálja megragadni – szórakoztató formában. A legnemesebb színházi realizmus. Ebben is rokona Csehovnak.

A társadalmi különbségekből, az úr-szolga viszonyrendszerből fakadó humor is egy az egyben átmenthető a mai korba?

– Nem, ez alaposan megváltozott. Fogalmam sincs, milyen egy szolga. Viszont a szolgálalelkűséget ismerem. Az intrikát is, a bosszúállást, a „majd megmutatom én” szellemét. Goldoni darabja, mint minden jó színpadi mű, örök emberi problémákról és konfliktusokról szól. A történelmi távlat játék csupán. A mi előadásunk kerete a 18. század. Goldoni világa. A rokokó. Balla Ildikó gyönyörű díszletet és jelmezeket tervezett, igazi stíljáték. Gyertyával világítunk, foncsorja vesztett velencei tükrökben igazítjuk parókáinkat, nincs hangosítás, külső effekt – de a darab világa mai. Az egymás közötti játszmák, indulatok, érzelmek sem változtak. Talán csak idegesebbek, feszültebbek lettünk. Goldoni időt ad a szereplőinek, nem sürgeti, hajtja őket. Ettől derűs a világa. Nem kielezi az emberek közötti konfliktusokat, hanem játszik velük. Érdekes tapasztalat volt, hogy amikor a példányon dolgoztunk, folyamatos késztetést éreztem, hogy lenyesegessem a barokkos körmondatokat. De abban a pillanatban eltűnt a szöveg derűje. És rájöttem, hogy attól is vígjáték ez a darab, hogy a szereplők a legkeményebb ütközésekből úgy kerülnek ki, hogy mindenki úgy érzi, megnyerte a csatát. Senki sem veszít, mindenki győztes. Isteni szerepek!

Györgyi Anna, Blaskó Péter, Bánsági Ildikó

Igazán a női karakterek dominánsak. A grófnét és a menyét a szobalány ugraszítja egymásnak. Az anyós-meny viszályt mennyiben helyezi új megvilágításba Goldoni?

– Szerintem a férfiszerepek is legalább olyan színészek, izgalmasak, de tény, hogy a nők szülik és szítják a Terrazzani-ház békéjét feldúló viszályt. Engem elsősorban nem az anyós-meny toposz, hanem a három különböző korú és temperamentumú nő küzdelme érdekelt. Három önérzetében mélyen sértett nő, aki elégtételt kér. A „szegény” férfiak meg tehetetlenül sodródnak a női indulatok forgószeleiben. Ezt a mulatságos és ismerős alaphelyzetet bonyolítja Goldoni három felvonáson keresztül páratlan emberismerettel, színpadi fantáziával.

Milyen dramaturgiai vagy egyéb változtatásokat alkalmaztak a szövegben?

– A figurák karakterét árnyaltuk, és kihúztuk az idők során elavult szereplőket, konfliktusokat. Ettől dinamikusabb, feszesebb lett a játék, de megőrizte Goldoni eredeti szellemét. Például, nála a régiséggyűjtő egy bolondos öregember, aki mindenféle ódon kacatot összevásárol. A mi változatunkban Anselmo a palermói múlt által megszállott ember, aki misszióként, a dicső etruszk-római örökség megőrzésének vágyával gyűjti az antik bővrit. Ez egy előjátékból derül ki, amellyel a szereplők az előadásra érkezőket fogadják, és beavatják a ház titkaiba – de többit erről nem mondhatok, hadd legyen meglepetés.

SZENTGYÖRGYI RITA

„Most játszom először Goldonit. Nagyban rajtunk, színészeken múlik, hogy mit kerekítünk ki belőle, mennyire »habosítjuk fel« a jellemrajzot az indulatok, a szereplők idegállapota által.”

(Tompos Kátya)

A JÁTÉKON LESZ A HANGSÚLY

Tompos Kátya – Doralice, Bakos-Kiss Gábor – Giacinto

A Házasság Palermóban ifjú párját alakítják rokokó ruhában és díszletben, olasz környezetben. És mindeközben a mai korra is érvényes problémákat feszegetnek együttélésről, rivalizálásról, szerelemről.

Mennyire érzik magukénak a családi hierarchia kérdéskörét Goldoni jellemkomédiájában?

Tompos Kátya: Első olvasatra olyan a *Házasság Palermóban*, mint egy családregény. Belelátunk abba, hogyan borul fel a családok élete, amikor két fiatal összeházasodik. Az új asszony érkezésével szükség-szerűen átrendeződnek a szerepek. A saját rokonságomban is ismerem hasonló helyzeteket.

Bakos-Kiss Gábor: A *Chioggiai csetepaté* kapcsán már találkoztam Goldonival. A *Házasság Palermóban* kevésbé cselekménydús, a szereplők viszonyrendszere viszont sokkal mélyebben, árnyaltabban mutatkozik meg. Az benne az izgalmas, ami a felszín alatt van.

Milyen motivációkat kerestek a szerepeikben?

TK: Minden szereplőnek van valamilyen karakteres jellemvonása vagy rigolyája. A férjem, Giacinto például nagyon nehezen tud ellenállni a feleségének, ugyanakkor nagyon szereti az anyját. Jófiú, puha, finom lélek, ezért is szereti őt Doralice. A házasság legelején vannak, még nagyon erős köztük a szerelem, a szexuális vonzalom. Doralicének van egy nagy problémája: annak ellenére, hogy nagyobb hozományt hozott a férje családjába, nem adnak neki egy rendes ruhára való sem. Olyan korszakban játszódik a történet, amikor a ruhaviselet kifejezte a gazdagságot, a pozíciót. Doralice szeretné, ha őt is elfogadnák úrnőként a családban.

BKG: Giacintonak az lesz a tragédiája, hogy mindenkinek jót akar: az anyjának, a feleségének, az apjának, az egész családnak. Békességben, boldogságban, harmóniában szeretne élni, amit azonban nem sikerül megoldania. Élvezni akarja az életet, minél többet szeretne szerelmeskedni Doralicével, és minden igyekezetével azon dolgozik, nehogy megakadályozza ezt a felesége perlekedése az anyósával.

Doralice talpraesett, gyakorlatias, míg Giacinto önállótlan, kerüli az ütközéseket. Az ellentétek vonzzák egymást?

BKG: Giacinto is képes kiállni az igazáért, de nem harsány, asztalra csapó típus. Jó nevelésben részesült. Igyekszik nem konfrontálódni

senkivel. Az adott kereteken belül megvan a szabadsága, de mindig tudja, hogy meddig mehet el.

TK: Giacinto vérbeli arisztokrata családból származik. Anselmo, az apja jólelkű, hiszékeny ember, akit bárki átver. Doralice apja, Pantalone viszont ügyességének és eszének köszönhetően emelkedett fel. Tudja, hogyan kell cselekedni, viselkedni, elérni a célját.

A családi konfliktus kioldója a fiú domináns anyja, Isabella.

TK: Isabellának az a baja, hogy az új jövevény érkezésével felborult a megszokott rend, amiben ő volt az úrnő. Menye, a fiatal csitri ugyanezt a pozíciót követeli magának. És megkezdődik a huzavona, hogy ki legyen a királynő a családban.

BKG: Giacinto az anyja árnyékában élt, mielőtt elvette volna Doralicét. Hirtelen két tűz – a felesége és az anyja – között találja magát.

Miben igényel másfajta színészi játékot Goldoni, mint egy korban, stílusban hozzánk közelebb álló szerző?

TK: Most játszom először Goldonit. Nagyban rajtunk, színészeken múlik, hogy mit kerekítünk ki belőle, mennyire »habosítjuk fel« a jellemrajzot az indulatok, a szereplők idegállapota által. Egy biztos, minél színesebben kell játszani.

BKG: Azt gondolom, Goldoni megengedi, hogy a szélsőséges eszközökkel, nagy amplitúddal jelenítsünk meg felfokozott érzelmeket. A gyönyörű lány érkezésével beteljesedik Giacinto vágya, a családi házba betör a fény Doralicével.

A szerelmesek viszonylatában mi jelenti a fő humorforrást?

TK: A reakciók, ahogy visszadobják egymásnak a labdát. Olyanok, mint a gyerekek: nem fojtják magukba a problémákat, hanem hagyják azokat kioldani. Kiveszekszik magukat, aztán megnyugszanak, mert kimutatták az érzéseiket. Doralice folyton azt mondja magáról, hogy fel sem emeli a hangját, ami nem igaz, hiszen folyton robban.

BKG: Ez a darab kifejezetten arra serkenti a színészt, hogy merjen minél több dolgot kipróbálni, merjen bátran próbálni, és „dobja el az agyát”.

„Giacintónak az lesz a tragédiája, hogy mindenkinek jót akar: az anyjának, a feleségének, az apjának, az egész családnak. Békességben, boldogságban, harmóniában szeretne élni, amit azonban nem sikerül megoldania.”
(Bakos-Kiss Gábor)

Az előadás ritmikájában fontos szerepet játszik a zene. Giacinto szerénádát ad a hitvesének.

BKG: Amikor boldog, dalra fakad. Márpedig folyamatosan boldog, amikor Doralice közelében lehet, kivéve, amikor az anyós-meny perlekedés árnyékolja be az idillt. Amikor az érzelmei a tetőfokára hágnak, nem bír prózában maradni, hanem énekelni kezd...

TK: Doralice pedig idegességében táncolni kezd. Ebben a darabban mindenki azt várja, hogy a másik engedjen. Büszke emberek, csipkelődnek egymással, a konfliktus élte őket.

A fiataloknak is vonzó lesz majd a *Házasság Palermóban*?

BKG: A darab nem akar „trendi” lenni, de pontosan attól lehet izgalmas. Bodrogi Gyuszi bácsi szokta mondani, hogy régen a színészekért jártak színházba, aztán jött a rendezői színház, majd azt nézték, hogy ki az igazgató. Lehet, hogy újra eljön az a pillanat, amikor visszatér a színészközpontú színház. Hiszen az évadban *Az ügynök balála* után a *Házasság Palermóban* is nagyon ilyennek ígérkezik.

SZENTGYÖRGYI RITA

| az összeállítás fotóit készítette: Eöri Szabó Zsolt

Egy őrült nap emléke avagy Figaro házassága

sorskomédia két szünettel

Pierre-Augustin Caron de Beaumarchais Egy őrült nap avagy Figaro házassága című drámája nyomán Sardar Tagirovsky és Sényi Fanni ötlete alapján írta Sényi Fanni

ALMAVIVA GRÓF, az Éden Vállalat elnöke – SCHNELL ÁDÁM ■ ROZINA, a gróf felesége – SZŰCS NELLI ■ FIGARO, a gróf személyi titkára – KRISTÁN ATTILA ■ SUZANNE, a grófné szobalánya – BARTA ÁGNES ■ MARCELLINA, bioszoláris építész, Éden Vállalat – SÖPTEI ANDREA ■ ANTONIO, gondnok a gróf birtokán – SZARVAS JÓZSEF ■ CHÉRUBIN, a grófné keresztfia – BERETTYÁN NÁNDOR ■ BARTOLO, agykutató, Éden Vállalat – TÓTH LÁSZLÓ ■ BAZILIO, zenetanár – BORDÁS ROLAND ■ FANCHETTE, Antonio lánya – KATONA KINGA ■ DON JOSÉ, színész – RÁCZ JÓZSEF ■ SEBASTIAN, MI kutató, Éden Vállalat – SZABÓ SEBESTYÉN LÁSZLÓ ■ DOMINGO, tudatos-álom kutató – SZÉP DOMÁN e. h. ■ ADAM, az Éden Vállalat tulajdona – NAGY MÁRK e. h. ■ EVA, az Éden Vállalat tulajdona / GÉSA – SZABÓ NIKOLETT e. h.

Díszlet: Dobre-Kóthay Judit // Jelmez: Bajkó Blanka-Aliz // Zene: Katona Dávid // Zenei szerkesztő: Katona Dávid, Sardar Tagirovsky // Video: Nagy Bianka // Operatőr: Grätz Márk // Dramaturg: Sényi Fanni // Ügyelő: Dobos Gábor, Lencsés István // Súly: Sütő Anikó // Rendezőasszisztens: Kolics Ágota

Rendező: SARDAR TAGIROVSKY

mikor? hol?

ŐSBEMUTATÓ: 2017. november 10. – 19 óra • Nagyszínpad

Az eredeti mű szerzője:
Pierre-Augustin Caron de Beaumarchais

Az átdolgozó:
Sényi Fanni

Az ötletadó rendező:
Sardar Tagirovsky

GRÓF, KASTÉLY, MA?

Egy új Figaro Beaumarchais nyomán

A 18. században igazi provokációnak számított Beaumarchais (1732–1799) *Figaro*-trilógiájának első két része. Ezek közül is leginkább a középso: *Egy örült nap emléke avagy Figaro házassága* (1778). Túl a komédián volt egy fontos mozzanata a darabnak, ami felháborította a kor nemeseit: kinek jár az első éjszaka joga? A kérdés felvetése természetesen önmagában nem elég a provokációhoz, szükség volt arra a dramaturgiai szerkezetre is, ami elvezet minket Figaro nagymonológjáiig, amelyben a politikai, társadalmi szembesítés kap hatalmas teret. Ez a monológ a mű csúcspontja. Minden egyéb vígjátéki szál erre fut ki. Van a kisembernek lehetősége kitörni a felső kontroll alól? Képes megízlelni szabadon a szerelmet a szellem bármely olyan rendszerben, ahol mindenkit irányít valaki? Ott és akkor egy gróf.

Mit kezdhethünk ma a grófokkal és a kastélyokkal?

Sok mindent... De engem az érdekelt most, ami Beaumarchais „aktuális” keresése és provokációja volt. Annyira aktuálisnak számított ez akkoriban, hogy az emberek megízlelték benne a jövő forradalmát. A darabban érezhetővé válik a jövő lehetősége, de a múlt gyökereivel...

A gyökeret mint „ősi nemességet” meghagytuk, de a mi történetünk egy olyan jövőben játszódik, ami bár távolinak tűnhet, de mégsem az. Ennek a jövőnek a képe szembesít a jelenünkkel és a múltunkkal. Sok itt a talány és homályos ez a jövőkép, hiszen takarja a múlt sara. Ebbe a sárba nyúl bele Figaro, és kifejti, mit is gondol származásával, szerelmével, a hatalommal kapcsolatban. A sors sara ez, ami nem enged, hogy tiszták legyünk, de igazán koszosak se leszünk tőle. Ez a paradox sorssár megtisztítja azt, aki a mélyére merül.

Akkor is, ha fáj. Akkor is, ha sok a takargatnivalónk.

Nem bújhatunk el a végzetünk elől. Akár azok a szereplők a kastélyban, akik rejtőzködnék, bujkálnak – végtére is sikertelenül. Egy olyan világ érdekelt, ahol szinte lehetetlen elbújni. Ahol bútorok mögé nem bújhatunk. Ahol nem rejtőzhetünk el igazán a szürkületben. Itt nincs egy olyan szoba, ahol egyedül tud maradni az ember. Mindannyian az elménkben alakítjuk ki azokat a képzeletbeli tereket, ahova elrejtőzhetünk a vágyainkkal és félelmeinkkel.

Beaumarchais-hoz akkor tudok igazán hű maradni, ha a szerző szándékát próbálom követni a „költői aktualitás” terén, és nem azokat a formákat, amelyek nagyon erősen az ő korának, a 18. századnak az emberéhez szóltak.

Emlékek és álmok közötti utazásban vehetünk részt a képzelet segítségével – így született meg az ötletemből kiindulva Sényi Fanni új darabja: *Egy örült nap emléke avagy Figaro házassága*.

Ehhez egy „örök” helyszínt választunk: a színház deszkáit. Grófunk (egy vezérigazgató) kastélyában játszódik a történet egy színpadon, ami részben a vállalati kampánybeszédhez épült. Ez nekünk, színházi alkotóknak kapóra jön, hogy találkozzunk saját magunkkal a szerepek segítségével. Persze, sosem lehetünk biztosak abban a valóságban, amiről elhisszük, hogy valóságos.

SARDAR TAGIROVSKY
rendező

A KÉPZELETBEN REJTŐZÜNK EL

Sardar Tagirovsky rendező

A 6-os számú kórterem után egy újabb klasszikust forgat ki a sarkaiból a tatár származású rendező. Az Egy örült nap emléke avagy Figaro házassága egyszerre a közeljövőben játszódó utópia és cselvígjáték, keserű szembenézés és ürügy a felszabadult nevetésre.

Megbolondítja az időt Beaumarchais klasszikusának átdolgozása: a fülledt és forrongó 18. század vége helyett a jövőben játszódik a cselekmény. De miért a jövőben?

– Mert ez a jövő akár a mi életünkben is bekövetkezhet. Akár húsz vagy harminc év múlva. Ekkor már nem a nagyhatalmak irányítják a világot, így a kisebbek szerepe megnő az új rendben.

Spanyolország, Andalúzia megvan még?

– Igen, maradt ez a darab színhelye. Almaviva gróf is megőrizte arisztokrata gyökereit, csak hogy ebben a jövőben már az Éden nevű hatalmas vállalat elnöke. Azt a hatalmát, amely az eredeti darabban java-részt a kastélyra korlátozódott, most kiterjeszti az egész világra. Ő és a vállalata jövő- és álmokutatással, illetve mesterséges intelligenciával foglalkozik.

És Figaro?

– A mi változatunkban magasabb beosztást kap, már nem egyszerű komornyik. Az Éden vezetőjének személyi titkára, aki a gróf kampánybeszédeit írja és „baráti” tanácsokat is ad. És ami még fontos változás: a grófnak már nem jár az első éjszaka joga az esküvő előtt Figaro

menyasszonyával. Figaro egzisztenciálisan függ Almavivától, már nem szolga, hanem alkalmazott. Inkább erre hegyeztük ki a történetet. A másik szálát nem árulhatom el, maradjon meglepetés a bemutatóra...

Mennyire idomult Figaro ehhez a szép, új világhoz?

– Figaro múltjában sok fájdalmas pont található, ám talán éppen ezeknek köszönhetően ő már túl van azokon a játszmákon, amelyeknek a kastélybeliek vagy a vállalat dolgozói még előtte állnak. Figaro már kiemelt helyzetben van, mert ő már szert tett egyfajta bölcsességre ebben a kietlen világban. Gyerekkora óta tudja, érzi, hogy van valami más is, ami a világot mozgatja, az ember életét irányítja. A Sors! Figaro játszik vele. A többi szereplő pedig érzi rajta ezt a szabadságot. Figarón kívül mindenki olyan, mint az éjszakai lepkék: a fény körül repkednek, hogy minél közelebb kerüljenek hozzá. Néhányan meg is égetik magukat.

Nyugtasson meg, hogy van még szerelem abban a világban is.

– Hogyne! Sőt fontosabb a szerepe, mint valaha. Ez az új világ egyre hidegebb érzelmi szempontból, amelyben mindenki csak túlélni akar. Szinte csak erre koncentrálnak: túl akarják élni a nehézségeket, magát az életet is. Egyre nehezebben bíznak meg egymásban. Furcsa, tengő-

„...azon dolgoztunk, hogy úgy legyen más ez a Figaro, hogy csírájában az maradjon, aminek az 1700-as évek végén született: vígjáték. Amely, akár mikor és akárhol játszódik, rólunk szól.”

Sardar Tagirovsky, Szarvas József, Nagy Márk

dó magányban élnek. Így aztán a barátság és a szerelem még inkább felértékelődik. Suzanne és Figaro kapcsolata a darabban olyan, mint az ideális létezés. Az eredetiben is csak a felszín habos. Alatta jeges barlangok húzódnak.

Tudjuk, hogy Beaumarchais *Egy őrült nap* című darabja amolyan szellemi előképe volt a francia királyság megdöntésének. A maga módján előrevetítette a 1789-es forradalmat. Ez az előadás minek lesz a szellemi előképe?

– Nagy izzásban van a világ most is. Különös káosz veszi körül az embereket, akik azért törekednek a rendre. Nagy részük kilátástalanságban él. Úgy látom, hogy mindaz a társadalmi konfliktus, amely az életünket jellemzi, a jövőben mérhetetlen módon elmélyül. Ugyanakkor megnő a közösségek, a találkozások, az emberek közötti kapcsolatok iránti vágy. Az arisztokrácia akkori megfelelője nálunk valamilyen futurisztikus, neodigitális elit lesz, amely a hagyományait is őrzi, de egészen másként uralkodik. A forradalom pedig – ha lesz –, az én idealista elképzelésemben az összefogás példáját mutathatja majd fel. Az emberek kilépnek azokból a játszmákból, amelyek szabályait államok, rendszerek, vállalatok diktálták. Ez egy vérengzés nélküli felkelés lesz. A szeretet forradalma. Én így hívom.

Fülhallgatóval érkezett az interjúra a színházba, mert a próbára hangolódásképpen Mozart operáját hallgatja. Hogyan viszonyul ehhez az előadáshoz?

– Rossinit is hallgatok, *Asevillai borbélyt*, hiszen az a *Figaro házasságának* a párja. Számos zenei témát felhasználunk majd az előadásban, ennek kapcsán ötleteltünk, szerkesztettük a cselekményt is. Vagyis állandó inspiráló forrásnak számít a zene, így Mozart fantasztikus operája is.

De mi nem a múltbéli Figarót kerestük, hanem azt, aki a mi korunkra jellemző, aki a mi világunknak tart görbe tükröt egy elképzelt jövőben. Ezt a jövőbeli zenciséget, amely beleolvad a klasszikus zenékbe, Kato-na Dávid teremti meg. Ebben az eljövendő világban ugyanakkor számos régi kacat halmozódott fel: gramofon, bakelitlemezek, barokk legyezők, festmények. És ott vannak közöttük Mozart, Rossini és Bach zenéi is. A múlt dermedt relikviái.

Mi marad a darab gúnyos hangvételéből? Hiszen az eredetiben az arisztokrácia kifigurázásán derülhetünk nagyokat.

– Az eredeti darabban mindenki rejtőzködik, úgy bujkál, mint a nagyra nőtt gyermekek. Chérubin a kanapé mögé bújkál, aztán kiugrik az ablakon, mások csejt szönek az erdőben... Szinte mindenki el-elbújik a másik elől, és legtöbbször ez a humor forrása. Elrejtőznek, de nem rejtőzködhetnek örökké. Az új világban viszont senki sem tud elbújni, senki sem tudja elkerülni a sorsát. Csak egy menedék marad: mindenki pókerarccal próbál elrejtőzni saját gondolataiban és a képzeletében. Ezért a grófi kastély terét, ahol az eredeti cselekmény játszódik, áttesszük a képzelet tereibe. A szereplők nem a valóságos szobákban rejtőznek el, hanem a képzelet falai között.

Tudunk majd ezen az utópián, ennek az új világnak a szereplőin, konfliktusain nevetni?

– Naná! Sényi Fannival, aki az előadáshoz tulajdonképpen egy új drámát írt, azon dolgoztunk, hogy úgy legyen más ez a *Figaro*, hogy csírájában az maradjon, aminek az 1700-as évek végén született: vígjáték. Amely, akár mikor és akárhol játszódik, rólunk szól.

PAPP SÁNDOR ZSIGMOND

„Figaro egyszerre van kint és bent. Úgy viszonyul az életéhez, ahogy egy színész a szerepéhez: egyszerre oldja meg a naponta felbukkanó feladatokat a próbákön és az előadásokon, s közben reflektál rájuk.”

KINT ÉS BENT

Kristán Attila – Figaro

Térdig sínben biceg az interjúra. Pedig Kristán Attila az a dinamikus színész, aki ha kell, felszántja a színpadot. Vagy felcammogja. De még az is lehet, hogy Figarónak jól jön majd a mankó a nem túl távoli jövőben.

Mi történt?

– Elszakadt az Achilles-ínam.

Sport közben?

– Hacsak a színjátszást nem tekintjük annak. Semmi különösebb mozgást nem tettem a színpadon, léptem egyet, és már megvolt a baj. De egyébként igaza van, amikor megnéztem az interneten, hogy megtudjam, mi is ez, azt írták: tipikus sportsérülés. Meg azt is, hogy negyven fölött bizony bármikor megeshet. Így a kórházban se voltak nagyon meglepődve. Pedig azért egy kicsit számítottam volna erre!

A testünk egy idő után cserbenhagy minket. De mi lesz így Figaróval?

– Sardar Tagirovskynak, a rendezőnek megtetszett a dolog, hogy Figaro mankóval jár. Azt javasolta, legyen ez a szerep szerves része. Persze, miután felépülök, ki kell találnunk, hogy miért is biceg a hős. De hát Figaro is csak egy negyvenes férfi, aki ki van téve efféle veszélyeknek...

Amúgy illene is hozzá, a kisember figurájához.

– Ráadásul elég hanyattatott élete volt. Most viszont eljutott arra a pontra, hogy megtalálhatja a boldogságot, átélheti a szerelmet. Jöhet az esküvő Suzanne-nal! Csakhogy az élet – vagyis a főnöke, a gróf –

még egy utolsó próbatétel elé állítja. És neki most is, mint mindig, fel kell állnia a padlóról, mentenie kell a helyzetet. Szerencsére hozzáédződött már ehhez, és kialakította a maga védekező rendszerét. Minden problémát humorral próbál megoldani. Azt akarja csak, hogy végre nyugvópontra jusson az élete.

Van erre esélye?

– Persze. A család segíthet ebben. Ez az ő nagy vágya, ez hiányzik az életéből, hiszen nem ismerte a szüleit. Csakhogy az élet nem így akarja. Úgy is mondhatnám, hogy nem simogatja a sors.

Hogyan viszonyul Almoviva grófhoz?

– Ő a gróf – vagyis az Éden nevű vállalat vezetőjének – a személyi titkára. Elég régi ez a kapcsolat. Annak idején Figaro segített a grófnak megszerezni, a feleségét, Rozinát. Ezért aztán elég nagy gyomrosként éli meg Figaro, hogy az az ember, akit ő végig támogatott, most elárulja őt.

Miben áll ez az árulás?

– Almoviva – vállalatának üzleti céljait követve – szeretné, ha hatalmas volna az emberek álmai és vágyai felett is. És, hogy úgy mondjam,

„szemet vet” Figaro menyasszonyának, Suzanne-nak a vágyaira. Uralni akarja azokat is. Azt szeretné megélni a gróf is, amit Figaro megél a szerelemben. Igazából egy dolog különbözteti meg őket egymástól, de az nagyon: míg a gróf folyton csak vágyakozik valamire, álmokat és érzéseket próbál a hatalma alá vonni, addig Figaro a veleszületett természetességével megéli és élvezzi azokat. Figaro képes eljutni a vágyai beteljesüléséig. Ezért is irigykedik rá a környezete.

Ez a képesség nagyon jól jön neki ebben a technicizált, rideggé tökéletesített világban.

– Nem véletlen, hogy ilyen heves érzelmi kapcsolat fűzi Suzanne-hoz. Nem véletlen, hogy ő a párja. Mint ahogy az sem, hogy fel is lázadnak. De ez a lázadás nem látványos.

Hálás színészi feladat egy ilyen sokszínű figurát megeleveníteni.

– Valóban komplex jelenség Figaro. Szép kihívás megtalálni azt a megszólalási módot, ami visszaadja az ő alaphelyzetét: egyszerre van kint és bent. Úgy viszonyul az életéhez, ahogy egy színész a szerepéhez: egyszer-

re oldja meg a naponta felbukkanó feladatokat a próbákön és az előadásokon, s közben reflektál rájuk. Azt szeretnénk elérni, hogy a néző kissé összezavarodjon e tekintetben: vajon, amit hall, az a színész, Kristán Attila személyes problémája, vagy most is csak a szerepét játssza?

A sci-fibe illő kontextus mennyiben segített az alakítás megtervezésében?

– Lehet, hogy a jövő színészeit a mesterséges intelligencia segítségével már valóban tervezni fogják? Valóban áthangolja az előadást a futurisztikus környezet. De éppen ettől titkos mozzgatórugók lépnek működésbe. Figaro nem lineárisan mozog az időben. Néha kilép belőle, máskor visszamegy, megint máskor előrefut: ő is kutatja, tervezi a jövőjét, ahogy a többiek.

Kicsit komornak tűnik a történet. A köztudatban vidám fickóként él Figaro alakja.

– Az ember a sok megpróbáltatás után egyszer csak eljut oda, hogy már csak nevetni tud az egészen. Persze tehetne másként is, mondjuk, fegyvert szorít a halántékához, és meghúzza a ravaszt. De Figaro nem ilyen. Ő a legkritikusabb helyzetekben máshogyan reagál, mint ahogyan a többiek tennék: elvicceli a dolgokat, igyekszik humorral, játékosan kezelni a nehézségeket. Megvannak az ő különbejáratú stratégiái. Talán ezért is kedvelik és irigylik őt annyira a többiek – és persze mi is, akik hajlamosak vagyunk rágörcsölni a problémákra. Egyébként meg nem véletlen a sötétebb tónus, a drámai súly. A rendezőnek, Sardar Tagirovskynak kimondott célja volt, hogy megkeressük a szerepek mélységét. Mert csak ezt megtalálva érthetjük meg őket. Nem egyszerű utat választott ehhez, ő talán ebben hasonlít Figaróhoz.

PAPP SÁNDOR ZSIGMOND

„A darab számos húsbavágó társadalmi problémát bolygat meg vicces helyzetekbe csomagolva. Arra fut ki az előadás, hogy végül is miként járhatunk túl a hatalmasságok eszén. Nevetünk azon, hogy próbálják komolyan venni magukat a nagyok! De ez nem egy habos vígjátékocska.” (Schnell Ádám)

SZERELEM ÉS HATALOM

Schnell Ádám – Almaviva gróf, Barta Ágnes – Suzanne

Egy nem túl távoli jövőben játszódik Beaumarchais 18. századi darabjának mai változata: Spanyolország nagyhatalom, Almaviva grófja az álom- és jövőkutatással foglalkozó Éden Vállalat alapító elnöke. Mint ahogy Suzanne sem csupán a grófnő egyszerű szobalánya már, hanem Figaróval együtt néha ő is felveszi a kesztyűt, és lázadóvá válik.

Nagyon! – így felel a főszerepet alakító Schnell Ádám arra a kérdésre, hogy mennyire lepte meg, amikor kiderült: nem kétszáznegyven évet megy vissza, hanem pár évtizedet előreugrik az időben ez a *Figaro*, és egy sci-fi kellős közepén találja magát színészként. Meglepte, de nem érte váratlanul.

– A Nemzetiben nemrég a Csehov elbeszéléséből készült 6 című előadás kapcsán láttam Sardar Tagirovsky nem mindennapi hozzáállását egy klasszikus műhöz. Már ott világos volt számomra, hogy szereti újragondolni az ismert történeteket. Ez a védjegye. Kísérletező, fantáziadús, úgy is mondhatnám, lázadó ember.

Egy ilyen helyzet lelki együttműködést és nyitottságot kíván. Folyton résen kell lennie a színésznek, hogy be tudja fogadni és át tudja fordítani a színészi munka nyelvére azt, amit a rendező felvázol számára – most éppen egy eljövendő világot. Talán az a legnagyobb kihívás, hogy képessé tudja tenni magát az ilyen fokú nyitottságra, amit különben a nézőktől is megkíván majd ez az előadás. A nyári olvasópróbákon még „gyanútlanul” ismerkedtek a szöveggel, és semmi jele nem

volt annak, hogy az előadás az eredeti dráma rendhagyó értelmezése lesz. Tagirovsky később elmondta a társulatnak: azért volt szüksége arra, hogy hallja tőlük Beaumarchais eredeti mondatait, hogy közben szárnyalhasson a képzelete. De hamarosan jelezte: nem egészen úgy lesz minden, ahogy az eredetiben van. Akkor már mindenki számított valamilyen csavarra, de a képzelt jövő, a tudományos-fantasztikumba csomagolt alaphelyzet mindenkit váratlanul ért.

Mindennek a közepén Almaviva gróf áll, aki már az eredeti darabban is nagyhatalmú ember volt, de ezt a mostani előadás még inkább felerősíti.

– Az a fajta hatalmasság, aki nem csupán a környezetét próbálja manipulálni, de az országot és a világot is. És közben olyasmikre próbálja kiterjeszteni a befolyását, mint az érzelmek, a szexus. Hatalom révén minden megszerezhető, ez a gróf alap gondolata – magyarázza Schnell Ádám.

Almaviva és Figaro kicsit olyanok, mint egyazon ember két éne, mintha – némiképp leegyszerűsítve – egyvalakiben küzdene a tiszta-

„Suzanne egy sokszínű nő. Nem egy elveszett, az áldozat szerepébe beleragadó, gyöngé karakter.

Inkább szélsőséges, és épp ettől lesz az egész lénye vibráló, eleven.”
(Barta Ágnes)

ság és a romlottság. De Schnell biztos abban, hogy a gróf eljut a szembenézés pillanatáig, az előadás megadja neki ezt az esélyt. A karakter elindul az általa elképzelt úton, de végül nem oda érkezik, ahová tervezte, hanem az történik vele, amit a sors szánt neki. A benne lévő romlottság elmozdul a megtisztulás felé.

– A bennem élő erkölcs és világlátás igencsak képes azonosulni ezzel a szembenézéssel, örömmel képviselem ezt a személyiségváltozást.

És hogy min fogunk nagyokat derülni a nézőtérén?

– A darab számos húsbavágó társadalmi problémát bolygat meg vicces helyzetekbe csomagolva. Arra fut ki az előadás, hogy végül is miként járhatunk túl a hatalmasságok eszén. Nevetünk azon, hogy próbálják komolyan venni magukat a nagyok! De ez nem egy habos vígjátékocská – mondja Schnell Ádám.

A Suzanne-t alakító Barta Ágnes az idei évadtól a Nemzeti Színház társulatának tagja, aki az elmúlt évadokban már itt végezte gyakorlatát a Kaposvári Egyetem színészosztályának hallgatójaként. Meg is találta már néhány igazán jó szerep, hiszen fontos alakításokat nyújt a Vitéz lélekben, a Rézszegekben, a Csíksomlyói passióban, a Psychében is. Az állandó nemzeti tagság mégis új érzelmeket hozott az életébe.

– Nagyobb rajtam a nyomás, és nagyobb a bizonyítási vágy is bennem. Szeretném megmutatni, hogy nem véletlenül kerültem ebbe a társulatba.

Erre máris itt az újabb lehetőség. Suzanne karaktere kevesebb változáson esett át, mint a grófé és Figaróé, talán azért sem nyúltak nagyon hozzá, mert az általa is képviselt szerelem örökérvényű.

– Az igazi, a forró érzelmet ebben a mesterséges intelligenciára épülő, technikai vívmányok uralta világban sem lehet tervezőasztalon előállítani. Ráadásul ez a felfokozott érzelm a szabadság garanciája is.

A szerep felépítése során többször is felmerült Barta Ágnesben, hogy vajon miért nem hagyják maguk mögött ezt a rideg világot Figaróval? Mi készteti őket arra, hogy maradjanak? Talán az, hogy benne is megvan az a képesség, hogy ha kell, Figaro nélkül is felveszi a kesztyűt, és harcba száll a maga igazáért, hiszen ő nem csupán a főhős „jobb keze”, benne is megvan a lázadáshoz szükséges erő. Barta Ágnes számára Suzanne sokkal összetettebb személyiség, mint ahogy a darab első olvasatra sugallná.

– Suzanne egy sokszínű nő. Nem egy elveszett, az áldozat szerepébe beleragadó, gyöngé karakter. Inkább szélsőséges, és épp ettől lesz az egész lénye vibráló, eleven. És elég érzékeny ahhoz, hogy értékeln tudja a Figaro és közte kialakuló bizalmat. Hiszen ez a legnagyobb kincs ebben a számító világban.

PAPP SÁNDOR ZSIGMOND

| az összeállítás képeit készítette: Eöri Szabó Zsolt

„Szeretem a vígjátékokat, a már-már abszurdba hajló komikus helyzeteket, pedig nem is olyan könnyű műfaj ez. Komoly figyelem, arányérzék kell ahhoz, hogy bejöjjenek a poénok, és ne essünk át a ló másik oldalára. De a műfajtól függetlenül is – ha egy mód van rá – minden darabban igyekszem megmutatni a fonákságokat, az olykor nevetséges helyzeteket. Ha nem lenne meg ez a játéklehetőség, azt hiszem, kővé dermednék...”

SZÍNPADI GÓLPASSZOK

Szücs Nelli az isteni szféra titkairól, a komikus komolykodásról, a pletyka és a politika ártalmasságáról

„Igaz, hogy színház, kívülről mégsem nézheted, persze, hogy színház, de ez az életed...” – énekelte Törőcsik Mari dalát Szücs Nelli a Nemzeti Színház évadnyitó nyílt napján. Ezzel igyekezett kifejezni tiszteletét a gyengélkedő idősebb kolléga iránt. De benne van ebben a dalban a saját művészi hitvallása is. A színház az élete. Pályája során vígjátékban ritkán játszott, de sokat komédiázott. Észreveszi – és meg is mutatja – a tragikus helyzetek fonákságait, az ember megmosolyogtató gyarlóságait. Az új bemutató – az Egy örült nap emléke, avagy Figaro házassága – előtt mi másról beszélgethetnénk, mint a Beaumarchais által is felvetett témákról.

Házasság, hűtlenség, hatalom, hazugságok, pletykák... – jobbnál jobb bulvártémákat hagyott ránk Beaumarchais. Hogy van a bulvárral?

– Schogy. Mivel én kerülöm, ő is kerül engem. Éppen tegnap hívtak, hogy vegyek részt egy reklámban, és nem volt számomra kérdés, vállaljam-e. Megköszöntem, hogy gondoltak rám, de nemet mondtam.

Pedig a reklám még messze van a bulvártól...

– Elfogadom: a reklám még viszonylag távol van a bulvártól, de közelít hozzá! Semmiképpen sem szeretném, ha a reklámokból ismernének, ha azonosítanak valami tisztítószerez vagy gyógyhatású készítménnyel. Nem akarom, hogy az legyen a téma egy pletykalapban, hogy mit csináltam a hétvégén, mit vacsoráztunk, hogy van a családom, kivel buliztunk, miért veszekedtünk?! Színész vagyok, engem ismerjenek meg a színházban. Ne a magánéletem miatt legyenek érdekesek! Ez nem méltó egy színművészhez.

Azt mondják, a pletyka egyidős az emberiséggel, és soha nem kímélte a színházat sem. A Beaumarchais-darabban is kegyetlenül működik!

– Néha – akarva akaratlanul – olyan helyzetbe kerül az ember, hogy meghallja a pletykákat, a kulisszák mögötti pusmogásokat, az alaptalan mendemondákat. Sajnos már velem is megtörtént, hogy azon kaptam magam: tovább adtam, amit megosztottak velem a jól értesültek. Előfordult az is, hogy azt hittem, jót teszek, ha elmondom az érintettnek, hogy milyen hazugságokat terjesztenek róla. De ezzel is vigyázni kell, mert lehet, hogy csak ártok vele annak, akit egyébként segíteni akartam. Ezért inkább kerülöm az olyan társaságot, ahol a másik ember háta mögött összesúgnak, rosszindulatúan találgatnak, álhíreket terjesztenek. Én az egyenes embereket szeretem. Azokkal igyekszem körülvenni magam, akikkel jó együtt lenni, mert tudunk beszélgetni, figyelünk egymásra, adunk egymás véleményére, elgondolkodunk azon, amit a másik mond.

Az egyenes beszéd sem veszélytelen! „Nem minden igazság kimondható” – figyelmeztet Figaro!

– De van, amikor nem szabad hallgatni! Még akkor sem, ha emiatt megszólhatnak, vagy utólag kiderülhet, hogy tévedtünk. A próbákon mindig elmondom, amit gondolok. Ebből már voltak is problémáim. Megvádoltak bennünket a férjemmel (Trill Zsolt – *a szerke*), hogy elbizakodottak vagyunk, csak osztjuk az észt, és azt hisszük, hogy mi tudjuk a tutit. De nem erről van szó. Nem tudjuk a tutit, csak a véleményünket mondjuk a darabról, az előadás érdekében. Bennünket így neveltek, így lettünk színészek, ezt tanultuk az egyetemen, hoztuk magunkkal Beregszászról, hogy közösen kell gondolkodnunk az előadásról. Ha van egy használható ötletünk, akkor azt el kell mondanunk, és ha valami – szerintünk – nem jó, hamis, nem működik, akkor azt is szóvá kell tennünk. Nem hátráltatni akarjuk a közös munkát, hanem éppen segíteni. Nem akarok én prédikálni, a gyermekeinknek is mindig azt mondom: hallgassanak meg, de csak azt tegyék, ami szerintük jó. Persze nem olyan könnyű eldönteni, mikor cselekszünk helyesen. Nekem néha az is dilemmát okoz, hogy egy premier után szabad-e gratulálnom, ha szerintem rossz az előadás. A munka, az erőfeszítés dicséretes, elismerést érdemel, hiszen valaki valamiért megdolgozott, de ha az nem sikerült, és mégis gratulálok, akkor hazudok és becsapom a kollégákat.

Senkinek sem könnyű elfogadni a kritikát...

– Igen, ez így van. Először senkinek sem esik jól, ha valami rosszat hall arról, amit csinál. De aztán el kell gondolkodni azon, amit a másik mondott: talán igaza van, talán kívülről jobban látja az egészet? Zsoltal egy-egy színpadi megoldásról, egy hangsúlyról vagy egy gesztusról is szoktunk vitatkozni. Akik nem ismernek bennünket, azt hihetik, veszekszünk, pedig csak a munkánkról van szó – néha kicsit hangosan. De csak azért feszülünk egymásnak, és azért vágjuk egymás fejéhez az érveket, ellenérveket, hogy működjön az előadás. A színház csapatjáték! Olyan, mint a foci. A meccsen a legnagyobb sztárok sem rúgnak gólt, ha nem kapnak gólpasszt, ehhez pedig pontosan ki kell dolgozni minden mozdulatot.

A szakmai kritikákat olvassa?

– Ha írnak valamit rólunk, ha megjelenik egy kritika, és felhívják rá a figyelmemet, azt elolvasom, át is gondolom.

És a névtelen kommenteket?!

– Ha elérem kerül valami internetes komment, elolvasom, de nem okvetlenül keresem ezeket az oldalakat. Tudom, van, aki dicsér, van, aki nem. Mindenkinek nem tetszhet az ember. De nincs ebben semmi különös.

A mostani Figaro-bemutató előtt túl sok vígjátékban nem játszott...

– Nem számoltam össze, hány vígjátékban játszhattam eddig, azt sem tudom, hogy ez sok volt-e vagy kevés, de kaptam néhány remek lehetőséget ebben a műfajban is. Megvolt például a két Csokonai-mű: a *Dorottya* és a *Karnyóné*; az egyfelvonásos Csehov-komédia: *A medve*; a népszerű francia szerző, Feydeau vígjátéka, a *Bolha a fülbe*... Szerettem a vígjátékokat, a már-már abszurdba hajló komikus helyzeteket, pedig nem is olyan könnyű műfaj ez. Komoly figyelem, arányérzék kell ahhoz, hogy bejőjenek a poénok, és ne essünk át a ló másik oldalára. De a műfajtól függetlenül is – ha egy mód van rá – minden darabban igyekszem megmutatni a fonákosságokat, az olykor nevetséges helyzeteket. Ha nem lenne meg ez a játéklehetőség, azt hiszem, kővé dermednék. Persze néha a túlzott komolykodás is lehet komikus. Az életben sincsenek tiszta műfajok! Hányszor előfordul, hogy a letragikusabb helyzetekben is meglátjuk a megmosolyogtató túlzásokat, a nevetséges csetlést-botlást. És időnként nagyon jókat tudunk nevetni a saját nyomorúságunkon is!

Szűcs Nelli

Jászai-díjas,
Érdemes művész.
Az Ukrajna területén
lévő Tiszaújlakon
született, anyai
részről orosz
származású
színésznő 1993-ban
végzett az Állami
Karpenko-Karjij

Színház- és Filmművészeti Főiskolán Kijevben.
Azóta Vidnyánszky Attilával dolgozik: máig
a beregszászi Illyés Gyula Magyar Nemzeti
Színház tagja, a 2006 és 2013 között a
debreceni Csokonai Színház társulatában
töltött évek után, 2013 óta a Nemzeti Színház
tagja.

Játszik a *Mesés férfiak szárnyakkal*, a *Körhinta*,
a *János vitéz*, a *Ballada a két sebzett hattyúról*,
a *Csongor és Tünde*, a *III. Richárd*, a *Részegek*,
a *krokodilus*, a *Tóték*, a *Fodrásznő* és a
Szindbád előadásokban. Látható a Fedák
Sáriról szóló önálló estje. A 2017/18-as
évadban új szerepben lép színpadra az *Egy
örült nap emléke, avagy Figaro házassága*, a
Cseresznyés kert című produkciókban.

**Az Egy örült nap emléke avagy Figaro házassága nagy utazási lehetőség
– időben is, térben is, társadalmi rangban is. Ilyen szerepet még nem
kapott: grófnő lett Andalúziában!**

– Andalúziában még nem voltam grófnő, de trónfosztott királyné
már igen a *III. Richárd*-előadásban. Sőt, Szinetár Miklós tanár úr meg-
hívásának köszönhetően az Erkel Színházban 2017 tavaszán bemuta-
tott *Cigánybáró*-ban Mária Teréziává változtam. Nagyon izgalmas ki-
rándulás volt, hogy operettben szerepelhettem, ráadásul olyan ruhát
kaptam, mint amilyen annak idején a királynőé volt. Egy festmény
alapján pontosan rekonstruálták a viseletet. Kedvemre játszhattam
ebben a pompás jelmezben. Szeretem a szép ruhákat. Emlékszem,
kislánykoromban szájtátva bámultam a kosztümös filmeket. Ha
kezembe került egy selyemkendő, vagy valami függönydarab, már-
is magam köré tekertem, és én voltam a királynő, a hercegnő vagy a
mesebeli tündér. Almaviva grófnő szerepéhez viszont nem jár ilyen
szép ruha, mert a rendező, Sardar Tagirovsky a jelenben is felismerte
ezeket a jó két évszázada szintén felvetett témákat. Nem kell ahhoz
Andalúziába mennünk, hogy találkozzunk olyan emberekkel, akik
megpróbálnak visszaélni a hatalmukkal, és a közérkölcsök sem job-
bak ma, mint voltak annak idején.

Járt már Andalúziában?

– Ott még nem, pedig szeretek utazni. Már a beregszászi színházzal is
sokat utaztunk, különösen nyaranként sokfelé hívtak bennünket, feszt-
iválokra, nyári játékokra. Ezek fantasztikus lehetőségek voltak, hiszen
kimozdultunk, világot láttunk, közben pedig mi is megmutatkozhat-

tunk. Nekem ezek az utak jelentették a nyaralásokat. Így jutottunk el
először Zsámbékra, a Gyulai Várszínházba, Esztergomba, Bécsbe, de
megjártuk Moszkvát, Grúziát, Svédországban háromszor is voltunk,
többször vendég szerepeltünk Franciaországban. Aztán a Nemzeti
Színház társulatával is voltunk Szentpéterváron, Kijevben, Minszk-
ben, Algírban...

Akár panaszkodhatna is, hiszen az utazás fárasztó lehet.

– Idővel persze kimerítő is lehet az állandó utazás, de én még mindig
örömmel vállalom. Mi ezt így szoktuk meg a beregszászi színházban.
Ott állandóan úton voltunk, elvittük az előadásokat Kárpátalja más
településeire is, és ezekhez jöttek a magyarországi és a távolabbi meghí-
vások. Ennek köszönhetően nem egyetlen színpadhoz szoktunk, nem
riadtunk meg, ha szabadtéren vagy kultúrházban, templomban vagy
várszínpadon, kisebb vagy nagyobb térben kellett játszaniunk. Ezzel a
tapasztalattal is többek lettünk, ez is csak előre vitt bennünket. Akkor
is hasznát veszem, amikor vendég szerepelni hívnak a *Fedák Sárral*. A
Nemzeti Színház Bajor Gizi Szalonjában egy kis térben játszom, de
Szentendrén például egy hatalmas, 500 férőhelyes színházteremben
adtam elő, Tusványoson pedig nyáron a legnagyobb hőség idején sza-
badtéren...

**Fedák Sári primadonna volt, ő volt „a” primadonna, a Figaróban
Almaviva grófné is tanul énekelni. Mi lett a gyermekkori álmával,
hogy énekesnő lesz?**

– Nem ez volt az egyetlen álmom, de tényleg szerettem énekelni. Kis-
lányként bámultam a tévében a zenés műsorokat, és elképzeltem, hogy
én is lehetnék esztrádekesnő. Annak idején még tisztaújlaki kisdíák-
ként a zeneiskolába is beíratk a szüleim, de már a második órára sem
mentem el, mert lusta voltam. Ezt nagyon sajnálom. Vannak olyan dol-
gok az életben, amelyeket ha nem teszünk meg idejében, később már
nagyon nehéz bepótolni. A színművészeti egyetemen volt zenei képzés,
zongorázni is tanultam, és még most sem mondtam le teljesen a zene-
tanulásról. Irigylem azokat, akik valamilyen hangszeren jól játszanak,
mert pontosabban ki tudják fejezni az érzelmeiket. Bár – maradva a

színpadon – ezen a téren talán operaénekesként lehet a legközelebb jutni az isteni szféra titkaihoz. De erről a csodáról végképp lemaradtam.

Sajnálja, hogy kimaradtak a zenés darabok?

– Nem maradtak ki teljesen a zenés darabok, de lehetett volna több is. Debrecenben megvolt a *West Side Story*, a *Fedák Sári*-előadásokon is énekelhetek, és most a Nemzeti Színház nyílt napján is énekeltem. Töröcsik Mari tiszteletére választottam két dalt. Az egyik volt az *Ez csak színjáték...*, ezt neki írta Maár Gyula és Selmeczi György, a másik pedig egy Karády-dal volt, a *Fogadj el engem...* Mindkettő szerepel a *Micsoda útjaim* című lemezen. A program összeállítása előtt Zsolttal felhívtuk a mostanában gyengélkedő Töröcsik Marit, hogy tudjon róla, mire készülök, és azonnal elkezdte énekelni: „Ez csak színjáték, Itt senki se sír igazán...” Nagyon jó volt hallani a hangját, azt éreztem, jobban van, és sikerült kicsit felvidítanunk. Az ő dala ez, de rólunk is szól: „Igaz, hogy színház, Kívülről mégsem nézheted, Persze, hogy színház, De ez az életed...”

A szonok után következett egy megzenésített Arany-vers, tekintettel az Arany-bicentenáriumra, majd egy Viszockij-dal, emlékezve a Hobóval együtt játszott *Ballada a két sebzett battyúrról* című zenés előadásra, és elénekelt egy ukrán dalt is...

– Azt akarja kérdezni, hogy miért énekeltem ezt az ukrán dalt akkor, amikor éppen elfogadták Ukrajnában a nyelvtörvényt?! Szomorú ez, de nem szeretném, ha emiatt – úgy általában – az ukrán emberekre haragudnánk. Ezen a kis koncerten is elmondtam a közönségnek: ezzel a néppel együtt kell élnünk, és csak úgy tudunk együtt élni, ha tiszteljük egymást, ha ismerjük egymás kultúráját.

Politizál? Az sem veszélytelen ezen a pályán! Figaro is azt mondja: „Politika, intrika, egykuty: édestestvérek...”

– Nem szeretnék politizálni. Nem az a dolgom. A politika néha nagyon csúnya tud lenni. Nehéz tisztán kijönni belőle. Nincs tévénk, újságot sem járatunk, csak rádiót hallgatok, és a neten látom, mi történik a világban, de az otthoniaktól is kapjuk a híreket. A kárpátaljai eseményekre nyilván jobban figyelünk, hiszen ott nőttünk fel, ott élnek a rokonaink, barátaink, oda megyünk haza. Bennünket különösen fájdalmasan érint a nyelvtörvény. Ráadásul éppen azon a napon, amikor Porosenko aláírta a nyelvtörvényt, a nagyszülősi kórházban átadták a magyar állam támogatásával felújított gyermekrežsleget. Ezért hálát érdemelne a magyar kormány, és ne feledjük, nemcsak a magyarok számára fontos ez a beruházás. Soha ennyi segítség nem érkezett Magyarországról Kárpátaljára, mint most, mégis néha azt érzem, mintha ki akarnának bennünket onnan füstölteni. Mintha azt akarnák elérni, hogy ne érezzük jól magunkat a szülőföldünkön, abban az országban, amelyik most akar Európához csatlakozni. Éppen a napokban beszélgettünk az ukrán filmrendező barátunkkal ezokról a kérdésekről, és neki is azt mondtam, hogy arra kell vigyáznunk, nehogy elinduljon bennünk a gyanakvás. Nem utálhatom az ukrán népet, mert együtt kell élnünk, és meg kell őriznünk a békét a többi nemzettel is, hiszen a magyarokon kívül élnek ott oroszok, örmények, svábok, románok... De színészként óvakodom a politikától, a színpadon nem ezzel kell foglalkoznom. Az persze úgys meg látszik a játékomon, hogy milyen értékeket tartok fontosnak.

Mi történik akkor, ha egy rendező vagy maga a szerep egészen másféle értékeket képvisel?

– Akkor azt mondom, köszönöm, de nem vállalom. Volt már olyan filmes felkérésem, amelyre kétszer is nemet mondtam. Szerencsére itt a Nemzetiben ilyen probléma nincs, hiszen a főigazgató, Vidnyánszky Attila volt a mi első mesterünk, vele alapítottuk a beregszászi színházat, vele jöttünk először Debrecenbe, aztán ide, a Nemzetibe. Elfogadtuk az ő értékvalasztását, és mi is hasonlóan gondolkodunk a színházról.

A Beaumarchais-darabban a grófnőt éppen megcsalni készül a férje. Az Uri muriban eljátszhatta a megcsalt feleség szerepét. Ráadásul a darabbeli férje, Trill Zsolt a valóságban is az...

– Hallotta talán, hogy megcsalt a férjem?! Időnként hozzám is eljutnak az ilyen találgatások, de ezeken csak nevetek. Azt hiszem, a mi esetünkben olyan erős közöttünk a kötelék, hogy azt semmilyen pletyka nem tudja megbontani. Még itt, Budapesten sem!

Budapest a bűnös város?!

– Budapest a legkedvesebb városom. Mindig nagyon büszke vagyok, ha vendégek jönnek, és megdicsérik a fővárosunkat. Nem mondanám, hogy bűnös város, de nyilván nagyobb a tömeg, nagyobb a túlekedés...

„Itt van a tömeg: mindenki fut, tolong, lökdösődik, könyököl, egymás hegyén-hátán, néhánynak sikerül, a többit eltapossák...”

– Igen, már Beaumarchais is megmondta! De figyelmeztettek erre mások is. Amikor még a debreceni színház tagjai voltunk, bemutattak Varga Magda operacékesnőnek, Cserhalmi György édesanyjának, akivel sokat beszélgettünk, jó barátságba kerültünk. Áldom az Istent, hogy ezt a nagyszerű asszonyt megismerhettem. Ő figyelmeztetett,

amikor már Pestre készültünk, hogy legyünk óvatosak, itt sokkal jobban kell majd vigyáznunk magunkra. Azt mondta: több az ember, több lesz az irigyd! Sok a hamis játékos is, akik az arcodba mosolyognak, de kést vágna a hátadba.

A Figaróban a grófnőt is megkísértik, a kis Chérubin rajong érte.

Hogy van a saját rajongóival? Kifogják még a színésznő hintójából a lovakat?

– Az volt régen, amikor még hintóval jártak a színésznők! De én is kapok rajongói leveleket, sokan üzennek a közösségi oldalamon, ezekre igyekszem válaszolni is. Imádom a kézzel írt üzeneteket, a gyönyörű virágokat.

Mit szól a férje a rajongóihoz?

– Örül nekik! Ezzel kapcsolatban van egy jó történetem. A férjem egyszer elment megnézni egy előadást a Radnóti Színházba. A szünetben megszólította egy férfi, aki előző este látta itt a Nemzetiben a *Fodrásznőt*, és nagyon tetszett neki. Gratulált a férjemnek, de azt is elárulta, hogy neki leginkább a címszereplő tetszett, és szeretné megismerni a színésznőt. Zsolt elmondta, hogy a színésznő történetesen az ő felesége. Az ismeretlen férfi azóta a családjuk barátja lett, minden előadásunkat megnézi, és hozza a barátait is. Nagyon jó lenne, ha minél több ilyen rajongónk lenne, és azok is eljönnének, akiknek egyébként fogalmuk sincs, mire mondanak nemet, csak elutasítanak bennünket, anélkül, hogy tudnák, mi történik a Nemzeti Színházban.

FILIP GABRIELLA

| az Egy örült nap... próbafotóit készítette: Eöri Szabó Zsolt

Katona József

Bánk bán

Bánk bán – MÁTRAY LÁSZLÓ m. v. ■ Gertrudis, királyné – UDVAROS DOROTTYA ■ Melinda – SÖPTEI ANDREA ■ Ottó – FARKAS DÉNES ■ Biberach, egy lézengő ritter – HORVÁTH LAJOS OTTÓ ■ Bendeleiben Izidora, türingiai leány – ÁCS ESZTER ■ II. Endre, a magyarok királya – SZALMA TAMÁS m. v. ■ Tiborc, paraszt – VARGA JÓZSEF ■ Mikhál bán – RÁCZ JÓZSEF ■ Simon bán – TÓTH LÁSZLÓ ■ Petur bán, bihari főispán – OLT TAMÁS

továbbá a Kaposvári Egyetem Színházi Intézetének hallgatói: Ádám Kornél, Bölcsény Balázs, Cseke Lilla Csenge, Herczegh Péter, Hermányi Mariann, Karácsony Gergely, Kisari Zsolt, Kocsis Gábor, Kovács Panka, Kovács S. József, Péteri Lilla, Szász Júlia, Szurcsik Ádám, Varga-Husztai Máté,

Gyerekszereplők: Erzsébet, Gertrudis gyermeke: Szeőke Lili / Wallisch Virág ■ Béla, Gertrudis gyermeke: Buzádi Buda ■ Soma, Bánk gyermeke: Dalotti András / Teszarsz Őrs

Díszlet-jelmez: Oleksandr Bilozub // Dramaturg: Szász Zsolt // Ügyelő: Lovass Ágnes // Súly: Kónya Gabriella // Rendezőasszisztens: Herpai Rita

Rendező: VIDNYÁNSZKY ATTILA

mikor? hol?

PREMIER: 2017. szeptember 21. – 19 óra • Gobbi Hilda Színpad

további előadások:

október 28., november 21. – 19 óra • Gobbi Hilda Színpad

| fotó: Eöri Szabó Zsolt

BÁNK BÁN

A Bánk bán zseniális alkotás, a leginkább színpadra írt klasszikus magyar dráma. Ahogyan Shakespeare, Katona sem csak filozofál. A nézőből együttérzést, azonosulást, szeretetet, megvetést és gyűlöletet kiváltó szereplők sokaságát vonultatja fel. Ma is érvényes, magával ragadó, zsigerileg átélhető, végsőkéig feszített konfliktusokból építi fel a drámai kompozíciót. Katona nagyon személyessé tudta tenni mindazt, ahogyan az egyes ember a történelemben cselekszik vagy sodródik, ahogyan változtatni akar, és ahogyan ez a történelem, a sors a maga igazságát képviselő embert felőrli, megsemmisíti, de fel is emelheti.

VIDNYÁNSZKY ATTILA rendező

A Simándy József születésének 100. évfordulója alkalmából rendezett kiállítás a Bajor Gizi Színházmúzeumban nemrég elnyerte az Év kiállítása díjat. *Háromszázezer magas cé* – ez volt a tárlat címe, de a látogatók nem a húsz éve elhunyt tenorista hangterjedelme, talán még csak nem is élettörténetének megismerésért jöttek oly sokan, hanem többnyire a legendás Bánk bánt, Erkel Ferenc operájának hőseit keresték. Simándy tényleg gyönyörűen énekelt a *Hazám, hazám*ot, jó színész, kedves, népszerű ember volt, nagyon is alkalmas arra, hogy azonosuljon Bánkkal: „Soha nem szerep volt, hanem az én ügyem” – nyilatkozta – és valóban: ’56-ban nem ment el, pedig megtehetette volna, és hangjának nemes pártoszával elhitette az egész országgal, hogy ő, Bánk, a jó és igaz Magyarország képviselője, akinek véres tette és családjának végzete, ez az igazi magyar sorstragédia a létező szocializmus szürkességében is képes megjeleníteni az ősi magyar virtust, a nemes erényt. Így élt a köztudatban a főhős – és persze a darab.

A 21. század gyermeke bajban van: mit kezdjen az ősi erénnyel? Van-e annak modern változata? Létezik-e olyan mai viselkedésforma, ami a *Bánk bán* karakterével párhuzamba állítható? A pártossal mindenestre nehéz manapság boldogulni, Vidnyánszky Attila színházi *Bánkja* nem is kísérletezik ezzel. Olyannyira nem, hogy az előadásban idézett operarészletek közül a – nyilván szándékosan Simándy előadásában – felcsendülő *Hazám, hazám*ot a címszereplő félbeszakítja, mondván: „Na, ezt ne!!!!” Ne is emlegessünk hát hazát, szeplőtlen becsületet, a nép szent javát!

Vidnyánszky Attila aktuális *Bánk bánja* már az Erkel Színházban is a fényes tenor helyett a komorabb bariton hangfekvésben szól, a Nemzeti előadása pedig teljes egészében alászáll a cikornyás épület plüss hangulatából a rideg alagsorba. A stúdiószínházi környezetben, az alternatív szcénát megidéző hatásokkal világossá teszi: nincs pártosz, nincs ideál.

Mint ahogy igazi feloldozás sincs se az operai, se a drámai változatban. A két lesújtott, hitvesét veszített férfi furcsa sorsközössége kettejük ellentétét oldja, de a körülmények hatalmát ezzel megörömi aligha lehet. A körülményekről pedig Vidnyánszky Attila igen csak elkeserítő képet fest. A gaz merániak és a tehetetlen magyarok világának színpadi bemutatása nem fukarkodik a gegekkel, me-

Pröhle Gergely

„...a színpadi zűrzavar, az utalások, idézetek, poénok kavalkádja olykor zavarba ejtő, mindez azonban nem teszi kétségesé, hogy Vidnyánszky szomorú diagnózisa szerint korunk hőse Biberach, a lézengő ritter.”

Biberach világa

lyekről olykor nehéz eldönteni, hogy voltaképp erősítik, vagy gyengítik a nagyon is világos koncepciót. A néhai osztrák slágergyáros, Falco *Rock me Amadeus* című dalának felidézése kevésbé alkalmas az „idegenszívűség” illusztrálására, mint mondjuk a magyar zendülők nemzeti rapped követelő szavalókórusa, ami igencsak találó ábrázolása a valós nemzeti érdekérvényesítésben nem, de a nemzeti retorika erőltetésében annál erősebb csoportosulásoknak. A *Járom az utam macskaköves úton* refrénje: „mert én itt születtem, ez a hazám” a közhelyes hazaszeretet netovábbja, miközben elhangzik még számos olyan vendégszöveg is a darabban, amelyek a szereplők álláspontját mutatják. Így amikor Gertrudis a herderi jóslatot idézve a magyarság elfogyását vizionálja, már-már azt gondolhatnánk, hogy a nyugati arrogancia meráni kiadása a tudományos indokokat sem nélkülözi.

S bár a színpadi zűrzavar, az utalások, idézetek, poénok kavalkádja olykor zavarba ejtő, mindez azonban nem teszi kétségesé, hogy Vidnyánszky szomorú diagnózisa szerint korunk hőse Biberach, a lézengő ritter. Hisz míg Petúr legendás, fatalista végki-csengésű bordalát Erkel Ferenc operájából maga Gertrúd énekli a zúgolódó magyarok fejére, s a buborékként elszórt világban így teszi nevetségessé őket, a cselszövő ritter kimondja minden korok szerencselovagjainak örök igazságát: „Ott van a haza, hol a haszon.” Nemhogy kimondja, de el is énekli, majd ez „örök igazság” egész kis kórusművé bővül a *Hazám, hazám, te mindenem* dallamára: „ott a haza, hol a haszon”. Így válik Bánk-Simándy ikonikus áriája a szabad világban a gátlástalan szerencselovagok himnuszává. „Igazságot az árván maradt királyfiak nevében” – szól a kö-

vetelés a zárójelenetben, s míg „a teremtésben egyedül vesztes” Bánk iránt részvétet érzünk, a lézengő ritterek világában könnyen árván maradt királyfinak érezhetjük magunkat.

a szerző a Petőfi Irodalmi Múzeum főigazgatója

„Nekem az maradt meg erős színházi élményként,
hogy semmi nem egyértelmű, csak a majdnem
lehetetlen feladat: valami tiszta emberséget keresni
az embertelenségben.”

Wilhelm Droste

Furcsa magyarok között

Sámáni erők tombolnak ebben a rendezésben. A darabot egy tizennyolc éves német fiú társaságában néztem meg, aki egy szót sem tud magyarul. Bámuló hamburgi keresztfiamat totálisan magával sodorta, vizuálisan az utolsó percig fogva tartotta a darab, elemien hatott rá a sokféle zene a raptól Erkelig. Izgalmas és mellbevágó volt számára a durva szexuális hatalom-

mutatás, a durvaság általában is. A meztelen izmok a fekete ruhák alatt, a csábító nők. A tarkaság, a hangosság, a beszélő testek, a káosz, a meglepetés, az idő kavargása, az érthetatlenség, a titokzatos lendület. Ezt az egészet nem igazán érteni kellett – talán nem is lehet –, de élvezhető volt enélkül is. Elvitt, elrepített valami ismeretlen szférába. Őt nagyon és teljesen, engem is eléggé. Jó közös esténk volt.

Már a helyszín miatt is. Idegen fog maradni nekem az épület, a Nemzeti Színház maga, a pincészinpadot (Gobbi Hilda Színpad) viszont nagyon szeretem. Itt láttam évekkkel ezelőtt egy gyöngyörű *Pentheszileiát*, Kleistet a legtisztább formában. Milyen bátor és jó rendezői döntés volt (Zsótér Sándor) a pihekönnyű Tóth Orsit a legvadabb szerepbe beemelni! Csendesen tündökölt Pentheszileia, a szeretni való gyilkosnő ezen az estén. Azóta szent nekem ez a hely.

Most is bátor döntés született: a nagy magyar darabot a pincébe vinni, és nem a nagy nemzeti színpadra. Vidnyánszky Attila jól döntött, a kamaraszínház sokkal jobb közeg ahhoz, hogy megmutassuk, ahogy valaki a lehetséges emberi tartást keresi a nagy társadalmi káoszban. Ez a darab a keresésről szól, és ezt a tartást keresni kell, újra és újra, nem pedig felmutatni veretes pompában, mintha Katona szövegében kézikönyv-szerűen benne lenne a követendő igazság. Szerintem nincsen benne. Csupa feladat az egész. Éppen ebben van az ereje.

Az az igazság, hogy rengeteg dolgot én se értettem, pedig úgy véltem, elég jól ismerem a történetet. Élveztem viszont ezt a nem-értést, mert figyelmebben, éberebben, kíváncsiban követtem a színjátszást. Játékba kerültem. Játsszani jó. Nem voltam egyedül a nehézséggel. A szünetben figyeltem a beszélgetések-

re. Egy kellemesen irritált közönség keresett segítséget és felvilágosítást saját magától, pezsgő mellett. Izgalmas beszélgetések foszlányai. Szép látvány. Színházban él a magyar nemzet. Itt szabadabb a szív, a fül, a szem. Milyen szép és felszabadító lenne, ha ez a friss és közös szellem uralkodna az egész országban, a humor, a figyelem, a komolyság: lakógyűlésen, parlamentben, villamoson, közértben, egyetemen, óvodában. Itt, a színházban igazán működik a kommunikáció, ami máshol nagyon akadozik, és sokszor alig több, mint karikatúra és képtelenség. „Theater als moralische Anstalt”, „Színház mint morális intézmény”, erről álmodott Friedrich Schiller 1784-ben, Németországban. Kevés dolog működik igazán Magyarországon, ez viszont, úgy tűnik, igen.

A szünet után az volt az érzésem, mintha a rendező radikálisan koncepciót váltott volna. Az első felvonásban a brechti szándék uralkodott, a folyamatos inger és irritáció mint gondolkodást serkentő élvezet, a második felvonásban viszont gyanús lendülettel és tempóval helyükre kerültek a dolgok. Mintha a vége felé mégis egyértelmű üzenetet keresett volna a rendező. Nekem inkább az maradt meg erős színházi élményként, hogy semmi nem egyértelmű, csak a majdnem lehetetlen feladat: valami tiszta emberséget keresni az embertelenségben.

Franz Grillparzer (Katona József kortársa), ez a nagy és sötét osztrák író is írt Bánk bánról egy drámát, *Urának hű szolgája* címmel. Ennek eredetileg Gertrudis lett volna a főhőse, és akkor szólhatott volna arról, hogyan lehet hűségesebbnek és hitelesebbnek maradni idegenként az idegenben. Ugyanis erről szól a jelen, és még inkább a jövő. Imádom Udvaros Dorottyt, aki most a meráni gonoszok lett egyik arca. Már csak miatta is kellene végre készülnie egy jó Gertrudis-darabnak, amelyben ő lehetne az igazi hősnő.

Az este legfontosabb eredménye: Hamburgban jár-kel most egy fiatalember valami bánkbános lendülettel, és ezt a lendületet viszi magával a messzi jövőbe mint személyes titkot, mert ezt az estét ő biztosan soha nem felejtje el. Mint német a furcsa magyarok között átélte valamit, amit azelőtt még soha, és szívesen és hálásan viszi magával ezt a hatást. Eddig csak egy-egy izgalmas focimeccs tudott rá ennyire hatni. És tessék: A színház is tud valamit!

a szerző irodalomtörténész, író, műfordító,
az ELTE oktatója

| fotó: Eöri Szabó Zsolt

Arthur Miller

Az ügynök halála

Willy Loman – BLASKÓ PÉTER ■ Linda – BÁNSÁGI ILDIKÓ ■ Biff – NAGY MÁRK e. h. ■ Happy – MÁTYÁSSY BENCE ■ Bernhard – FEHÉR TIBOR ■ A nő – TÓTH AUGUSZTA ■ Charley – SZARVAS JÓZSEF ■ Ben bácsi – BODROGI GYULA ■ Howard Wagner – SCHNELL ÁDÁM ■ Miss Forsythe – BARTA ÁGNES ■ Jenny, titkárnő – VAS JUDIT GIGI m. v. ■ Stanley, pincér – FÜLÖP TAMÁS m. v. ■ Letta – SZABÓ NIKOLETT e. h. ■ Pincér – BAUMANN MARCELL e. h.

Fordította: Ungvári Tamás // Dízlet: Szlávik István // Jelmez: Szakács Györgyi // Zenei összeállító: Csizsár Virág // Dramaturg: Kulcsár Edit // Ügyelő: Géczy István // Súlyó: Gróf Katalin // Rendezőasszisztens: Kernács Péter

Rendező: CSISZÁR IMRE

mikor? hol?

PREMIER: 2017. október 1. • Gobbi Hilda Színpad

további előadások:

november 23., 24 – 15 óra • Gobbi Hilda Színpad

AZ ÜGYNÖK HALÁLA

Nem aktualizáljuk az ügynök, Willy Loman történetét. Maradunk az 1950-es években, az amerikai álom korában. Vásárolj, fogyassz, amihez pénz kell (és hitelre kapsz is, hogy aztán eladósodj). És akinek volt pénze, az volt valaki, akinek nem volt, az egy senki. Ha hüek vagyunk Miller művéhez, ha pontosan ábrázoljuk azt a világot, akkor vagyok a leginkább kor-szerűbbek. Akkor láthatjuk pontosan, mi az, ami a ma Magyarországra is begyűrűzött, ami a mi mai valóságunk. Arthur Miller az ókori görög tragédiák mintáit követte. Ahogyan hőrosszá válik Antigoné vagy Őidipusz, ebben a modern világban Willy Loman válik azzá. Ráébred: mivel fizetése képtelen, vagyis nem tudja ellátni a családfői feladatit, egyetlen dolgot tehet a többiek megmentésére, ha feláldozza önmagát.

CSISZÁR IMRE, rendező

SZENVEDÉLY

Bergman életszigetei –
titkok, magányok, csendek

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy sziget. De nem csak olyan tényleges, víztől ölelt parti szikla, hanem képletes is, ami az ember lelkében él. Ahova, ha megbántódik, visszavonul, és kizárja a világot. Becsukja az ajtót, és a világ kint reked, minden zűrzével, zajával együtt.

Nos, egy ilyen kis szigeten élt, halt és alkotott egy nagy, magas rendező, bizonyos Bergman. Sok felesége volt, sok szerelmet, szakítást megélt, sok filmet forgatott. Bennük van a világ is, ő is. Filmjei, írásai rólunk szólnak. Kevés szóval, hosszú, feszült csendekkel. Rólunk, mezitelen, társas magányba zárt lényekről.

Egyik filmje a *Szenvedély*, amelyből a színpadi adaptáció készült.

1969-ben forgatta a filmet Bergman Fårö szigetén. Fårö (szó szerint Juh-sziget) egy apró sziget Svédországban, a Balti-tengerben, Gotlandtól északra. Bergman szigete. Itt élt 1960-tól 2007-ben bekövetkezett haláláig. A film két kisiklott életű és átmenetileg egymásba kapaszkodó emberről, egy férfiről és egy nőről szól. Meg egy jómódú, gyerektelen házaspárról Elisről és Evaról. Barátok, szeretők. Kapcsolataikat félve titkolt, elfojtott élethazugságok feszítik. Körülöttük a sziget csendje, nyugalma. Aztán egy nap váratlan és értelmetlen kegyetlenkedés történik: háziállatokat öldös le valaki. Kutyát, birkát, lovat. A közhangulat egy ártatlan ember, Johan ellen fordul. A két történet nem függ össze. De az erőszak légkörében az öngizolás is végzetes.

Ingmar Bergman a filmkészítői munkássága mellett jelentős színpadi szerző, rendező és író is. Precízen kidolgozott forgatókönyveiből Magyarországon is több színházi előadás született. A *Szenvedély* os-

Ingmar Bergman

Szenvedély

Fordította: Kúnos László

Andreas Winkelman – HORVÁTH LAJOS OTTÓ ■
Anna From – GYÖRGYI ANNA m. v. ■ Elis Vergérus
– SCHNELL ÁDÁM ■ Eva Vergérus – TÓTH
AUGUSZTA ■ Johan Andersson – SZARVAS JÓZSEF

Díszlet-jelmeztervező: Berzsenyi Krisztina //
Dramaturg: Kulcsár Edit // Fotó, fények: Nagy András
// Zene: Palotai Zsolt

Színpadra alkalmazta és rendezte: KISS CSABA

mikor? hol?

november 25. – 19 óra • Gobbi Hilda Színpad

bemutató, színpadon még nem játszották. A filmnovella és az eredeti dialógusok alapján készült a Nemzeti Színház előadása. Ez volt a 305. Bergman bemutató a világon.

Nagy András, az operatőr 24 tekercs régi jó filmmel, egy fekete bőrtokos fényképezőgéppel clindult Fårö szigetére a Nagy Komppal, majd a Kis Komppal, hogy a *Szenvedély*hez fényképeket készítsen. A szigetről, az egyedüllétről, Bergman fényeiről. És ha András megszomjazik, olyan kétszáz koronással fizet a sörért, amin Bergman képe látható. Ez egy mai teljesen igaz – mese.

KISS CSABA, rendező

Horváth Lajos Ottó, Györgyi Anna

Trill Zsolt, Kristán Attila

MESÉS FÉRFIAK SZÁRNYAKKAL

Látomás az emberiség különleges poéta-úrhajósairól

A Mesés férfiak szárnyakkal című előadás létrehozásának története nagy ívű, szerteágazó, és fokozottan érvényes rá a színházi munkák esetében alkalmazott általános jelző – ízig-vérig közös alkotás. Ebben az értelemben az előadás teremtése egyúttal modellje is annak a heroikus és sokszor utópisztikus küzdelemnek, amelyet az emberiség folytat tudatra ébredése óta, hogy elszakadhasson a Földtől, hogy kezével érinthesse az eget, sőt, eljuthasson valami számára teljesen ismeretlen világba – magyarázza Vidnyánszky Attila rendező.

– Gagarin és Tyitov, Koroljov és Glusko a szovjet űrprogram emblemikus figurái. Személyes sorsuk és tragédiájuk számunkra valójában csak ürügyként szolgált ahhoz, hogy végigtekintsünk a fizikai magasságokat meghódítani vágyó ember történetén, kezdve Ikarosz és Daidalosz mítoszával Leonardo da Vinci találmányain át Ciolkovszkij

tudományos és társadalmi utópiájáig, illetve a transzcendenst megtagadó materialista világ látszólagos győzelméig.

– A próbafolyamat során alapvető morális kérdésekkel szembesültünk. Tényleg megérte ez a mindennapjainkat valóban nem is érintő heroikus tett azt a hihetetlen áldozatot, amelyről az emberek többsége nem is tud? Százak, ezrek fizettek életükkel azért, hogy az az egy személy megdicsőüljön. Vajon megérdemelten-e? Hol a határa az áldozathozatalnak? Ki döntheti el, hogy kié legyen a dicsőség, és ki legyen a névtelen, elfeledett áldozat? És emögött csak az emberi ambíció vagy valamiféle isteni elrendelés áll?

Gagarin azt mondja az előadásban: „nincsen erre földi szó, mely kifejezné elvágómat a Földtől, ehhez különleges poéta-úrhajósok kellenek” – és mesés férfiak szárnyakkal... Az előadás Szénási Miklós költő, Oleg

Zsukovszkij táncművész és Lénárd Ödön piarista szerzetes szövegei alapján készült.

Mesés férfiak szárnyakkal

VARGA JÓZSEF, RÁCKEVEI ANNA m. v.,
TRILL ZSOLT / BERETTYÁN SÁNDOR,
SZÜCS NELLI, SZABÓ SEBESTYÉN LÁSZLÓ,
KRISTÁN ATTILA, TÓTH LÁSZLÓ, MERCSE
JÁNOS m. v., BAKOTA ÁRPÁD m. v.,
RÁCZ JÓZSEF, IVASKOVICS VIKTOR m. v.,
PÁL LAJOS m. v., PÁL ESZTER m. v.

Díszlet és jelmez: Oleksandr Bilozub

Szénási Miklós, Oleg Zsukovszkij,
Lénárd Ödön szövegei alapján rendezte:
VIDNYÁNSZKY ATTILA

mikor? hol?

november 15. – 19 óra • Nagyszínpad

TÉVEDÉSEK VÍGJÁTÉKA

Csakis tévedés lehet! Vagy álmodom talán az egészet?

Ephesusba vetődik Syracusából a helybeli Antipholus iker-alakmása. Ifjú kereskedők mindketten, ám az egyik házasságos és módos, a másik nőtlen és vagyontalan. Az ikerpár borsoskékbe illő módon cserélik fel helyzetüket, szerepüket, szerelmeiket, sorsuk esélyeit.

– A teljes egészében újrarendezett Shakespeare-szöveg nagyon jó alap volt a szatmárnémeti előadáshoz, hiszen rengeteg lehetőséget kí-

nál, teret ad a kortárs színházi olvasatnak is – mondja Bocsárdi László rendező. – A kissé romantikusnak ható közép-kelet-európai Shakespeare-fordítások kapcsán az angolok gyakran épp arra világítanak rá, hogy ezek időnként kiölik a drámákból a költészet dimenzióján túl mindig erősen jelen levő nyers, néha már-már durvának tűnő réteget. Azt a vadságot és erőt, ami tág teret biztosít a kortárs ízlésű megfogalmazásoknak.

A szatmárnémeti színházban vendégként dolgozó sepsiszentgyörgyi direktor, Bocsárdi László szerint a *Tévedések vígjátéka* látványvilága hangsúlyosan a jelent idézi fel (de nem ábrázolja), azt emeli ki, hogy Shakespeare mennyire kortársunk, szemben a „múzeumszínházi” tradíció által kínált felfogással.

„Miért ordítok velem ez a nő? Vajon mit akar tőlem? Ha tényleg ő a hitves feleségem, csakis álomban vehettem el... Miért néz rám olyan bambán ez a férfi? Miért nem ért meg engem? Biztosan megcsalt, és azért nem néz a szemembe. Nem, nem, ez így nem lehet igaz, ennek semmi értelme! Csakis tévedés lehet! Vagy álmodom talán az egészet? De akkor hogyan ébredhetnék fel? Mit kell tennem, hogy a rémségnek egyszer már vége legyen? Hogy helyzetem komikus-e vagy tragikus, csakis attól függ, honnan nézem: mikor a forgatag közepén állok, ha rajtam csattan minden ostor, amikor engem ütnek, inkább jajgatni lenne kedvem. Ha viszont sikerülne legalább egy pillanatra kívül kerülnöm, ha mindezt egy dombról nézhetném végig, ha a Holdról láthatnám saját nyomorult életem, biztosan nevetnék az egészen. De hát hogyan léphetnék ki ebből a pokoli játékból, míg azt sem tudom, mire megy ki valójában? Még meg kell fejtenem, hogy kit játszom én itt, és azt is, ki kényszerített erre a szerepre. Adjatok legalább még egy napot, hogy kiderítsem, mi a valódi értelme a sok tévedésnek! De vajon lesz elég pénzem, hogy ezt a napot túléljem?” – olvasható az előadás ajánlójaként.

William Shakespeare

Tévedések vígjátéka

játsszák: KOVÁCS NIKOLETT, RAPPERT-VENCZ GÁBOR, DIÓSZEGI ATTILA, NAGY CSONGOR ZSOLT, ORBÁN ZSOLT, BODEA TIBOR, BESSENYEI ISTVÁN, NAGY ORBÁN, FRUMEN GERGŐ, VARGA SÁNDOR, NAGY TAMÁS, MÉHES KATI, MOLDOVÁN BLANKA, BUDIZSA EVELYN, KOVÁCS NIKOLETT, KERESZTES ÁGNES, FERENCZIK GYÖRGY, BALOGH GÉZA, BUDAI JÓZSEF

Díszlet: Bartha József // Jelmez: Kiss Zsuzsanna // Fény: Bányai Tamás // Zene: Boros Csaba // Fordító, dramaturg: Benedek Zsolt

Rendező: BOCSÁRDI LÁSZLÓ

mikor? hol?

november 20. – 19 óra • Nagyszínpad

a szatmárnémeti Északi Színház Harag György Társulatának vendégjátéka

GERENDÁK

A búza lisztté, a liszt lélekké lesz egy templommá alakuló malomban

A 20. század elején egy szélmalmot, melynek ideje lejárt, imaházá alakítanak át az Alföldön. A püspök egy börtönviselt, kétes előéletű papot, András atyát vezényli oda, lássa el a lelkipásztori feladatokat. A malmot addig működtető szélmolnár, Jósika azonban más munka híján a családjával együtt szintén szeretne ott maradni a templommá változtatott malomban. Az atya nem tud velük mit kezdeni, de végül megengedi, hogy maradjanak. Jósika személye egyre titokzatosabb a számára, s már nem tudja, hogy igazából ő vagy az újonnan kinevezett sekrestyés áll-e közelebb ahhoz a világhoz, amelyben hinnie kéne.

– Csak egy kérdés volt a *Gerendák* kiindulópontja – meséli a szerző, Verebes Ernő. – Vidnyánszky Attila, aki a szövegeimből előadásokat rendezett a beregszászi társulatával, egyszer megkérdezte tőlem: miért tudnak egyesek szebben énekelni, mint mások? Zavarba ejtő kérdés, mert a tehetség, az isteni adomány tőlünk független képességét fordítja vissza – galád módon – a mi életünkre. Mintha mi tehetnénk saját tehetségünkről vagy tehetségtelenségünkről. Erről eszembe jutott, hogy maga az áldozathozatal az, ami a tehetség csúcspontját jelenti, mert az már emberi. A szépen éneklés szalonpillanata ugyanis itt átúszik egy „valakiknek szóló” éneklésbe, ami viszont már az ember által irányított isteni szikra. Mondhatnám azt is, hogy az áldozathozatal pillanatában az emberi szépségnek életigenlő célja van.

– A búza lisztté lesz, a liszt lélekké változik a szélmolnár templommá alakuló malomban – mondja a rendező Rideg Zsófia. – Két egymásba fonódó síkon játszódik az előadás: a nagyhét történései

vízjelként húzódnak a realista történet mögött. A két sík állandó párbeszédet folytat egymással, hol ironikus, hol magasztos párbeszédet. A külső világ fenyegetésére a belső terünket kell templommá alakítanunk – a zene, az ének, az alkotás ebben segíthet. Ez lehet az a közösségi mondanivaló, amelynek jegyében született az előadás.

Verebes Ernő

Gerendák

játsszák: FERENCZI ATTILA, SZABÓ IMRE, VASS MAGDOLNA, TARPAI VIKTÓRIA, SÓTÉR ISTVÁN, KACSUR ANDRÁS, KACSUR ANDREA, OROSZ MELINDA, SZABÓ LEVENTE, DEÁK ALEXANDRA

Népi énekek: Farkas Tünde // Zene: Wittek Béla // Látvány: Bakos Ildikó

Rendező: RIDEG ZSÓFIA

mikor? hol?

november 7. – 19 óra • Gobbi Hilda Színpad

a Beregszászi Illyés Gyula Magyar Nemzeti Színház (Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház) vendégjátéka

Az előadás után közönség találkozó

Lugosi Claudia, Jankovics Anna

Jóccakát, anya

Vajon mit tenne egy anya, ha lánya egy este bejelentené: öngyilkos lesz. A lány középkorú, epilepsziás, elrontott házassággal és egy drogfüggő, törvénykerülő fiúval. A rémült anya megpróbálja meggyőzni a lányát, hogy érdemes élni. De vajon egyetlen éjszaka elegendő-e erre? A Broadway-en is sikerrel játszott darabot Radó Denise rendezte.

mikor? hol?

november 16. – 19 óra 30

Kaszás Attila Terem

SZOLNOKI DARABOK

A Szigligeti Színház két vendégjátéka

Janika

Tizenöt év távollét után hazatér Magyarországra a híres színész nő külföldre távozott férje, hogy a válást elintézzze. A színésznő épp egy kisfiú szerepét próbálja otthon, amikor a férje meglátja a karácsonyfa alatt, és azt hiszi róla, hogy az Janika, az ő gyerekük. A színésznő nem világosítja fel a tévedésről a valószínűleg férfit, játszik tovább. Csakhogy a férj szimatot fog, és egy idő után már nem lehet tudni, ki vezeti orránál fogva a másikat. Ahogy azt sem, hogy Janika beleegyezik-e, hogy a „szülei” elváljanak?

– Ez egy nadrágszerep, így hívjuk a szakmában – mondja a Janikát és a színésznőt alakító Kertész Marcella a színház műsorfüzetében. – Ha egy kamaszfiút nem tudott igazán ügyesen eljátszani egy kamaszfiú, sokáig nőkkel oldották meg. Ez a mostani egy nagyon női szerep, ez egy díva, egy ünnepezt színésznő, és mégis ott a másik véglet: egy igazi rosszcsont kisfiú. Ezt a gyereket most egy felnőtt nő játssza, aki egy gyerek bőrébe bújva ki mer mondani olyan dolgokat, amiket nőként nem merne. A *Janika* vígjáték: olyan élvezetes, olyan édes, annyira nem nehéz, jó értelemben véve szentimentális, hihetetlen, de mégis hihető. Csupa játék és derű.

Kertész Marcella

Békeffi István – Stella Adorján

Janika

vígjáték két részben

játsszák: KERTÉSZ MARCELLA, BARABÁS BOTOND, GOMBOS JUDIT, KARCZAG FERENC, GYÖNGYÖSSY KATALIN, MÉSZÁROS ISTVÁN, HARNA PÉTER, MOLNÁR NIKOLLETT, TÁRNAI ATTILA, ZELEI GÁBOR

Díszlet, jelmez: Túri Erzsébet // Dramaturg: Szabó Csilla

Rendező: MOLNÁR LÁSZLÓ

mikor? hol?

november 16. – 19 óra • Nagyszínpad

„...binni szeretném, hogy aki keresi, megtalálja a másikat, még ha befűjták is ösvényeit
a Nagy Romlás porkahavai.

Csokán C. Raul, Csikos Sándor, Csáki Edina

ADVENT A HARGITÁN

Sütő András klasszikus drámája szerelemről, reményekről, megmaradásról

„Erdély nagy romlásának valóságos gyásza, az önfeladás, a világgá menekülés közösségi tragédiája” – írta Sütő András (1927–2006) méltán népszerű – és méltatlanul felejtődni látszó – balladai sűrűségű *Advent a Hargitán* című színjátékáról. A darabban így fogalmaz: „Békésebb nyugelyet keresve elvándorolhat a madár; a kárpáti gímszarvas, szélfűtta magvaink útján még a gyökerező fa is, ám kegyes-kegyetlen szülőföldjét lélekcsönkulás nélkül az ember el nem hagyhatja.”

A Kis- és Nagy Romlás nevű hegyek fenyegetettségében élő Bódi Vencel messzire szakadt övéit várja haza a havasra – hiába. Megjelenik két fiatal – a maguk tiszta szerelmével, öröme készülő életével –, s ők lesznek a magányos öregember lelki gyermekei. Ám az egymásra találás sem hozhatja el a földi boldogságot, mert „elátkozott nép gyermekeiről csak a holtak beszélnek”. A 20. századi kelet-közép-európai sorsdráma – és a nemzetpusztulás víziója – Sütő dramaturgiájában magába sűríti a néphagyományok misztikáját éppúgy, mint az író modern szimbolizmusát, a népköltészet balladai ihletését és a nagy gondolkodók panteizmusát, a lélektani realizmust és az elvonatkozató ábrázolást. Ezek az eszmék és motívumok Sütő megrendítő zengésű, költői nyelven szólalnak meg.

A marosvásárhelyi Sütő András darabja 1985-ben – Magyarországra csempészve – szinte azonnal megjelent a *Tiszatúján*. A budapesti Nemzeti Színház műsorára tűzte, de 1985 decemberében mégsem engedélyezték a bemutatót. Végül a következő év januárjában került sor a premierre (a szerzőt nem engedték Pestre utazni a baráti Románia állami szervei). Sík Ferenc rendezésében Kubik Anna, Funtek Frigyes, Sinkovits Imre, Götz Anna, Agárdi Gábor játszottak.

Az előadás közel háromszázszor ment hatalmas sikerrel. Zetelaki Gábor szerepét hamarosan Rubold Ödön vette át. Az egykori szereplő nem először állítja színre Sütő művét.

A Küllhoni Magyar Nemzeti Színház egy új, alakulóban lévő színházi formáció Szerencsen. Terveik szerint néhány éven belül felvidéki, kárpátaljai, délvidéki, erdélyi és anyaországi színészek és szakemberek alkotnák a társulatot, és előadásaikkal elsősorban a küllhoni területeket járnák. Épülő repertoárjuk legújabb darabja az *Advent a Hargitán*, amelyben debreceni, nagyvárad, budapesti és kolozsvári színészek dolgoznak együtt.

Sütő András:

Advent a Hargitán

Színjáték két felvonásban

játsszák: CSIKOS SÁNDOR, HAJDU GÉZA, CSÁKI EDINA,
CSOKÁN C. RAUL, ERŐSS IVETT ANDREA

jelmez: Kiss Zsuzsanna // díszlet: Lenkefi Réka // zene:
Gulyás Levente

rendező: RUBOLD ÖDÖN

mikor? hol?

november 3. – 19 óra • Gobbi Hilda Színpad

IFJÚSÁGI PROGRAMOK A NEMZETI SZÍNHÁZBAN

1. KÖLYÖKNAPOK A NEMZETIBEN

Minden hónap egy-egy vasárnapján, ünnepekhez, eseményekhez kapcsolódóan szervezzük ingyenes Kölyöknapjainkat, ahova az óvodás és kisiskolás gyermekeket a szüleikkel együtt várjuk. A Kölyöknapokon a színpadokhoz kapcsolódó kézműves-programok, színházi előadás vagy koncert várja vendégeinket!

2. ÁDÁMOK ÉS ÉVÁK

Az immár országos mozgalommá vált ÁDÁMOK ÉS ÉVÁK ÜNNEP-en középiskolás színjátszó csoportok – minden évben új témát kapva – munkájukat, tanárai és a színház mentorai által segítve, minden év januárjában színházi gálán mutatják be a Nemzeti Színház Nagyszínpadán.

3. NEMZETISZÍNHÁZTÖRTÉNETI VETÉLKEDŐ

A négyfordulós vetélkedő során négy fős, középiskolás csapatok mérik össze tárgyi tudásukat, kutatóképességüket, kreativitásukat. Az első három forduló az interneten zajlik, a döntőre – értékes nyereményekért – a színházban kerül sor. Az elmúlt évek vetélkedőinek feladatai és azok megoldásai a nemzetiszinhas.hu/vetelkedo oldalon hozzáférhetők.

A fenti programok mindegyikéről információ kérhető Pintér Szilviától, a Nemzeti Színház ifjúsági programfelelőjétől:
szilvia.pinter@nemzetiszinhas.hu

4. SZÍNHÁZ PEDAGÓGIAI FOGLALKOZÁSOK

Előadásainkhoz ajánljuk két- és háromlépcsős színházpedagógiai foglalkozásainkat. tizenöt-tizenhat fős, általános és középiskolás csoportoknak az előadás előtt a színpadi mű befogadását, utána pedig a látottak mélyebb megértését segítő, egy-egy órás foglalkozást tart színházpedagógusunk. Ajánljuk a János vitézhez, a Csongor és Tündéhez, a Szentivánéji álmhoz, valamint idei bemutatóink közül a Bánk bánhoz, az Egri csillagokhoz, az Úri murihoz és a Cseresznyés kerthez!

5. RÁHANGOLÓ

Az előadás előtt egy órával a produkció dramaturgia és/vagy rendezője mintegy negyven perces bevezető beszélgetést tart az iskolai csoportoknak. A ráhangoló után a diákok felkészültebben ülnek be az előadásra, figyelhetnek összefüggésekre és érdekes részletekre is. A programra legalább két héttel az előadás előtt kell jelentkezni!

6. KÖZÖNSÉGTALÁLKOZÓ

Az előadás után a színészek és az előadás dramaturgia találkoznak az iskolai csoportokkal, és beszélgetnek a darabbal kapcsolatos élményekről. A mintegy harminc perces találkozón közös fotózásra, dedikálásra is alkalom nyílik. A programra legalább huszonöt fős iskolai csoportok jelentkezését várjuk, legalább két héttel az előadás előtt!

A fenti programok mindegyikéről információ kérhető Pintér Szilviától, a Nemzeti Színház ifjúsági programfelelőjétől:
szilvia.pinter@nemzetiszinhas.hu

7. KULISSZAJÁRÁS

A csoportos iskolai színházlátogatások alkalmával, az előadás előtt nyílik rá lehetőség. Mintegy negyven perces séta közben bemutatjuk a színház működését, a színpadokat, az öltözőket és egyéb „háttérdekségeket” is. Egyszerre legfeljebb harminc diákot tudunk fogadni. A programra legalább két héttel az előadás előtt kell jelentkezni!

Jelentkezés a kulisszajárásra:
latogat@nemzetiszinhas.hu

DIÁKJEGYEK, DIÁKKEDVEZMÉNYEK

#nemzetiadiakokert

a Nemzeti Színház új programja a 2017/2018-as évadban

Négy előadásunkat: a János vitézt, a Csongor és Tündét, a Tóth Ilonkát és a Fekete ég – A fehér felhő című darabokat diákcsoportok (és kísérőtanáraik) számára ingyenessé tettük. Célunk, hogy a magyar irodalomtörténet fontos műveit és a magyar történelem fontos pillanatait megidéző előadásainkat a lehető legtöbb diák számára elérhetővé tegyük.

DIÁKBÉRLETEK

BUBIK ISTVÁN diákbérlet:

3 előadásra érvényes, 3.000Ft

KASZÁS ATTILA diákbérlet:

4 előadásra érvényes, 3.600Ft

A diákbérletek bármely előadásra beválthatóak, a nagyszínpadi előadások esetében a karzatra szólnak.

CSOPORTOS DIÁKKEDVEZMÉNY

Mértéke 40% mindegyik színpadunkon, mindegyik székünkön. Igénybeviteléhez legalább 20 diák részvétele szükséges, kísérő(ik)nek 200 forintos jegyet biztosítunk.

PEDAGÓGUS JEGY

Játszó- és ülőhelytől függetlenül a jegyár-kedvezmény mértéke 40%. Pedagógusigazolvánnyal egy előadásra két jegy vásárolható!

A diákbérletek és diákjegy-kedvezmények igénybevitelére, valamint az ingyenes előadásokra történő jelentkezés, regisztráció:
jegy@nemzetiszinhas.hu

A Nemzeti Színház iskoláknak szóló programjaira az iskola@nemzetiszinhas.hu e-mail címen lehet jelentkezni. Munkatársunk minden kérdést, időpontot, részletet egyeztet az érdeklődőkkel!

NEM AZ, AMINEK LÁTSZIK

A színházi kellékesek rejtett világa

A színpadon látott hétköznapi tárgyak néha meglepő átalakuláson mennek át: a fekete széndarabbal, amivel az előbb a falra rajzoltak, a főszereplő egyszerre csak rúzsosni kezdi az ajkát, a gyógyászati segédeszköznek számító soklábú járóbotból kétélű spádét húznak elő, a hatalmas vasszőget pedig pillanatok alatt sikerül izzásig hevíteni, hogy csak úgy sistereg és füstöl, amikor belemártják egy vödör vízbe. A mindennapi életben megszokott használati tárgyakat a színpadon ritkán használják rendeltetés szerint. Ott valami egészen másra kellene, ahhoz először is el kell rontani őket. Ebben pedig rendszerint a Nemzeti Színház kellékesei az illetékesek.

A háztartási és vegyiáru részlegen éppen nem volt egyetlen eladó sem, Gila Zoltán senkitől nem tudta megkérdezni, merre talál olyan nejlonzacskót, amire szüksége lenne. Tanácstalanul nézegette a polcra kirakott különböző színű és anyagú szemeteszsákokat, próbálta kitalálni, elég lehet-e a hatvanliteres, vagy még annál is nagyobbat kell keresnie. Az sem volt mindegy, mennyire látszik át az anyag, de a legfontosabb a zsák szájának átmérője, és persze a mélysége volt. Miután nem látott senkit, akitől tanácsot kérhetett volna, levette az egyik összegöngyölt csomagot, szétnyitotta az első zsákot, és a fejére húzta. Kissé nehezen ment, ennél biztosan nagyobb kell. Odébb sétált, nézte a méreteket. A következő is kicsi volt, a másíknak az anyaga volt túl vékony, a harmadíknak fülei voltak, ami nem kellett. Levette a következő tekercset,

szétnyitotta a zsákot, hogy a fejére húzza, akkor a háta mögött megszólalt valaki:

– Segíthetek valamit, uram?

Az eladó gyanakodva nézte őt. Gila Zoltán leengedte a kezében tartott nagyméretű nejlonzacskót, és rámosolygott a másíkra.

– Nejlonszákot szeretnék vásárolni, de nem tudom, melyiket vigyem.

– Milyet szeretne?

– Olyat, amibe bele tudunk tenni egy levágott fejet.

– Bocsánat, nem értettem.

– Akkorát keresek, amibe belefér egy levágott emberi fej – mondta kissé lassabban. Majd az eladó arckifejezését látva hozzáfűzte: – Nem

- Nejlonzsákat szeretnék vásárolni, de nem tudom, melyiket vigyem.
- Milyet szeretne?
- Olyat, amibe bele tudunk tenni egy levágott fejet.
- Bocsánat, nem értettem.
- Akkorát keresek, amibe belefér egy levágott emberi fej. Nem kell túl nagy, hogy azért látszódjon, mi van benne. De jó lenne valami erősebb anyag, mert elég sok lesz a vér, nem szeretnék szétcsöpögtetni.

kell túl nagy, hogy azért látszódjon, mi van benne. De jó lenne valami erősebb anyag, mert elég sok lesz a vér, nem szeretnék szétcsöpögtetni.

Az eladó tanácstalanul nézett, azután mondott valami olyasmit, hogy a teljes választék kint van a polcokon. Gila Zoltán megnézett még néhányat, majd az egyikkel visszafordult, hogy abból kér kétszáz darabot. A pénztárhoz érve bejelentette, hogy a zsákokról áfás számlát kér a Nemzeti Színház nevére. Az eladó akkor kifújta a levegőt, majd azt mondta: tudtam én, hogy valami ilyesmi lesz a vége.

Pedig nem volt vége, legalábbis a kellékes számára. Gila Zoltán pályafutásában időről időre visszatérnek bizarr, vagy horrorisztikus részletek, néhány évaddal később például a piacon a húspultnál válogatott hosszasan, megfelelő méretű és formájú sertéscomb darabokat keresve. A hentes megkérdezte, pörkölt lesz, vagy süts, amire azt felelte, nyersen fogják felhasználni, guillotine-nal levágott fejekbe kell betölteni őket, hogy amikor egy bárdal szétcsapják, látványosan repüljenek darabok. Még egy kis művérrel is meglocsolják majd, hogy brutálisabb legyen a látvány. A hentes intett, hogy nincs több kérdése. De amikor a következő előadás előtt Gila Zoltán visszament az újabb adagért, kérés nélkül mutatta a hentes, merre talál megfelelő darabokat.

A Nemzeti Színház kelléktára az első emeleten található, közel a színpadhoz. A helyiség első látásra meglepően kicsi. Elvileg hat ember munkahelyként szolgál, de hat kellékes ritkán van jelen egyidőben. Az asztalon varrógép, a konyhapulton fűrő, fűrész, elektromos ragasztópisztoly, a polcokon az éppen futó előadásokhoz szükséges kellékek. Az asztalon a magyar korona felismerhető másai papírból, az egyik aránytalanul nagy a kereszt, azt meg fogják gyújtani, a többit csak összehyűrik, szétszaggatják. A *Bánk bán* kellékei. A sarokban álló főpapi bot a *Csikósmályoi passió*-ban tűnik fel, azt kissé bonyolultabb volt összerakni, mert hiába keresték az interneten, hogyan nézett ki kétezer éve egy főpapi bot végén a díszítés, nem sikerült egyértelmű mintát találni hozzá. Végül valamelyik emeleti raktárban (a műsorról már lekerült

darabok kellékei és díszletei között) találtak egy régi, réz gyertyatartót, annak darabjaiból raktak össze egy főpaphoz illő díszítőelemet. Az egyik dobozban a sátán fekete tollai gyűlnek, azokat előadás közben a zsinórpaddlásról kell leszórni. Fekete tollat azonban nagyon nehéz toll alakban vásárolni, megfelelő színű tollboát viszont árulnak az üzletekben, így a tollakat az estélyi kiegészítőkről kopasztják le a *Csikósmályoi* előadásai előtt.

– Ha gondolja, csukja be nyugodtan az ajtót, de ügyis mindjárt bejön valaki. Ez talán a legnépszerűbb hely a színházban, mondjuk a büfét nem számítva. Csinálok magának helyet az asztalon. Sokat nem tudok, de legalább könyökölhet.

– Mi van ebben a dobozban?

– Szezám. A nézőknek hangyatojás. Az előadásban az ördögök szórják. Sokat kísérleteztünk vele, hogy mi lehet az az aprószemű valami, ami kívülről nézve olyan, mint a hangyatojás, és nem csúsznak el rajta a színészek. Volt idő, amikor kölest használtunk, de az ropogott a talpuk alatt. A szezám jobb.

- És hogyan kerül be a színpadra a hangyatojáskínézetű szeszámrag?
- A színpad alatt, a sülyedők között adom az ördögök kezébe. A nagyszínpad tele van sülyedő elemekkel, odalent randizok az ördögökkel, mielőtt visszaemelkednének a felszínre. Korábban nem adhatom oda nekik a hangyatojást, mert a jelenet előtt még táncolnak, és elszórnák.
- Sokat kell szaladgálnia előadás alatt?

– Van, amikor egy cigire sem marad idő. Ilyen például a *János vitéz*. A darabból sokszor semmit nem látunk. Korábbi munkahelyemen a *Rozsdatemető* volt a csúcstartó darab, ötvennél is több színnel, a kellékek egész idő alatt jöttek-mentek. Amikor az egyiküket valamiért kirúgták, másnap ott ült az első sorban, hogy végre láthassa az előadást, amiben évek óta dolgozott.

– Önök egyáltalán nem látják a műsort?

– Látjuk alulnézetből a színpad alól, oldalról a függöny takarásából, más részét esetleg a zsinórpadról. Ez változó.

– Mi történik, ha valamelyik kellék nem érkezik meg időben a helyére?

– Akkor improvizálni kell. Én egy ilyen esetet láttam, amikor a színész hiába kereste a kardot. Eljött a pillanat, hogy kardot rántsón, de nem volt mit. Akkor azt mondta a másíknak, hogy megrúglak a csizmám mérgezett orrával.

– Listát pipálva készítik ki a színpadra a kellékeket?

– Van, amikor elég végignézni a kelléktárban, ha üres a polc, akkor minden kikerült. Máskor hosszú listákkal jövünk-megyünk. Néha a legegyszerűbb tárgyak okozzák a legnagyobb problémát. Mondjuk egy dinnye. Honnan lesz dinnyéd januárban? Volt, amikor Bécsből hoztak nekünk, mert közelebb nem találtunk. De egy sima porcelántányér is lehet kudarcok forrása, ha mondjuk nem törik össze. A darabban leesik a földre, és szöveg is van hozzá, hogy tessék, ez is eltört. Csakhogy a tányér nem akart eltörni. Bekarcoltam az alját, de még úgy sem tört össze. Hoztunk vékonyabbat, laposabbat, az sem tört. Akkor bementem az üzletbe, mondtam, hogy ki fogom fizetni, amit eltörök, de értsék meg, muszáj kipróbálnom a tányérokat... És addig dobáltam a földre a különböző darabokat, amíg meg nem találtam azt, ami biztosan szétment.

– Mi volt a legfurcsább kellék, amivel dolgozott?

– Pikáns területre tévedünk, a pályafutásom elején bilincset kellett szerezniem. Egy helyen árultak, a szexshopban. Húszéves kislány voltam, még a hajam is elpirult, amikor megkérdeztem, van-e. Nagydarab

A színházban kitolódnak a lehetetlen határai. Ha például arról van szó, hogy kell egy láda, amiből annyi tárgyat szednek elő, mintha egy teherautót pakolnának ki, akkor a kellékesek készítenek egy nyitható aljú ládát, és a sülyedőből, a színpad alól adogatják fel a színésznek a holmikat. A néző azt látja, hogy a láda feneketlen. És tényleg az, bár nem úgy, ahogyan ő gondolja.

fiú volt az üzletben, rám nézett, megkérdezte, nagy buli lesz? Mondtam, hogy négy párat kell vinnem. De a gumióvszereket már gatlástalanul vásároltam. Vízrel és művérrel töltöttük őket, előadásonként falhoz vágta vagy harmincat, tényleg százasával vittem őket. Közben szakértő lettem, ma is tudom, melyik fajta lyukad könnyen. Néha úgy nézett ki a kellékes szoba, mint a mészárszék, mire kész lettünk. Takarítás közben azzal vigasztaltam a fiúkat, számolják ki, hány nem kívánt terhességtől mentettük meg a fiatal lányokat azzal, hogy a selejtes darabok nálunk lyukadtak ki. De a legfurcsább egy mesterségesen előállított nemiszerv volt, aminek végszóra kellett megmozdulnia. Egy falapon billenő bot volt a szerkezet, az alá biciklihez használt bovdent erősítettek. Amikor a bovdent meghúzta a színész, a kellék túlsó vége felemelkedett. A botra rózsaszín szivacsot ragasztottam, hogy megfeleljen a megfelelő forma. A baj az volt, hogy az első előadáson lecsúszott a fekete reverenda, és a rózsaszínű darab túlságosan életszerűnek látszott. A második előadásra befestettem feketére, de akkor már megmaradt a ruha alatt.

- Milyen ismeret, tudás kell ehhez a munkához?
- A képzésen inkább raktározási ismereteket tanulnak a kollégák, de szerintem ez készségzakma. Két hét alatt kiderül, hogy ki alkalmas kellékesnek, és ki nem. A Nemzetiben hatan vagyunk, mindegyikünk másban jó. Van, aki profi beszerző, van, aki bármit megragaszt papírból, van, aki barkácszeni, van, aki kitűnő szervező, van, aki villámgyorsan meghoz mindent, és vagyok én, aki varrok. Ha kell, emberméretű nejlonszákot, ha kell, tizenkét méteres selyemdarabot, de cigarettát is töltök gyógyfűvel.
- Gyógyfűvel?
- Azt hitte, a rágyújtós jelenetekben igazi dohányt füstölnek? Tanulja meg, hogy a színpadon minden más, nem az, aminek látszik.
- Ön egy rutinos kellékesnek látszik.
- De velem nem a színpadon találkozott. Sipos Szabó Éva voltam, a kelléktárból.

Árvai Ferenc „díszítőnek” jelentkezett, de csak a színházban szembe-sült azzal, hogy az álláshirdetésben írt díszítés szó a valóságban súlyos

és nagyméretű díszletek cipelését jelenti. Volt olyan darab, ami megközelítőleg egy súlyban volt vele. Két hét után belátta, hogy ez nem neki való munka. De közben csak úgy kapkodta a fejét, amikor a tévéből, vagy szinkronhangról ismert színészek jöttek-mentek körülötte. Amikor meghallotta, hogy kellékest keresnek, azonnal visszament a színházba. Az első feladata az volt, hogy előadás közben tüzet adjon. A színész a színpad egyik oldalán meggyújtotta a gyufát, majd kinyújtotta a kezét a túloldalán álló társa felé. Mozdulat közben a keze könyékig eltűnt a függöny mögött, majd öt méterrel távolabb kibukkant egy másik függöny mögül az égő gyufával. A függöny mögül kinyúló kéz Árvai Ferenc újdonsült kellékesé volt. Hallotta, hogy a nézők nevet-

Árvai Ferenc Ödön

nek, tapsolnak. Utólag visszagondolva azt mondja, lehet, hogy akkor dőlt el a pályaválasztása.

A színházban kitolódnak a lehetetlen határai. Ha például arról van szó, hogy kell egy láda, amiből annyi tárgyat szednek elő, mintha egy teherautót pakolnának ki, akkor a kellékesek készítenek egy nyitható aljú ládát, és a süllyedőből, a színpad alól adogatják fel a színésznek a holmikat. A néző azt látja, hogy a láda feneketlen. És tényleg az, bár nem úgy, ahogyan ő gondolja. Mászor az a feladat, hogy valaki igyon meg egy tucat pohárnyi színes folyadékot. Akkor az átlátszó üvegpo-hárba fejjel lefelé beleragasztanak egy másikat, hogy a folyadék csak az oldalfalánál töltsön ki egy keskeny sávot, és egy pohárnyi italból máris

tízet lehet megtölteni. Az illúzió tele pohárral és üressel is tökéletes. Ahogyan a lakkal lefújt, soha nem morzsálódó pogácsa is élethű látványt nyújt, csakúgy, mint a hungarocellból faragott, feketeborssal szórt kaviáros tojás. A kézzel porrá morzsolt szikladarab, a vért izzadó színész, a színpadon kiontott belsőségek előállítás a szakma mesteri szintjéhez tartozó feladat, a jelenetet kísérő döbbszent csend jelzi, hogy az illúzió működik. A vattacukor viszont valódi, azt egy igazi vattacukor készítő géppel gyártják negyedórával a kezdés előtt, mert boltból hozni akkor már nem lehet, és ha nem friss, nem tartja meg a formáját.

A kellékes munkája az elpakolással ér véget. Esetükben még a takarítás sem lehet földhözragadt feladat, az előadás közben magasba engedett héliumos léggömbök esetében például azt jelenti, hogy a nyolc emelet magas zsínórpadlason ki kell menni a tető alatti rácsra, és szöges bottal kiszűrni a fennakadt lufikat, nehogy a következő előadás közben durranjanak ki és hulljanak vissza a színpadra.

A munka így ér véget, így kerek a történet. Pont úgy, ahogyan az illúzió és valóság találkozik egymással az első emeleti kelléktárban.

ROMHÁNYI TAMÁS

| fotók: Eöri Szabó Zsolt

A Nemzeti Színház kellékesei

Szabó Emese, Bérczi László, Egyed Tímea (tárvetető)

Sipos Szabó Éva, Gila Zoltán.

Magyar nemzeti színház.

Uj hősi nemzeti szomorú opera. ERKEL JÓ'SEF jutalomjátéka.

Bérlet **MAGYAR NEMZETI SZÍNHÁZ.** szűnés.

Szombaton, Augustus' 8-kán, 1840.

ERKEL JÓZSEF dalszínész javára, először:

BÁTORI MÁRIA.

Nagy hősi nemzeti szomorú opera 2 felvon. Egressy Benjámin-tól. Zenéjét írta ERKEL FERENCZ, ezen nemzeti színház első karmestere.

Az előforduló tánczot 's csoportozatokat betanította, 's rendeli Hasenhut balétmester ur. Az uj öltözet-darabok Kostyál Adám ur. p. szabómester utasítása szerint, 's Podhraczký Ferencz ur színházi főruhátárnok' ügyelete alatt készültek. A' szükséges új díszítményeket festette Engert ur, színházi díszítő.

Az előadásban gróf Rothkirch 12. számú cs. kir. gyalog ezredének táborigaznoka részét fog venni.

Személyek:

Kálmán, Magyarország' királya	— — —	Kondi az.	— — —	István,) gyermekei	— — —	Szilágyi Béla.
István, úja, koronázott	— — —	ERKEL JÓSEF.	— — —	Sarolta,)	— — —	Szilágyi Lilla.
Arvai,) tanácsosok	— — —	Váry ur.	— — —	Miklós, Mária testvére	— — —	Joób ur.
Szepelik,)	— — —	Szardahelyi ur.	— — —	Szepelik' meghittje	— — —	Zsivocz ur.
Bátori Mária, nemes hölgy	— — —	Félibér Mária k. z.	— — —			

Tanácsosok. Hadi nép. Választók. Nemeshölgyek. Nép mindenrendből. Történethely: Buda, 's Leányvár.

A' t. cz. Közönség' minden karbeli tagjának' kezébe magát mély tisztelettel ajánlja

Erkel József, dal-színész.

Kéretnek a' páholyokat, és zártkörűeket bérli t. c. uraságok, hogy bérlet páholyaik, és helyeik iránt ma déli-előtti 10 óráig rendelést tenni méltóztatassanak, azután másoknak adatszik ki.

Kezdeté 7 órákor, vége 9 után.

MISKOLCZI JULIA k. assz., beteg. — SCHODELNÉ assz., szabadsággal elutazott.

Ezen opera kinyomott könyvre, nappal az írószobában, estte a' csarnokban 50 kren., váltóban, megvehető.

Holnap, Vasárnapon, Augustus' 9-kén, bér-folyamban, adatik:

KOBOLD.

Tücsöknyes bohózat, dal-, tánc- és népművelőstokkal 2 felvonásban, hasonmívű ballet' tartalma után írta Told Xaver, fordította Szardahelyi. muzsikáját szerzerzte Hubenstreit, a' tánczokat, csoportozatokat betanította Hasenhut ur, az új díszítményeket festette Engert ur, gépeket készítette Osterith ur színmester.

Stöckl Ferencz balétmester ur, 's a' bécsi cs. k. karinthiai kapu melletti udvari színház' volt tánczosa, a' KOBOLD szerepében, mint vendég, lesz szerencsés fellépni.

Heute bei Peter Fischer auf dem Servitplatz in der Conditorey,
so wie in dem Kiosk folgende Getränke:

Vanille.	Schmankerl.	Tutti frucht v. Limon.
Marschm.	Frische Weizl.	Orangen.
Haselnüsse.	Frische Marillen.	Melonen.
Chocolat.	Muscat.	

Schnupftabake bester Qualität nach neuester Art
fabrizirt, sind zu haben in der Rauch- und Schnupf-
tabak- und Cigarren-Fabrik's-Niederlage des Christoph
Martiny & Sohn auf dem Sebastiani-Platz in Pesth.

Erkel Ferenc első operájának, a Batori Máriának a bemutatója különleges alkalom a Nemzeti Színház történetében: az 1840-ben meghozott országgyűlési törvény folyományaként ekkor, az új évad első eredeti bemutatója alkalmából, augusztus 8-án jelent meg a színlapon a Nemzeti név.

Különféle politikai berendezkedések és rendszerváltások, forradalmak és háborús idők, szabad és békés korszakok alatt mindig kitüntetett szerepe volt a Nemzetinek. Története sok fordulattal kanyarog 1837 óta a Nemzeti Színház új épületének 2002-es megnyitásától egészen a mai napig. Hónapról hónapra jelentkező sorozatunkban ezt az utat járjuk végig.

nemzeti-történet | **második rész**

150

15 ÉVES AZ ÚJ ÉPÜLET
180 ÉVES A NEMZETI SZÍNHÁZ

Jelenetkép és a Nemzeti Színház nézőtere 1846-ban. Rohn Alajos litográfiája

ROMANTIKUS NEMZETI

Az alapítástól az 1870-es évekig

Az európai romantikák korában nemzetté vált magyarságnak romantikus nemzeti színház dukált, ám a Pest vármegye vezérelte gyűjtés eredményeképp 1837. augusztusában megnyílt első pesti Magyar Színház formailag még nem volt az. Bár már az első híradásokban is a nemzeti jelzõt állították az intézmény neve elé, mégis csak a színházat országgyűlési fönntartásba vevő, a pozsonyi diétán kelt 1840. május 12-i XLIV. törvénycikk kihirdetése után illeszkedett be a színház a nemzet kulturális intézményeinek sorába a múzeum, a könyvtár és a tudós társaság mellé.

Mert a Nemzeti Színházat nem a név teszi, hanem az alapítás, a fenntartás és a működés körülményei és feltételei, az ezekkel összekapcsolódó országos hatókör, az esetleges kiváltságok, valamint a minőség és a műsorpolitika. Vagyis nemzeti a színház, ha az országgyűlés (mint a nemzet legfőbb hatalmi szerve) hozza létre törvény erejével, s biztosítja fönntartását, működését is az ország központi költségvetéséből. S nemzeti a színház, ha művészi működése és minősége országos példát és mintát szolgáltat minden más színház számára, ha műsorkínálatával (mint rangsorban is „első” színház) betölti a teljes közönséget kiszolgáló

Egressy Gábor arcképe szerepképeivel. Lear király, Hamlet, Gritti, Krumm Éliás, Brankovics György, Péter cár, Bankár, Coriolan. Marastoni József litográfiája, 1858 után

Petőfi kritikája Egressy III. Richárdjáról

„Shakespeare egymaga fele a teremtésnek. [...] Egressy Gábor III. Richardból oly alakot teremtett, amelyet vártunk tőle, amelyet csak tőle várhattunk. [...] III. Richard Egressy Gábor legsikerültebb, legfeltehetőlenebb alakjainak egyike. Már arca olyan, hogy méltó volna márványba vésetni örök idők számára. Rettenetes arc apró mosolygó szemeivel s nagy éhes szájjával. Szemei a bűvös virágok, melyek magokhoz csalják az embert, s szája a feneketlen örvény, mely az embert aztán elnyeli. Valóságos anakonda-nézés, mely odaédesgeti a madarat a kígyó torkába. Ha ezen arc álmodban megjelenik: mire fölébredsz, azt veszed észre, hogy véred elszibbadt. S ez csak az arc és a néma mosoly; hát mikor nevet, milyen nem-emberi hang ez! mintha rozsdás ajtó csikorogna vagy mintha tigris köszörülne gégéjét, mely kiszáradt és vért szomjazik. Beszéde töredezett, szaggatott, egyenként dobálja ki a szavakat, mintha tűhegyeket köpködne más szemébe.

Kiváncsi voltam az utolsó felvonásnak azon jelenésére, melyben Richard a szellemek megjelenése után álmából fölriad; attól tartottam, hogy Egressy el fogja kiabálni a monológot, mellyel így nagy tapsokat arathatni ugyan, mely azonban helytelen. Aggalmam fölösleges volt, annyival inkább, mert Egressy nem szokta fölázni tapsért a művészetet. Amint az ágyból fölugrott, elesett s néhány lépésnyire csúszott, s belekapaszkodott egy székre, mintha az élőlény lett volna, mely őt őtalmazza. Itt félre fekve mondta vagy inkább suttogta el a magánybeszédet el-elfogyó lélekzettel. Mily jól esett ez óriási gazembert, ki eddig mások fején járt, most a földön fetrengve, a legirtózatossabban szétdúlva látni, kétségbeesve, nyomorún, reszketve, mint az eltiport kígyó. S annál meglepőbb aztán végszántságában fölemelkedése, hogy elrohanjon a csatába, hogy, ha már élete oly utálatos volt, legalább halála legyen vitézi és így kiengesztelő. Ekkép gondolta ezt Shakespeare, s ekkép adta Egressy Gábor.”

Petőfi Sándor színíráta az Életképek című folyóirat 1847. február 20-i számában jelent meg.

ló, a magyar nemzeti nyelvet és irodalmat (zenét s más művészeteket) egyre magasabbra emelő és korszerűsítő funkcióját. Ha él kiváltságaival: tagok előszerződöttetése, színi iskola működtetése, nyugdíj és örökös tagság adományozásának jogosultsága.

A nemzeti romantika műsorpilléreit a hazai klasszikus és kortárs, valamint a külföldi klasszikus és kortárs művek bemutatása adta, s első Nemzeti Színházunknak mind a színpadon, mind a zenés színjátékok terén elől kellett járnia a nemzeti színi repertoár kiépítésében.

Hazafias és népszerű

A Nemzeti Színház már nem volt elég a korábbi elveknek és álmoknak megfelelően működtetni, az új korszakban a megváltozott igényekhez és követelményekhez kellett igazítani a repertoárt és a játéksíltust. Az országgyűlési finanszírozás fejében, mely biztosította a tagok fizetését és a produkciók bemutatásának költségeit éppúgy, mint a ház fönntartását és működtetését, megváltozott a műsorrend: a nemzetépítő, az identitást erősítő, a társadalmi érdekegyesítést szolgáló művek és stílusjegyek jelentek meg a színen, s vitték át színházunkat a romantika korszakába. A közönség hazafias lelkesedését kielégítő történeti tárgyú darabokkal, a népszerű zenés színjátékok magas színvonalú előadásaiival, a színpadi illúziókeltés egyre nagyobb hatású eszközeivel, a színészi alakításoknak a romantikus zseni-kultuszhoz is kapcsolódó egyénítésével. Leáldozott hát a síró-éneklő iskola művi beszédmódjának, a szerepkörök átjárhatatlanságának, a színészi eszközök megmerevedésének. A Kisfaludy Károly és Katona József vitézi játéka helyett krónikásdrámákat (a romantika Shakespeare-fordításait) vagy nemzeti történeti tragédiákat játszottak Vörösmarty (*Czillei és a Hunyadiak*), valamint Szigligeti és olyan mára elfeledett írók műveit, mint Czákó Zsigmond, Vahot Imre, Hugó Károly vagy Obernyik Károly. Megjelentek a műsoron a francia nagyromantika alkotói is: Victor Hugo, Dumas, Scribe. Az itáliai és német operák – Bellini és Donizetti után Verdi, Beethoven, Meyerbeer szerzeményei – mellett a magyar romantika első operaszerzői debütáltak: Erkel, Doppler Ferenc, Thern Károly. A vígjátékok immár polgárokról s polgároknak szóltak: a *Tisztújítást* író Nagy Ignác mellett Szigligeti és Obernyik, valamint Degre Alajos, Eötvös Károly nevét említhetjük. Megjelent a bécsi és francia mintáit egészen átformáló magyar népszínmű is Szigligeti Ede fellépésével. Régóta játszott Shakespeare-szerepeiket átdolgozva fizikai alkatukat szinte figyelmen kívül hagyó alakításokat mutattak be színészeink, s a közönség valódi közösségi akcióknak lehetett részese a nézőtérén.

Színpadi forradalom

A romantika színházában az érzelmeké volt a főszerep (ellentétben a „klasszikus vándorszínészetnek” a felvilágosodás ideológiájára és ideáljaira építő hatásoszközeivel). A színészi átlényegülés, a kifejezés, a fizikai adottságokat is feledtető energiasugárzás megvalósítása lett a feladat. És az együttes-játék. Ehhez szükség volt a dramaturgiai ívet átlátó, az eszközöket a fő cél, az illúziókeltés érdekében egyeztető, a játékot szervező feladatkörének önállósulására is: az 1860-as évekre a szerzőtől és a színésztől elkülönült a rendező funkciója.

A Bánk bán 1848. március 15-ei előadásának színlapja

Az illúziót szolgálta a színpadtechnika fejlesztése is. Az ország-szerte szaporodó új színházakban már nem csak festett, hanem építészeti díszletelemeket is alkalmaztak, bútorok és kellékek segítettek a színészeket. A jelmezek egyre jobban jellemezték a karaktereket, sőt, megjelentek a történeti viseletek is (addig a színészek saját ruháikban, a kortárs divat szerint öltöztek szerepeikben). Nálunk az első történetinek nevezhető jelmezt 1833-ban Bartha János öltötte magára Zrínyi szerepében.

Március 15.

A színház ízlésben megosztott közönsége (kik még mindig szinte világosan ültek a nézőtérben, hiszen a gázvilágítás nem tette lehetővé a teljes sötétítést) 1848 márciusának idusán valódi forradalmi hangulatot vitt a művészet megszentelt templomába. A múzeumkerti népgyűlés után követség ment a közeli Nemzeti Színház drámai igazgatói székében ülő Bajzához műsorváltozást kérve.

A kitűzött francia darab, Két anya gyermeke helyett a nemzeti drámánkká ekkor emelkedett Katona József-művet, a Bánk bánt kívánta látni a forradalmi nép azon az estén.

Bánk tragédiája azonban befejezetlen maradt, mert a második felvonás végén, a királynégyilkosság után a közönség hazafias tüntetésbe kezdett: elénekelték az addigra slágerré vált kórust Erkel Hunyadi Lászlójából, hisz a lehullott függöny mögött a nép ítélete szerint a cselszövő halt meg. A Nemzeti Színház teljes személyzete a színpadra vonult és csatlakoztak a lelkes éneklőkhöz, majd Egressy Gábor elszavalta a nap leghíresebb versét, a Nemzeti dalt és sor került a kórusváltozat megszólaltatására is.

A színpadon fölvonultak a Tízek Társaságának jelen volt tagjai, köztük Jókai, aki Laborfalvi Rózával az év augusztus 29-én titokban össze is házasodott. Petőfi nem volt ott a színházban, bár nem messze laktak Szendrey Júliával (és Jókai Móriccal). A nagy eseményekkel teli szerdai nap éjszakája otthon, a Schiller-házban (ma Dohány u. 16.) érte a költőt (és talán csak véletlen, hogy Petőfi Zoltán születése napja 1848. december 15.).

A korábbi mechanikus szövegtagolást és nem értelmező beszéddallamot (ezt nevezzük síró-éneklő előadásmódnak) fölváltotta a romantikus előadási stílus, mely továbbra sem volt közel a természetes beszédmódhoz, de jobban szolgálta a szöveg megértését és a költői eszközök élvezetét. Mesterségesen lassított és mélyített hangú előadás jellemezte a kor színészeit, s az érzelmi hangsúlyok és hangmagasság-váltások intenzitása. A színészi mimikát és gesztusokat is túlzottan éreznénk ma már, mégis nagyon kifejezőek lehetnek, és a figura egyénítésében a korábbinál nagyobb változatossággal kaptak szerepet. A szigorúan szabályozott szerepkörök határai átjárhatóvá váltak, egy hősszerelmes a következő estén drámai hőst, intrikust is játszhatott. A *Bánk bán* 1833-as kassai ősbemutatóján Ottó szerepében fölépített Egressy később Bánk is volt, de játszotta (nagy közönségfigyelmet keltve és Petőfit az első magyar mimografikus, a színészi alakítást leíró és értelmező kritika megírására indítva) *III. Richárdot* is. De ugyanígy szélesedtek a színésznők és az operaénekesek szereplehetőségei is. A romantika a nézőtérben is megjelent: egy színészek mellett szinte

Jelenet a Bánk bán 1845-ös bemutatójából – ebben a szereposztásban volt látható az ünneplők által félbeszakított előadás a Nemzeti Színházban 1848. március 15-én is.

„Lendvai a' címszerepet igen jól fogá fel, 's mintapéldányát állítá abban elő a' magyar lovagiasságnak, Laborfalvi Róza a' gonosz Gertrudot hatásos méltósággal jellemzé” – tudósított az Életképek 1845-ben.

„Egressy művészi érdeme nem az, hogy szerencsés költői alakokat szerencsésen személyesített a színpadon, hanem az, hogy ő adott azoknak lelket, és gyakran a költői semmiségből feledhetetlen alakokat teremté”
– írta a kortárs Jókai Mór.

pártok alakultak, vitatva egyik vagy másik nagy művész alakításait. Egressyvel szemben állt például a „Szép Marci”, azaz idősebb Lendvay Márton pártolóinak csoportja, és a rajongók hangos tetszésnyilvánítással vagy épp fújólással fogadták a színpad hőseit újabb és újabb szerepeikben.

Operaháború

Az operapárt és a drámapárt is összecsapott – a sajtó hasábjain. A vita a műsorarányokat érintette, miután a színház létrehozta egyre emelkedő színvonalú opera-együttesét 1838-ban, melynek vezetésére Franz Erkl – vagyis Erkel Ferenc – karmestert szerződtették. A zongoraművész, aki német (holland) eredetű családban Gyulán született, a hatalmas Német Színházban tanulta meg az operaműfaj csínját-bínját, de a Magyar Színház fölállításakor örömmel váltott magyar szóra és magyar zenére. Első operájának, a *Bátori Máriának* a bemutatója különleges alkalom a Nemzeti Színház történetében, mert az 1840-ben meghozott országgyűlési törvény folyományaként ekkor, az új évad első eredeti bemutatója alkalmából, augusztus 8-án jelent meg a színpadon a Nemzeti név.

A Nemzeti évadjai augusztustól augusztusig tartottak, és a teátrum szinte minden nap játszott. Általában évi 30-50 premiert adtak, és ezek több mint egyharmada zenés színjáték volt. A látogatottsági adatok azonban azt mutatják, hogy míg az operaeladásokon megtelt a nézőtér, a szőszínház harmadházakat (vagy még annál is kevesebb nézőt) vonzott. Az 1838-39-es évadban Donizetti *Szerelmi bájitalára* egy estén 1865 néző volt kíváncsi, a *Hamlet*et Egressy jutalomjátékeként 728-an látták. Kivételes sikere volt például a Thern Károly zenésítésében színre került tündérbohózatnak és Gaál Sándortól *A peleskei nótáriusnak*, amelyeket 2330 fizető néző látott egy 1838-as októberi estén.

Az 1839 és 1843 között heves tollharcokban zajlott vita drámapártját az első igazgató, Bajza József vezette, aki a „színházat a nemzeti fejlődésre, a nyelv pallérozásának előmozdítására és az erkölcsiség bővebb kimívelésére” szolgáló intézménynek gondolta. Bajza, aki 1839-ben többek között az operai túlsúly miatt mondott el az igazgatás-

A romantika legjelesebb aktora

Az 1808-ban született Egressy (születési nevén Galambos) Gábor már tizenéves korában színpadra lépett, 1826-tól számítjuk vándorszínész-pályáját. Amikor 1837-ben a Pesti Magyar Színház alapító társulatának tagja lett, mögötte volt egy sikeres, a korszak legnagyobb truppjaiban töltött időszak, melynek során megtanulta a mesterséget, kipróbálta magát a színházcsinálás szinte minden területén. Miközben az országot járta, megismerte a soknyelvű, sokszínű népet, s elgondolkodott azon is, mint a reformnemzedék fiataljai ekkoriban, hogyan lehetne a magyar nyelvet, irodalmat, színházat, politikát az európai nagy nemzetekével egyenrangúvá tenni.

Igazi romantikus színészé, rendezővé a nemzeti színpadon nőtt, köszönhetően író-költőbarátainak, Vörösmartynak, Petőfinek, színésztársainak és a színházat egyre jobban értő műbírálóknak. Pest-Budáról továbbra is sokat utazott, vendégszerepelt Magyarországon szerte, tanulmányutakat tett német és francia városokba. Gyarapította műveltségét, maga is fordított és pártolta az újabb darabok (például a francia társalgási színművek) magyarra ültetését. Szorgalmazta Shakespeare új, romantikus szellemében fogant újrafordítását is. Ő inspirálta 1842-ben Arany, Vörösmarty és Petőfi összefogását e célra.

1843-as párizsi útjáról Egressy dagerrotíp-masínát hozott, s ezzel készítette barátja, Petőfi Sándor

ról, a magyar dráma és színművészet ügyét féltette a túlságosan népszerűvé vált, és többnyire nem magyar nyelvű, vagy gyengén fordított – ám több bevételt hozó – operák tényherésztől. Az operapárt vezetője Erkel volt, szerződtették az európai híru szopránt, Schodelné Klein Rozáliát, az új művészeti programot pedig a színházat 1843-tól igazgató Bartay Endre teljesíti ki: népszínművekkel és a zenés darabokkal igyekezett a nem magyar ajkú pesti közönséget és a nyugatias ízlésű arisztokráciát elcsábítani a Német Színházról, és támogatni a romantikus nemzeti opera megszületését. Bartay írt ki pályázatot a *Himnusz* és a *Szózat* megzenésítésére is: a nyertesek Erkel és a Nemzeti vezető színésznének Egressy Gábornak az öccse, Béni voltak. Amikor 1844-ben bemutatták Erkel legnagyobb sikerű művét, a *Hunyadi Lászlót*, a vita elült. A zenés színjáték megerősítette helyét a Nemzeti műsorán. (Szinte szó szerint azonos érvekkel folyt színházi vita sokkal később is, amikor a Madách Színház az 1980-as évek elején egyre erőteljesebb lépésekkel vált esztétizáló klasszikus drámai színházból musical-játzó intézménnyé.)

A népszínmű születése

Az opera mellé ekkor zárkózott föl a szórakoztató zenés művek legújabb típusa is, az 1843-ban bemutatott első magyar népszínművel, Szigligeti Ede *A szökött katona* című darabjával. A francia melodráma és vaudeville, az osztrák tündérbohózat és a magyar vígjáték hagyó-

Szigligeti Ede és Egressy Gábor, a Színészeti Tanoda tanárai. Barabás és Fájth felvétele, Ellinger másolata

egyetlen hiteles portréját. Színészi munkájában – repertoárja 358 szerepet ölelt föl –, a szerepre készüléskor használta a fényképezést, hogy a tükörnél pontosabb és maradandóbb segítséget kapjon a figura, a testtartás, a mimika és a jelmez karakterhez töréséhez. Ő lett az első és nagyon tudatos romantikus színész a magyar színpadon. Ambicionálta, hogy a játékmódot forradalmasító technikát átadja kollégáinak, majd az 1865-ben alapított Színészeti Tanoda (a mai Színház- és Filmművészeti Egyetem elődje) diákjainak.

Egressy nemcsak a színpadon vitt hősi szerepeket, hanem a forradalom és szabadságharc idején is. A Nemzeti Színház 1848. március 15-i *Bánk bán* előadását követően ő szavazta el Petőfi *Nemzeti dalát*, sőt ez alkalommal az ő zenésítésében énekelt el a „Talpra, magyart” a színház közönsége is. Később nemzetőrnek állt, sőt a fegyveres harcokban is részt vett. Eperjesnél megsebesült, de 1849 tavaszán részt vett Budavár felszabadításában Ákos fia oldalán. Júniusban még játszott a Nemzeti Színházban, de az orosz csapatok erdélyi bevonulásakor Petőfivel Bem táborába ment. A fegyverletétel hírére véve a tábornokkal együtt indult Törökország felé. Út közben Bulgáriában az ottani színészeknek adott tanácsokat a török uralom alatt lévő ország első népnyelvű hivatásos színházának létrehozásához. 1850 szeptemberében (a korábban rá szabott halálos ítéletet az osztrák hatóságokkal kötött paktummal megváltva) hazatért, s előbb csak háttérfeladatokra, rendezőként, majd 1855-ben színészként is visszaszerződött a Nemzeti Színház. Az 1860-as években már nyilvános elismeréseket is kapott, megalapította és szerkesztette az első hazai színházi újságot *Magyar Színházi Lap* címmel, tagjává választotta a korszak legbefolyásosabb irodalmi köre, a Kisfaludy Társaság. A Színészeti Tanoda tanára lett, és megírta *A színészet könyve* című tankönyvet. 1866. július 30-án Obernyik Károly *Brankovics György* című darabjának főhőseként (ami kiváló alakításai közé tartozott már régóta) a színpadon érte szélütés, s néhány óra múltán meghalt.

Vezérfonalat adni

„...mi az oka, hogy a természeti színész játéka csupán véletlenül jeles; s mai játéka miért nem hasonlít jóságban a tegnapihoz ugyanazon szerepben?

Én úgy találom, hogy ezen ingatagság és tétozás onnan van: mert játékának nincs pontosan kirajzolt terve, nincs szabályszerű alapja: ez pedig azért nincs, mert nem ismeri azon titkos lépcsőzetet, mely őt a színészet alapelveihez levezetné, melyeken kezdenie kellene fölfelé az építést.

Ez iratom megkísértendi némi vezérfonalat adni fiatal jelelteink kezébe, mit szerepstudiumoknál követniök kelljen, mely biztos úton vezesse őket céljaikhoz, s talán megőni segítse azon komédiási modorkéregtől, mely a színészt színpadi kézművéssé nyomorítja, holt géppé teszi, megöli a művészetnek. Ohajtom, hogy e methodicai próbám tükör is legyen, mely szerényebb fiatal sorsosimmal gyenge oldalait megpillantassa s kimivelésüket szorgalmazza.”

részlet Egressy Gábor *Színészeti studiumok* című cikksorozatából ((Athenaeum 1841. július 18.)

mány elemeiből kialakított színjátéktípus lett a leghatásosabb színházi eszköz a kulturális érdekegyesítésre. A formálódó nemzeti polgárközönség előtt szolt a népről, melyet ekkor nem társadalmi, hanem etikai értelemben definiáltak. A magyar népszínmű első korszakában a szereplők köre a társadalom egészét átfogta, színhelyei között falu és város egyaránt (Pest különösen gyakran) szerepelt. Zenéjét népies műdalok adták (Erkel, Egressy Béni, Szerdahelyi József és mások tollából). Ez a színjátéktípus vált első sikerhullámát, majd a szabadságharc bukását követően a leghatékonyabb értékörző is, ahogyan Jókai fogalmazott: Szigligeti „népszínművei egy egész új irodalmi ágat honosítottak meg, mely tisztán a nemzeti, de azért is hat annyira a nemzeti lelkiületre vissza.” Amikor az önkény és megtorlás szinte lehetetlen cenzurális föltételeket szabott a magyar Nemzeti Színház működésének, a nemzeti romantika művészi és közösségi eredményeit egymásfél évtizeden át a népszínmű tartotta meg Szigligeti mellett olyan szerzők néhány művével, mint Szigeti József, Egressy Béni. A magyar romantika nagyrészt emiatt maradt fenn, némiképp zárványként Európa közepén oly hosszú ideig. Az új irodalmi, zenei és színjátékstílusok hullámai csak az 1860-as évtized második felétől érthették el a hazai nyilvánosságot. S nemzeti ideálvilágából az 1870-es évtizedben fordult ki a magyar művészet, részben akkor is megőrizve az átromantizált értékrendet (a historizmus kultuszában), csak nehezen engedett a másutt már az 1850-es évek elejétől teret hódító polgári, s később a lélektani realizmusnak.

Szigligeti ajándéka, a Liliomfi

A forradalmi események Pest-Budán már 1849 júliusának elején, országosan Világosnál torkolltak fájó bukásba. Ezt követően nem engedte a cenzúra a Nemzeti Színház műsorára az elmúlt két esztendő sikerdarabjait. Már a címek alapján is érthető, miért nem tetszettek ezek a hatalomnak: *Márczius Tizenötödike*, *Egy táblabíró a martiusi napokban* (Dobsa Lajos, valamint Szigeti József vígjátéka), a győztes vajdasági csatákat felidéző *Csata Fehértemplomnál* című némajáték, az *Egy magyar kívándorlott a bécsi forradalomban* című Obernyik Károly-bóhozát, s mind közül a leghatásosabb: Szigligeti krónikásdrámája, a *II. Rákóczi Ferenc fogsága*. Csak a régebbi műsordarabok kerülhettek színre, s német nyelvű előadások is. A legelső új magyar színjáték vigasztaló karácsonyi ajándék volt a színház titkáratól, a korábban színészként és fordítóként, később pedig direktorként is nagy szerepet játszott Szigligeti Edétől: 1849. december 21-én megszületett a *Liliomfi*, színészetért (és a szerelméért) a kitagadást vállaló, örökségéről is lemondani kész fiatalember története. A biedermeier magyar teátrista figurája máig sugározza, hogy milyen fontos volt a színház a romantika generációinak számára.

SIRATÓ ILDIKÓ

Az illusztrációk forrása:

Országos Széchényi Könyvtár Színháztörténeti Tárának gyűjteménye

„...néhány perces jelenetébe egész életsort tudott sűríteni. Különös érzéke volt a groteszk komikus színpadi megjelenítéséhez. Félbemaradt, furcsa, züllött alakok megformálásával új szint hozott a Nemzeti Színházba, Shakespeare-drámák mellékalakjainak egész tömegét játszotta el. Az ember tragédiájában is számos kis figurát alakított, míg aztán 1924-ben Lucifer szerepét is eljátszhatta. Alig több mint húsz év alatt négyszázötven szerepet öltött magára”

Sugár Károly (Budapest, 1882. november 2.–Budapest, 1936. július 30.)
Sugár Károly portréját Hajdú László Algernon, a Nemzeti Színház ügyelője az 1930-as évek elején készítette

A LEGNAGYOBBS MAGYAR EPIZODISTA

Sugár Károly – két évtized, négyszázötven szerep

„Hogy lehet el egy jellesszínész mikroszkóp nélkül?” Sugár Károly színész, a Nemzeti Színház jeles tagja csattant fel így, állítólag akkor, amikor négyezer kötet könyvvel teletömött, furcsa kis hűvösvölgyi kunyhójában, ahol matrac nélküli vaságyon aludt, egyik látogatója azt tudakolta tőle, miért van szüksége mikroszkópra.

Az esetet Karinthy Frigyes jegyezte fel, s meg is világította a dilemmát: „Mit tudtok ti, gyerekek, fogalmatok sincs, mit jelentett a művészet a miszámunkra, akik a tizenkilencedik században lettünk művészek! Hogy igazi, éppen a művészetünkben való, igazi elmélyedést nem tudtunk volna elképzelni kerek és tökéletes világkép, világszemlélet nélkül, hogy az nem volt igazi festő a mi szemünkben, aki nem értett irodalomhoz, és nem lehetett jó politikus, akinek botfüle volt muzsikában. Igazi művész csak egész ember lehetett, s az egész emberhez éppen úgy hozzátartozik a mikroszkóp, amit éppen olyan ember talált ki, mint mi vagyunk, mint ahogy hozzátartozik a tisztesség, erkölcs, lelkes jó szándék és helyes társadalmi ösztön.” (Színházi Élet, 1936. 33. szám)

Ebből az írásból megérthetjük, hogy miért rajongtak a kortársak Sugár Károlyért. Karinthy megjegyezte, hogy ők, a „hozzáértők” a legjobb öt színész között tartották számon. Azt már csak jóval később, 1946-ban írta meg Csathó Kálmán, aki a huszadik század első felében a Nemzeti Színház rendezőjeként dolgozott, hogy miért nem sikerült Sugárnak fényes művészi pályát befutnia: „Sugár Károlyt 1909

szeptemberében szerződtette Tóth Imre a Nemzeti Színházhoz, a Színművészeti Akadémia elvégzése után. Ekkor már nem volt egészen gyerekember, mert mielőtt beiratkozott az Akadémiára, jó egy pár évig vidéken színészkedett. A Nemzetiben eleinte csak kisebb szerepeket játszott, de már ezekben is feltűnt, nemcsak a kritikának, hanem a nagyközönségnek is, a színháznál pedig első perctől kezdve tisztában volt vele mindenki, hogy a különös, valójában rút, de végtelenül rokonszenves, öregén született, de lángolóan lelkes új színész rendkívüli jellemábrázoló tehetség, aki fényes jövő előtt áll. Sokáig csak dicséret és magasztalás szólt róla, s már a legjobb úton volt, hogy az első közé emelkedjék, amikor egyszerre megdöbbenés váltotta fel az elragadtatást, és sóhajtva kellett megállapítani róla, hogy megbízhatatlan, mert – iszik. Iszik és megárt neki.” (Új Idők, 1946. 40. szám)

Kisebbs-nagyobb sorozatos botrányok után Tóth Imre igazgató felbontotta Sugár szerződését. A teljes elzúllástól a színészt az első világháború kitörése „mentette meg” – önként jelentkezett katonának, igazgatója pedig ígéretet tett, hogy ha épségben hazatér, visszakereszteti a Nemzeti társulatába. Sugár Károly orosz hadifogsága idején – három évig volt távol, állítólag olombányában is dolgozott – teljesen kigyógyult az alkoholizmusból, s a Nemzeti Színházban ismét felfigyelnek rá művésztársai. Szerencséje is volt, hiszen az ekkor már harminchét éves színész 1919. január 12-én Lengyel Menyhért *Sancho*

Sugár Károly (Rabszolga) és Hettyei Aranka (Éva).
Madách Imre: Az ember tragédiája. Nemzeti Színház, 1924. április 21.

Bartos Gyula (Kurjancs), Sugár Károly (Caliban) és Rózsahegy Kálmán (Hörpencs).
William Shakespeare: A vihar. Nemzeti Színház, 1925. október 7.

Panza királysága című művében, testhez álló szerepben mutatkozhatott be. A darab szerzője lelkesen jegyezte fel naplójába: „Nagyszerű volt Sugár Károly Don Quijote szerepében: hatalmas, egzaktikus, igazi figura, teljesen visszaadta elképzelésemet.” Lengyel a próbákról szóló beszámolójában Sugár egyéni módszerére is kitért: „a próba után eltűnt. Kopott übertehertében, furcsa fantasztikus fejével, szikár alakjával elvonta magát előlünk, s csak minap jelent meg ismét, új ötlettel, árnyalattal gazdagítva alkotásait. Úgy dolgozott rajta, mint egy festő a képén. Nyilvánvalóan mindig a feladatával foglalkozott, gyakran láttam nála könyveket, melyek Cervantesre és a Don Quijotéra vonatkoztak.” (Színházi Élet, 1919. 3. szám)

Az érzékeny, nyugtalan művész mégsem találta helyét az ország első társulatában – ezt bizonyítja, hogy 1922 őszén a Renaissance Színháznak lett a tagja. Mivel itt is csak kisebb feladatokat bízott rá direktora, Bárdos Artúr, egy év múlva visszatért a Nemzetibe, ahol William Shakespeare *Vihar* című művében, Caliban szerepében lépett fel elsőként. Pályájának ez volt legeredetibb, legfeltűnőbb alakítása: „Sugár színészi egyéniségét maradéktalanul először ebben a szerepében találta meg. Ahogy becammogott a színpadra, ahogy vicсорította a fogait, ahogy alattomosan kerülgette Prosperót, hogy egy óvatlan pillanatban hátulról nekiugorjon, ahogy minden hangjában és mozdulatában érződött, hogy számára csak az ösztönök kielégítése jelenti az életet, és semmiféle magasabb rendű célja nincs” – írta Pütkösti Andor *Az Újság* című napilapban. (1936. augusztus 2.) Pütkösti úgy látta, hogy Sugár többi alakítása, így Gerhart Hauptmann *A bunda* című művének „félállat Wolffapója, aki éberségében hörögve az asztalt veri”, s Hauptmann *És Pippa táncol!* című darabjának „misztikus hegyi embere, amikor eszelősen forgatja szemeit” – „a Calibannak egy-egy nagyszerű és egyéni parafrázisa volt”.

Sugár Károly 1910-ben, színiakadémiai növendékként játszott először Caliban szerepét. Az Uránia Színházban Hevesi Sándor re-

konstruált Shakespeare-színpadon vitte színre a *Vihart*. A rendező három évtizeddel később, 1934-ben *Hat év magyar színművészete* című írásában beszámolt arról, hogy bár Sugár Károly a „klasszikai műsorban állandóan kis szerepeket alakított nagy sikerrel”, végül alkalma nyílt *A képzelt beteg* és a *Fösvény* című Molière-darab címszerepének eljátszására. Hevesi szerint *A képzelt beteg*ben nem volt teljesen meggyőző, de „született fösvény volt, a karvalyképű kapzsiság, a falánkság, amely nem csillapítható, a fukarság, amely ki nem elégíthető. A pénzsomj az ő ostora, démona, végzete volt, s néha szinte megrendített és meghatott, mert Harpagont áldozatnak is éreztük, nemcsak zsarnoknak.” Hevesi úgy vélte, hogy Sugár alakítása, ha „teljesen megéri, méltó lesz a legnagyobb elődökhöz.” (Budapesti Szemle, 1934. február)

Sajnálatos módon, ez nem következett be, mert Sugár Károly 1936. július 30-án, ötvennégy éves korában, tragikusan fiatalon elhunyt, pályája töredék maradt.

„Ő volt a legnagyobb magyar epizodista; néhány perces jelenetbe egész életsort tudott sűríteni. Különös érzéke volt a groteszk komikus színpadi megjelenítéséhez. Félbemaradt, furcsa, züllött alakok megformálásával új szint hozott a Nemzeti Színházba, Shakespeare-drámák mellékalakjainak egész tömegét játszotta el. Az ember tragédiájában is számos kis figurát alakított, míg aztán 1924-ben Lucifer szerepét is eljátszhatta. Alig több mint húsz év alatt négyszázötven szerepet öltött magára” – olvasható a Bajor Gizi Színészmuzeum 1981-ben kiadott katalógusában.

Csathó Kálmán keserves sóhajjal így összegezte életútját: „Amiket eljátszott, felejthetetlen élményei mindazoknak, akik látták és hallották. Amiknek eljátszásában a halál meggátolta: örökre fájdalmas veszteségei a magyar színjátszásnak.”

GAJDÓ TAMÁS

SZÜCS NELLI ESTJE

nov. 2., 27.

Fedák Sári

Ismernünk kell színjátszásunk nagyjait. És Fedák egyike volt a legnagyobbaknak. Ő volt „A” primadonna. Sztár Pesttől New Yorkig. Molnár Ferencsel rövid és viharos házasságban élt. Bizonyíthatatlan vádak alapján mellőzött lett 1945 után – színpadra többé nem léphetett. Megjárta a csúcspontot és a poklot. Méltán ünnepelték, és méltatlanul félreállították.

mikor? hol?

november 2., 27. – 19 óra 30 • Bajor Gizi Szalon

TÓTH AUGUSZTA ESTJE

nov. 11.

Hoztam valamit a hegyekből

Azt mondják, egy ember addig él, amíg emlékezik rá. Vajon Mezei Mária hányan emlékeznek napjainkban? És hogyan? – kérdezi Tóth Ágnes, aki egy monodrámával „felel”. Izgalmas kalandozásra hívja a nézőket, hogy közösen idézhessék fel sok zenével, humorral és iróniával fűszerezve az Asszony, Ember, Művész életét.

mikor? hol?

november 11. – 19 óra 30 • Bajor Gizi Szalon

RÁHANGOLÓ ÉS KÖZÖNSÉGTALÁLKOZÓ

RÁHANGOLÓDÁS egy előadásra – dramaturgjaink háttérinformációkat osztanak meg az érdeklődőkkel az előadások előtt.

KÖZÖNSÉGTALÁLKOZÓKRA invitáljuk nézőinket az előadások után: találkozás, beszélgetés a művészekkel, alkotókkal.

mikor? hol?

RÁHANGOLÓ az előadások előtt

november 11. – **Egy örült nap emléke avagy Figaro házassága** (18 órától)

november 28. – **Tóth Ilonka** (18 órától)

KÖZÖNSÉGTALÁLKOZÓ az előadások után

november 7. – **Gerendák**

november 28. – **Részegek**

Nemzeti Színház (a pontos helyszínről érdeklődjön a színházban)

Olvasson színházat!

www.nemzetisinhaz.hu/magazin

NAGY MARI ESTJE

nov. 20.

Mária testamentuma

Mi a hit? Meg kell-e halni a hitért? Meg kell-e ezért halni egy anya fiának? Vagy bárki fiának? Milyen terhet hordoz az az anya, aki elengedte a fiát? Cserébe a viláért. A világ megváltásáért. Ezekre a kérdésekre keresi a választ a világhírű Colm Tóibín Mária testamentuma Nagy Mari előadásában.

mikor? hol?

november 20. – 19 óra 30 • Bajor Gizi Szalon

NEMZETI

A magazin megtalálható országsszerte a Líra könyvruházaiiban és boltjaiban.

VERSEST

nov. 22.

Hazát és szerelmet keresek

A versmondás nem modoros, archaikus bűgös egy szomorkás arcú csellós lány mellett, hanem hitem szerint végtelenül izgalmas, játékos előbeszéd – vallja Farkas Dénes, aki édesapja, Osztójkán Béla (1948–2008) roma költő, író, újságíró verseiből állította össze önálló estjét.

mikor? hol?

november 22. – 19 óra 30 • Bajor Gizi Szalon

HOBÓ-EST

nov. 24.

A magyar gavallér

Hihetetlen életszeret, hazafiság és szerelemsóvárgás, kitaláltság, tragikus vég: Csokonai Vitéz Mihály. Az életműből 32 vers, műfordítás, prédikáció és levél hangzik el Hobo estjén. Zene: Szirtes Edina Mókus.

mikor? hol?

november 24. – 19 óra 30 • Gobbi Hilda Színpad

SZÉP ERNŐ-EST

nov. 24.

Csak szólni egy szót mint ember

A Szép Ernő írásából, valamint Szép Anna naplójából készült egyszemélyes színházi előadásban a szerző nevében Horváth Lajos Ottó beszél. Nem a szoncos, kabarédalos író idéződik meg, hanem a vívódó ember.

mikor? hol?

november 24. – 19 óra 30 • Bajor Gizi Szalon

ORSZÁGOS SZÍNHÁZTÖRTÉNETI MÚZEUM ÉS INTÉZET

Novemberi programok

SZABÓ MAGDA SZÍNHÁZA II.

Beszélgetés Szabó Magda prózai műveinek színreviteléről

Vendégek: Kovács Krisztina és Adorján Beáta dramaturgok, Egressy Zoltán író, Czeizel Gábor rendező

mikor? hol?

Országos Színháztörténeti Múzeum és Intézet | november 2. – 17 óra a belépés díjtalan

KASSÁK FILMKLUB

Kísértetek vacsora előtt – Avantgárd filmkísérletek a húszas években. Filmvetítés-sorozat a Új dráma, új színpad (A magyar avantgárd színházi kísérletei) című kiállításához kapcsolódóan.

Vendég: Orosz Márton művészettörténész

mikor? hol?

Bajor Gizi Színházmúzeum | november 8. – 16 óra | belépő: 500 Ft

MÁRAI SÁNDOR ÉS SZÖRÉNYI ÉVA

„Emlékeink szétesnek, mint a régi szövetek”

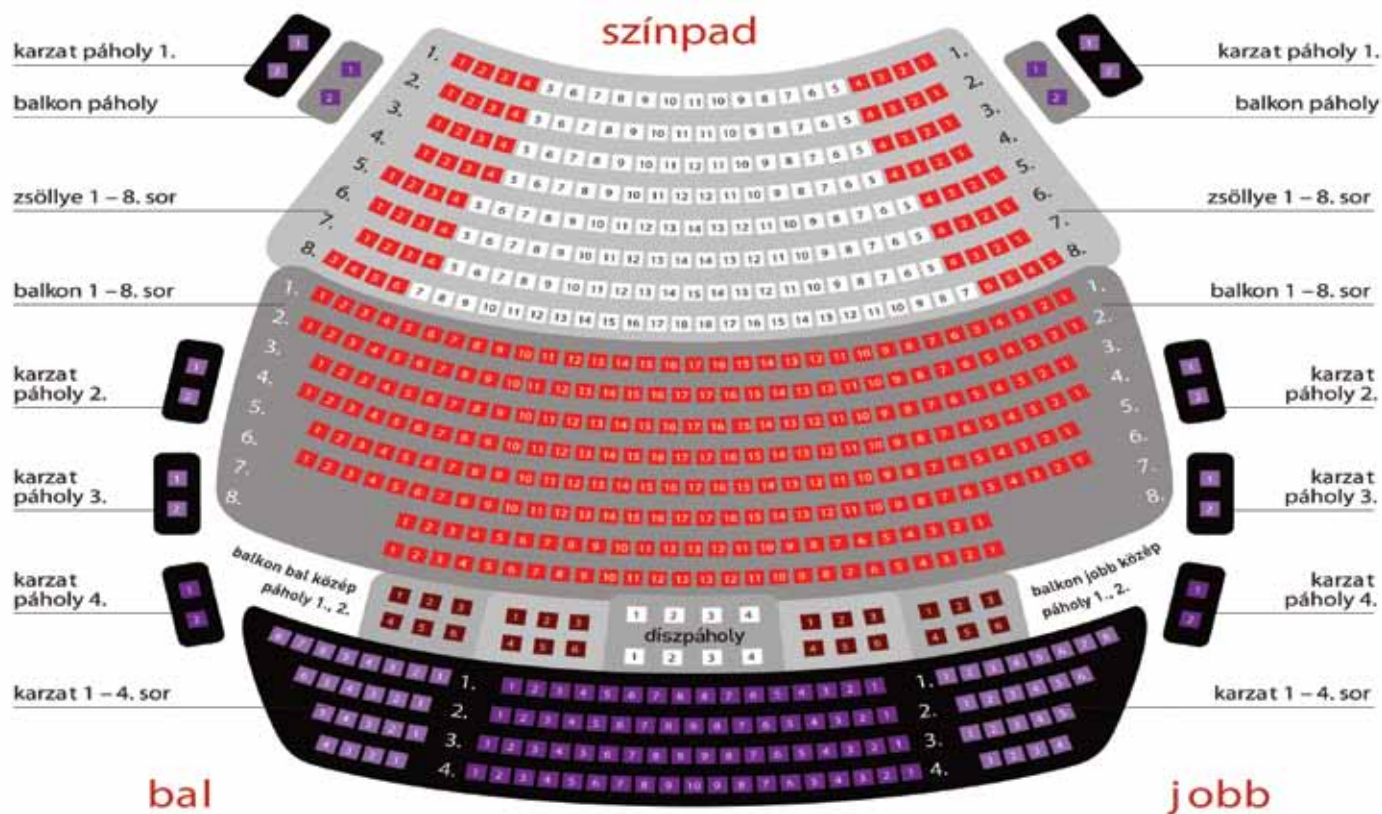
Vendég: Mészáros Tibor irodalomtörténész, a Márai Sándor-hagyaték gondozója

mikor? hol?

Bajor Gizi Színházmúzeum | november 15. – 16 óra | belépő: 500 Ft

bővebb információ:

www.oszmi.hu // www.facebook.hu/oszmi

Nagyszínpad jegy

 1. Árkategória	 2. Árkategória	 3. Árkategória	 4. Árkategória
--	---	---	---

JEGYÁRAK:

1. kategória **3800 Ft**

2. kategória **3000 Ft**

3. kategória **2100 Ft**

4. kategória **1800 Ft**

Stúdiószínpadok (Gobbi Hilda Színpad, Kaszás Attila Terem, Bajor Gizi Szalon): **2600 Ft**

ÖT NAP ELŐNY!

Aki bérletvásárláskor megadja az e-mailcímét, minden hónapban értesítést kap: **ÍGY ÖT NAP ELŐNYT ÉLVEZ**, hogy szabadon lefoglalja bérletes helyét a „normál” jegyvásárlók előtt.

Bővebb jegy- és bérletinformációk

Jegypénztár a Nemzeti Színházban

1095 Budapest, Bajor Gizi park 1.
telefon: (+36 1) 476 6868

Nyitvatartás:

hétköznap 10-18 óra között (ebéddő: 13-13.20), munkaszüneti és ünnepnapokon 14-18 óra között, illetve az előadások kezdetéig.

Andrássy úti jegyiroda

1061 Budapest, Andrássy út 28.
telefon: (+36 1) 373 0963; 373 0964; 373 0996; 354 1777

Nyitvatartás:

hétköznapokon 10 és 19, szombaton 11 és 19 óra között, vasárnap zárva

bérlet- és jegyrendelés: jegy@nemzetisinhaz.hu

BÉRLETTEL A PREMIERRE!

MECÉNÁS BÉRLET

20 000 Ft

4 nagyszínpadi bemutatóra érvényes

A MECÉNÁS bérletből a Nemzeti Színház mindössze 50 darabot bocsát ki a zsöllye középüléseire. A MECÉNÁS bérlettel rendelkező nézőinket szeretettel várjuk a bemutatót követő zártkörű premier bankettre.

Pierre Beaumarchais: **Figaro házassága** (2017 november),
Anton Csehov: **Cseresznyés kert** (2018. február),
Gárdonyi Géza-Zalán Tibor: **Egri csillagok** (2018. március)

Pedagógusok és diákok figyelmébe ajánljuk!

A csoportos diákjegynél is kedvezőbben, 50%-os engedménnyel vásárolhatnak a diákok és a pedagógusok is diákbérletet. (Vásárláskor a kedvezményre jogosító igazolványt be kell mutatni.)

» A bérletek a stúdiószínpadokon nem helyreszólóak, a helyfoglalás az érkezés sorrendjében történik!

» A bérletek nem érvényesek a Madách Imre Nemzetközi Színházi Találkozó (MITEM) előadásaira és a premierekre (kivéve a korlátozott számban váltható MECÉNÁS bérletet).

» Diákbérlet vásárlásához igazolvány bemutatása szükséges!

» Felhívjuk nézőink figyelmét, hogy a bérletek egy évadra érvényesek.

» A szabadbérletek automatikus belépésre nem jogosítanak, ezért kérjük, időben foglalják le és vegyék át jegyeiket. A jegyek a bérletszelvény ellenében a Nemzeti Színház jegypénztárában, vagy a jegyirodában vehetők át.

» A műsorváltozás jogát fenntartjuk!

VÁLTSON BÉRLETET A 2017/18-AS ÉVADRA IS!

Válasszon szabadbérleteink közül! Ön választhatja ki az előadást, a helyet és az időpontot is! Kombinált bérleteinkben nagyszínpadi és stúdiószínpadi előadások vegyesen szerepelnek. Bérleteinket kedvező áron, a napi jegyárnál 30%-kal olcsóbban vásárolhatja meg, a diákok speciális kedvezményben részesülnek.

„KISSZÍNPADI” SZABADBÉRLETEK

(Gobbi Hilda Színpad, Kaszás Attila Terem, Bajor Gizi Szalon, rendhagyó nagyszínpadi nézőtér):

LUKÁCS MARGIT bérlet **szabadbérlet, 3 előadásra**

Bármely, repertoáron lévő „kisszínpadi” előadásra érvényes
5 500 Ft

KOMBINÁLT SZABADBÉRLETEK

SINKOVITS IMRE bérlet **szabadbérlet, 5 előadásra**

Bármely, repertoáron lévő 3 nagyszínpadi és 2 stúdiószínpadi előadásra érvényes

I. kategória	11 600 Ft
II. kategória	9 900 Ft
III. kategória	8 000 Ft

JÁSZAI MARI bérlet **szabadbérlet, 4 előadásra**

Bármely, repertoáron lévő 2 nagyszínpadi és 2 stúdiószínpadi előadásra érvényes

I. kategória	8 900 Ft
II. kategória	7 800 Ft
III. kategória	6 100 Ft

NAGYSZÍNPADI SZABADBÉRLETEK

I. árkatagória: zsöllye | II. árkatagória: balkon |

III. árkatagória: karzat

EGRESSY GÁBOR bérlet **szabadbérlet, 4 előadásra**

Bármely, repertoáron lévő nagyszínpadi előadásra érvényes

I. kategória	10 700 Ft
II. kategória	8 400 Ft
III. kategória	5 900 Ft

SZIGLIGETI EDE bérlet **szabadbérlet, 3 előadásra**

Bármely, repertoáron lévő nagyszínpadi előadásra érvényes

I. kategória	8 000 Ft
II. kategória	6 300 Ft
III. kategória	4 400 Ft

DIÁKBÉRLETEK

BUBIK ISTVÁN diákbérlet **szabadbérlet, 4 előadásra**

Bármely, repertoáron lévő nagyszínpadi előadásra érvényes

I. kategória	7 600 Ft
II. kategória	6 000 Ft
III. kategória	4 200 Ft

KASZÁS ATTILA diákbérlet **szabadbérlet, 3 előadásra**

Bármely, repertoáron lévő nagyszínpadi előadásra érvényes

I. kategória	5 700 Ft
II. kategória	4 500 Ft
III. kategória	3 200 Ft

LATINOVITS ZOLTÁN diákbérlet **szabadbérlet, 3 előadásra**

Bármely, repertoáron lévő 2 nagyszínpadi és 1 stúdiószínpadi előadásra érvényes

I. kategória	5 100 Ft
II. kategória	4 300 Ft
III. kategória	3 400 Ft

Választható előadások listája

NAGYSZÍNPAD:

Fjodor Dosztojevszkij: **A KROKODILUS**; Szilágyi Andor: **TÓTH ILONKA**; Branislav Nušić: **A MINISZTER FELESÉGE**; Michel de Ghelderode: **AZ ÚR KOMÉDIÁSAI**; Tamási Áron: **VITÉZ LÉLEK**; Petőfi Sándor: **JÁNOS VITÉZ**; William Shakespeare: **SENTIVÁNÉJI ÁLOM**; **FEKETE ÉG** – Molnár Ferenc: **A FEHÉR FELHŐ**; Sarkadi István – Fábri Zoltán – Nádasy László – Vincze Zsuzsa: **KÖRHINTA**; Vörösmarty Mihály: **CSONGOR ÉS TÜNDE**; Szarka Tamás: **ÉDEN FÖLDÖN**; Ferenczy György és a Rackajam: **BETYÁRJÁTÉK**; Edmond Rostand: **CYRANO DE BERGERAC** – továbbá az évad folyamán érkező vendégjátékok és bemutatók

STÚDIÓSZÍNPADOK

(Gobbi Hilda Színpad, Kaszás Attila Terem, Bajor Gizi Szalon, rendhagyó nézőtér a Nagyszínpadon):

Euripidész: **HIPPOLÜTOSZ**; Ingmar Bergman: **SZENVEDÉLY**; Ivan Viripajev: **RÉSZEGEK**; William Shakespeare: **III. RICHÁRD**; Colm Toibín: **MÁRIA TESTAMENTUMA**; Rejtő Jenő nyomán: **SZÁJON LÖTT TIGRIS**; Szép Ernő: **„CSAK SZÓLANI EGY SZÓT MINT EMBER”**;

Krúdy Gyula nyomán: **SZINDBÁD**; Szergej Medvedyev: **FODRÁSNŐ**; Adam Long – Daniel Singer – Jess Borgeson: **SÖR – SHAKESPEARE ÖSSZES RÖVIDÍTVE** (angol nyelven); Földes László Hobo: **BALLADA A KÉT SEBZETT HATTYÚRÓL**; Földes László Hobo: **TUDOD, HOGY NINCS BOCSÁNAT**; Földes László Hobo: **A FÖLTÁMADÁS SZOMORÚSÁGA**; Földes László Hobo: **HALJ MEG ÉS NAGY LESZEL**; Anton Csehov: **HÁROM NŐVÉR**; Anton Csehov: **EGYFELVONÁSOS KOMÉDIÁK**; **ISTEN OSTORA** (Bánffy Miklós: A nagyúr); Szénási Miklós – Oleg Zsukovszkij – Lénard Ödön: **MESÉS FÉRFIAK SZÁRNYAKKAL**; Örkény István: **TÓTÉK**; William Nicholson: **ÁRNYORSZÁG**; Petőfi Sándor: **A HELYSÉG KALAPÁCSA**; Henrik Ibsen: **BRAND**; Márai Sándor: **CSALÁDI KÉRDÉS – BEFEJEZETLEN SZIMFÓNIA**; **6** – Anton Csehov: A hatos számú kórterem című elbeszélése nyomán; Vladislav Vančura – Ernyei Bea – Galambos Péter: **SZESZÉLYES NYÁR**; Conor McPherson: **A GÁT**; Bertolt Brecht: **GALILEI ÉLETE**; Weöres Sándor: **PSYCHÉ**; Marguerite Duras: **NYÁRON, ESTE FÉL TIZENEGYKOR**; **FEDÁK SÁRI**; Mezei Mária: **HOZTAM VALAMIT A HEGYEKBŐL**; **HAZÁT ÉS SZERELMET KERESSEK** – továbbá az évad folyamán érkező vendégjátékok és bemutatók

Nagyszínpad	2	Cs	19:00
Gobbi Hilda Színpad	2	Cs	19:00
Bajor Gizi Szalon	2	Cs	19:30
Gobbi Hilda Színpad	3	P	19:00
Kaszás Attila Terem	3	P	19:30
Bajor Gizi Szalon	4	Szo	19:30
Gobbi Hilda Színpad	7	K	19:00
Nagyszínpad	10	P	19:00
Nagyszínpad	11	Szo	19:00
Bajor Gizi Szalon	11	Szo	19:30
Nagyszínpad	12	V	15:00
Nagyszínpad	14	K	15:00
Nagyszínpad	15	Sze	19:00
Nagyszínpad	16	Cs	19:00
Kaszás Attila Terem	16	Cs	19:00
Kaszás Attila Terem	17	P	19:30
Gobbi Hilda Színpad	18	Szo	19:00
Kaszás Attila Terem	18	Szo	19:30
Gobbi Hilda Színpad	19	V	19:00
Kaszás Attila Terem	19	V	19:30
Nagyszínpad	20	H	19:00

Cyrano de Bergerac I Edmond Rostand

Szenvedély I Ingmar Bergman

Fedák Sári I Szűcs Nelli önálló estje

Advent a Hargitán I Sütő András I a Külhoni Magyar Nemzeti Színház vendégjátéka

Arany – elmondja: Kovács Ákos I Egy óra Arany János verseivel

Szájon lőtt tigris – Rejtő Jenő est I Olt Tamás önálló estje

Gerendák I Verebes Ernő I a beregszászi színház vendégjátéka I utána **közönségtalálkozó**

Egy örült nap emléke avagy Figaro házassága I

Pierre Beaumarchais – Sardar Tagirovsky – Sényi Fanni I **PREMIER**

Egy örült nap emléke avagy Figaro házassága I

Pierre Beaumarchais – Sardar Tagirovsky – Sényi Fanni I 18 órától **ráhangoló**

Mezei Mária: Hoztam valamit a hegyekből I Tóth Augusztina önálló estje

Egy örült nap emléke avagy Figaro házassága I

Pierre Beaumarchais – Sardar Tagirovsky – Sényi Fanni

Fekete ég – háborús előhang

Molnár Ferenc: **A fehér felhő** – mirákulum egy részben

Mesés férfiak szárnyakkal I Oleg Zsukovszki – Szénási Miklós – Lénárd Ödön

Janika I Békeffi István – Stella Adorján I a Szolnoki Szigligeti Színház vendégjátéka

Jóccakát, anya... I Marsha Norman I a Szolnoki Szigligeti Színház vendégjátéka

SÖR (Shakespeare Összes Rövidítve) I Madhouse Theatre Company | angolul

Házasság Palermóban I Carlo Goldoni I **PREMIER**

SÖR (Shakespeare Összes Rövidítve) I Madhouse Theatre Company | angolul

Házasság Palermóban I Carlo Goldoni

Arany – elmondja: Kovács Ákos I Egy óra Arany János verseivel

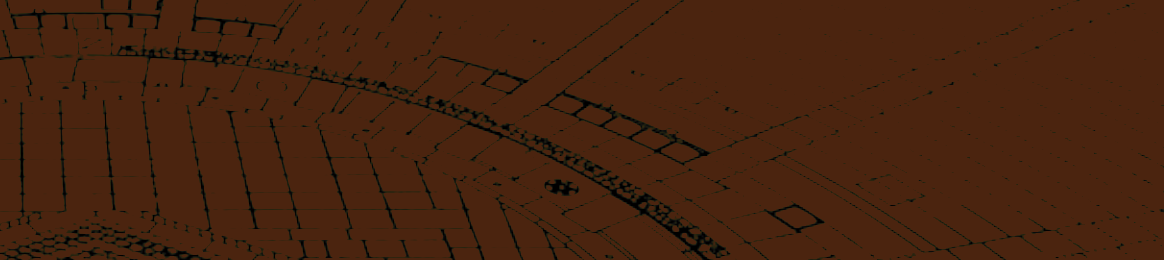
Tévedések vígjátéka I William Shakespeare I

a Szatmárnémeti Északi Színház Harag György Társulatának vendégjátéka

#nemzetiadiakokert

Diákcsoportok és kísérőtanáraik számára ingyenes előadások: a *Csongor és Tünde*, a *János vitéz*, a *Tóth Ilonka*, valamint a *Fekete ég - A fehér felhő*.

Információ és regisztráció: jegy@nemzetisinhaz.hu

Bajor Gizi Szalon	20	H	19:30
Gobbi Hilda Színpad	21	K	19:00
Nagyszínpad	22	Sze	15:00
Nagyszínpad	22	Sze	19:00
Bajor Gizi Szalon	22	Sze	19:30
Nagyszínpad	23	Cs	19:00
Gobbi Hilda Színpad	23	Cs	15:00
Nagyszínpad	24	P	19:00
Gobbi Hilda Színpad	24	P	15:00
Kaszás Attila Terem	24	P	19:30
Bajor Gizi Szalon	24	P	19:30
Nagyszínpad	25	Szo	15:00
Gobbi Hilda Színpad	25	Szo	19:00
Kaszás Attila Terem	25	Szo	19:30
Nagyszínpad	26	V	15:00
Gobbi Hilda Színpad	26	V	19:00
Kaszás Attila Terem	26	V	19:30
Kaszás Attila Terem	27	H	19:30
Bajor Gizi Szalon	27	H	19:00
Nagyszínpad	28	K	19:00
Gobbi Hilda Színpad	28	K	19:00
Bajor Gizi Szalon	28	K	19:30
Nagyszínpad	29	Sze	19:00
Kaszás Attila Terem	29	Sze	19:30
Nagyszínpad	30	Cs	19:00

Mária testamentuma – Nagy Mari önálló estje I Clom Tóibín
Bánk bán I Katona József
János vitéz I Petőfi Sándor
János vitéz I Petőfi Sándor
Hazát és szerelmet keresek I Farkas Dénes önálló estje
Csíksomlyói passió I
Az ügynök halála I Arthur Miller
Csíksomlyói passió I
Az ügynök halála I Arthur Miller
A magyar gavallér I Csokonai Vitéz Mihály műveit előadja Földes László Hobo
Csak szólani egy szót mint ember I Szép Ernő Horváth Lajos Ottó estje
Csongor és Tünde I Vörösmarty Mihály
Szenvedély I Ingmar Bergman
Arany – elmondja: Kovács Ákos I Egy óra Arany János verseivel
Éden földön I Szarka Tamás
Fodrásznő I Szergej Medvegjev
A Gulag virágai I Földes László Hobo
Hippolitosz I Euripidész
Fedák Sári I Szűcs Nelli önálló estje
Tóth Ilonka I Szilágyi Andor I 18 órától ráhangoló
Részegek I Ivan Viripajev I utána közönségtalálkozó
Szájon lőtt tigris – Rejtő Jenő est I Olt Tamás önálló estje
Szentivánéji álom I William Shakespeare
Halj meg és nagy leszél I Földes László Hobo
Szentivánéji álom I William Shakespeare

Kísérőrendezvényeinkről az 52–53. oldalon tájékozódhat. | A műsorváltoztatás jogát a színház fenntartja!

A Mesés férfiak szárnyakkal, a Tudod, hogy nincs bocsánat 12, a Tóth Ilonka, a Szenvedély és a Fodrásznő 14, a Bánk bán, a Szentivánéji álom, a Cyrano, a Részegek 16 éven felülieknek ajánlott!

SZCENÁRIUM

A Nemzeti Színház művészeti folyóirata –
2017. október, V. évfolyam, 7. szám

AZ EMLÉKEZÉS ÉVADA

Lapunk e számában a Nemzeti Színház által a negyvenkilenc éve elhunyt Németh Antal tiszteletére meghirdetett emlékévjegyében, illetve a Vidnyánszky Attila rendezte szeptemberi *Bánk bán*-bemutató apropóján két írást is közlünk. A Csiszár Imre rendezésében színpadra állított Arthur Miller-dráma, *Az ügynök halála* első magyarországi bemutatójára éppen hatvan éve került sor, a legendás színésszel, Tímár Józseffel a főszerepben – Németh László és Kulcsár Edit írásával órá emlékezünk. A Nemzeti Színház új épületét 15 éve adták át a közönségnek. Stephen Wilmer tanulmányát, mely európai kontextusban vizsgálja a nemzeti színházak történetét és jelenlegi státuszát, a témáról rendezendő konferenciánk vitaindítójának szánjuk.

„[A *Bánk bán*], e klasszikus magyar dráma már megfogalmazása pillanatában vér és ideg szerint a színpadhoz tartozott. Nincs még egy drámai alkotás irodalmunkban, mely ennyire a színpad megtanulhatatlan törvényének átéléséből született volna, és amely ennyire e műfaj örök és egyetlen igaz »anyagának«, a színészi léleknek költői megtestesítésévé lenne.” (Németh Antal)

„[Tímár József] fizikumja nem emlékeztetett a hősszínészekére, a próza tenorjaira. Volt benne valami gyengeség, puhaság is, amely azonban csak hitelesebbé tette az erkölcsi harcot s az abból táplálkozó érzelmi feszültséget. Beszédjében is mintha egy legyőzött beszédhibája Démoszthenész-kavicsai kísértettek volna, attól azonban csak igazabbá, kevésbé színpadivá vált, amikor a szívenfűlt, gyönyörű meleg hang a száját elöntötte.” (Németh László)

„Öt csodálatos évet töltöttem a főiskola után Kecskeméten, de csak évtizedek múlva jöttem rá, hogy mennyi mindent tanultam [Ruszt Józseftől]. [...] Azóta sem találkoztam ilyen személyiségű rendezővel, nagyon szeretett mindenkit és nagyon szerethető ember volt. Egy tanácsát szeretném csak felidézni, amit nekem mondott búcsúzóul az utolsó évben [...]: »Detti, elsősorban mint Embert építsd föl magadat!« Akkor még nem tudtam igazán, mit is jelent ez, ma már értem. Nyugodtan mondhatom, mindent neki köszönhetek, azt is, hogy ma a pályán vagyok.” (Sára Bernadett)

„A *III. Richárd*-ban arról beszélünk, hogy az új generációnak olyan évtizedes törésvonalak mentén kell léteznie, amelyek igazodásra kényszerítik. Nem értjük, mi és miért történik körülöttünk, ezért befolyá-

A tartalomból

„Hajrá, Banglades!” – **Stephen Wilmer** az európai kisállamok nemzeti színházairól • A nagyúr nem a nemzettel érez? – **Németh Antal** az 1928-as *Bánk bán*-vitáról • Az örökérvényű Katona-dráma – **Balogh Géza** a kubista-konstruktivista Németh Antal-rendezéséről • A halál kihajózik Perzsiából – **Végh Attila** Aiszkülosz drámájáról • „Hetvenesztendő aggyastyánt játszott a harmincöt évesével” – **Németh László** emlékezése Tímár Józsefre • Willy Loman és az „amerikai álom” halála – **Kulcsár Edit** dramaturg vallomása • „... még föl kellene, ha föl lehetne hívni!” – pályatársak a 80 éve született **Ruszt Józsefről** • „az élet és halál mezsgyéjén” – **Szász Zsolt** írása a bábművészet nagykorúságáról • Mi a színház dolga, és mi a drámáé? – beszélgetés **Kaposi Lászlóval** • Tudósítás a Szcenárium szeptemberi lapszámbemutatójáról

solhatóak vagyunk, sebezhetőek. [...] Nem akarjuk, hogy bedaráljon minket a rendszer, hogy megmerevedjünk, nem akarunk lemondani arról, hogy megtaláljuk saját hangunkat. Nem egyszerű ez, mert nagyon kevés a kapaszkodónk. [...] Sosem akarunk tiszteletlenek vagy bántóak lenni, de azt gondolom, vannak olyan alapszabályok, olyan alapvetések, amelyeket nem kell elfogadnunk. A saját utunkat akarjuk járni, saját szabályokat, jobb szabályokat alkotni. Össze akarunk tartani. *Csak hagyjatok minket játszani!*” (Szabó Sebestyén László)

„Az Arany János életéről szóló »...kinek az ég alatt már senkije sincsen« című előadásban minden drámai szöveg, epikus narráció és költemény, de a színpadi díszlet és a tárgyi világ összes eleme is úgy van játékba hozva, ami intenzitásában az utcaszínházi produkciók hatásmechanizmusára emlékeztet. [A költő] születését – az idős házaspár elhalt gyermekei után – egy olyan többek által animált bábos etűd jeleníti meg, amelynek szereplője/szereplői egy pár cipőcske, egy kabátka és egy kalapka. Ez adja meg az egész előadás alaphangját, azt tudniillik, hogy az emlékezés valójában mindig az élet és a halál közötti keskeny mezsgyén zajlik – ahogyan azt Kantor egész életműve és esztétikai hitvallása tudatosította. Ez a felfedezés volt az, mely meggyőződésem szerint a bábművészetet nagykorúvá tette, és kijelölt egy olyan nyomvonalat,

Tájékoztató a **szcenárium**-lapszámokhoz

való hozzájutásról:

+36 1 476 68 76

a **szcenárium** a neten:

www.nemzetisinhaz.hu/magazin/folyoirat

szcenárium

A Nemzeti Színház művészeti folyóirata

ERKEL

SZÍNHÁZ
THEATRE

Gioachino Rossini

Olasz nő Algírban

Opera két felvonásban, olasz nyelven, magyar és angol felirattal

Szövegíró ▶ **Angelo Anelli**

Díszlettervező ▶ **Cziegler Balázs**

Jelmeztervező ▶ **Füzér Anni**

Karmester ▶ **Francesco Lanzillotta**

Rendező ▶ **Szabó Máté**

Koreográfus ▶ **Katona Gábor**

Dramaturg ▶ **Kenesey Judit**

Bemutató ▶ 2017. november 18., Erkel Színház | További előadások ▶ 2017. november 19., 23., 24., 25., 26.

OPERA

MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ
HUNGARIAN STATE OPERA

Médiapartner: **ORIGO**

www.opera.hu | www.facebook.com/Operahaz

Söptei Andrea (Melinda) és Farkas Dénes (Ottó) – jelenet a Bánk bánból | fotó: Eöri Szabó Zsolt

PREMIER: Carlo Goldoni: **Házasság Palermóban** I Pierre Beaumarchais – Sardar Tagirovsky – Sényi Fanni: **Egy őrült nap emléke** avagy **Figaro házassága**

TOVÁBBI ELŐADÁSOK: Rostand: **Cyrano de Bergerac** I Bergman: **Szenvedély** I Szűcs Nelli önálló estje: **Fedák Sári** I Olt Tamás önálló estje: **Szájon lőtt tigris** I Tóth Augustza önálló estje: **Hoztam valamit a hegyekből** I **Fekete ég** (háborús előhang) – Molnár Ferenc: **A fehér felhő** (mirákulum egy részben) I Zsukovszki – Szénási – Lénárd: **Mesés férfiak szárnyakkal** I Long – Singer – Borgesson: **SÖR (Shakespeare Összes Rövidítve)** I Nagy Mari önálló estje: **Mária testamentuma** I Katona: **Bánk bán** I Petőfi: **János vitéz** I Farkas Dénes önálló estje: **Hazát és szerelmet keresek** I **Csíkсомlyói passió** I Miller: **Az ügynök halála** I Csokonai–Hobo: **A magyar gavallér** I Horváth Lajos Ottó önálló estje: **Csak szólani egy szót mint ember** I Vörösmarty: **Csongor és Tünde** I Szarka: **Éden földön** I Medvegyev: **Fodrásznő** I Hobo: **A Gulag virágai** I Euripidész: **Hippolitosz** I Szilágyi: **Tóth Ilonka** I Viripajev: **Részegek** I Shakespeare: **Szentivánéji álom** I Hobo: **Halj meg és nagy leszel**